nedeljski
Primorski dnevnik

Leto XV. - Št. 248 (4402) TRST, nedelja 18. oktobra 1959 Cena 30 lir Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo

STRANKE V STRANKI

Pred letošnjim kongresom krščanske demokracije

Med razpravo o zunanji politiki, ki se je zaključila v petek v poslanski zbornici, je socialistični voditelj Pietro Nenni med drugim dejal: Mi se pravzaprav nimamo s kom pogovarjati, ker ne vemo, kaj je sklenil kongres vladne stranke. Zahtevamo pa odgovor na vprašanje: Na kakšni strani je Italija? Ali za pomiritev ali pa za nadaljevanje hladne vojne? Kaj je nato zunanji minister Pella v svojem govoru nešteto krat ponovil, da ostaja Italija vedno za pomiritev, in da je tudi sam ni mogel nikogar prepričati. To sumljivo poudarjanje je namreč posledica pritiska javnega mnenja na vlado in zgražanje nekaterih njegovih pristašev nad Segnijevih izjav, ko je pred kratkim vrnil iz obiska v ZDA: Nič se ni spremenilo in nič se ne bo spremenilo, ker se ne bo kaj spremeniti. Če upoštevamo, da je takoj po razgovoru z Eisenhowerjem poudaril potrebo krepitve atlantizma in evropske zmage, potem pač ne morejo verjeti v iskrenost zagovarjanja pomiritve tistih državnikov, ki so komaj nekaj dni pred tem govorili v bistvu drugače. Zato je resnično potrebno, da to vprašanje konkretne vladne stranke, ki se bo vlekel konec tedna v Firencah, do kraja razčisti. Vsekakor pa že sedaj lahko rečemo, da se to ne bo zgodilo. Prav tako ne bo govora o kakšni na letošnjem krščanske demokraciji doživeli, da bi razčistili svoje notranje odnose glede notranjepolitičnih vprašanj, zlasti gospodarskih in socialnih. Kar za tako trditev je dovolj jasen. Vladajoča stranka, ki je največja v državi, namreč tako sestavljena, da sedijo v njej predstavniki vseh socialnih slojev in interesi teh slojev pa v ostrem nasprotju. Kot tega so v tej stranki nastale struje, ki so z leto postale tako močne, da bi lahko rečemo, da so poslanske stranke v stranki. Ta notranja nasprotja se navadno najbolj zaostrujejo pred kongresom in tako vidimo, da nadaljujejo tudi pred sedanjim kongresom.

Da bi čitatelji laže sledili vestem o zadnjih pripravah na ta kongres, ki bo morda odločilne — na navidezno — za izid krize samega, jim bomo skušali prikazati vsaj približno sliko teh strank krščanskih stranki. Kot pa poudarjamo, da gre samo približna, kriza, ki ze mnogo let zmešuje to stranko in zmešuje je zaradi te krize bila nadvse ostra zlasti ob začetku letošnjega leta, ko je padla Fanfanijeva vlada, je tako veliko da pravzaprav nihče ne ve, kam spadajo posamezni strankini voditelji.

Kot v vseh italijanskih krščanskih strankah, imajo tudi v krščanski demokraciji opravka v glavnem s tremi strujami: z desnim centrom in z levico. Trenutno je tako, da levičarji zagovarjajo predvsem, naj bi se vlada po kongresu sestavila s podporo, in če bi bilo potrebno, tudi s sodelovanjem desničarskih strank, med katere štejemo liberalce, desničarske in fašiste; centrom, ki ga predstavlja struja, kateri načeluje sedanji stranski tajnik Moro, bi želel obnoviti sodelovanje krščanske demokracije s tistimi malimi strankami s katerih je KD vladala večino povojnih let, socialdemokrati, republikanci in liberalci; Fanfani levico pa so za sodelovanje s socialnimi demokrati, a Fanfani je nekoč, ko je bil še tajnik stranke, predlagal sodelovanje s socialisti, seveda ob znanih pogojih.

Ob tem držimo dognanj in raziskovanj dolge ankete, ki jo je opravil neki levičarski dnevnik, je glavna organizacija struja desničarskega «Pomlad», ki jo vodi bivši De Gasperijev tajnik in bodoči večkratni minister Andreotti. Med desničarji je ta struja pravzaprav umerjena. Mnogo bolj reakcionarni od te struje so skrajni desničarji, ki so se v zadnjem času približali in se se približujejo tej struji. Med temi skrajneži je najbolj znan zunanji minister Pella. Govori se tudi o sporazumevanju Andreottija z bivšim predsednikom vlade Scelbo. V krog desničarjev spadajo še tako imenovani «veljaki», ki se nočejo vmešavati neposredno v predkongresno borbo. Med njimi se omenjajo v prvi vrsti Piccioni, Togni, De Martino, Bonomi, Angelini, Gonella (nekdanji politični tajnik KD) in še drugi.

Na področju pristašev politike levega centra pa je položaj bolj zapleten. Tu imamo opravka z nič manj kot petimi skupinami, ki so fanfanijevci, struja «Obnova», čisto levičarska struja «Baza», Tambronijeva skupina in mladinsko gibanje KD

Fanfanijevci, za katere Fanfani trdi, da ne predstavljajo nikakršne struje, so tisti, ki so mu ostali zvesti takrat, ko je bil prisiljen podati ostavko kot predsednik vlade in kot politični tajnik. Njegovi najožji sodelavci nosijo manj znana imena. Forlani, Malfatti, Pinna, Radi, Curti, Leone in drugi, ki so bili vsi na čelu Fanfanijeve struje «Demokratična iniciativa» na dveh zadnjih kongresih v Neaplju in Tridentu. Zelo blizu Fanfanija je tudi gronchijevec, Giorgio Bo.

«Obnova» je pravzaprav novo ime struje demokristjanskih sindikalistov, ki so organizirani v sindikatu CISL, v Forze Sociali in v ACLI. Glavno ime v tej struji je Pastore, ki mu sledi mladi Donat - Cattin in z njim Storti, Labor, Toros, Zanibelli in drugi. Pastore se pogaja s Fanfanijem celo za sestavo skupne kandidacijske liste na kongresnih volitvah glavnega odbora, toda sporazuma še nista sklenila.

Med najbolj strnjeno strujo levičarjev spada «Levica z baze», ki ima hkrati precej močan vpliv v stranki. Najbolj znana imena so: Sullo, Granelli, Pistelli in znani gronchijevec Negrari. «Baza» izdaja tudi svoj bilten «Radar». Značilno je, da sindikalisti iz «Obnove» nočejo nič slišati o zavezništvu z «Bazo» na kongresu, da se ne bi preveč kompromitirali, ker «baziste» glasilo Vatikana označuje večkrat z oznako «komunistki» («comunistelli»). Zato bi bili sindikalisti pripravljeni skleniti kvečjemu tajni sporazum — s temi vplivnimi levičarji.

Tambronijeva skupina pravzaprav ni struja, čeprav razpolaga s precejšnjim številom glasov. Okrog Tambronija se zbirajo tudi številni bivši gronchijevci, odkar Gronchi zaradi svoje najvišje funkcije v državi ne more več neposredno posegati v razprtije stranke. iz katere je izšel.

Mladinsko skupino vodi Celso De Stefanis, ki je tudi njen tajnik. Tudi mladinci zagovarjajo politiko levega centra in so zelo blizu Fanfaniju.

Končno je tu vladajoča struja, tako imenovanih «dorotejcev», ime so dobili po zavodu sv. Doroteje v Rimu, kjer se je sestala v začetku letošnjega leta struja «Demokratična iniciativa» pod vodstvom A. Fanfanija in glasovala o Fanfanijevi ostavki. Večina je tedaj za ostavko glasovala in s tem obrnila hrbet svojemu voditelju. Prav med «dorotejci» vlada največja zmeda. Glavni voditelji te struje so Segni, Colombo, Taviani, Rumor, Russo, Gui in Moro, ki je postal po tistem glasovanju novi politični tajnik krščanske demokracije.

V zadnjih časih je postal Moro voditelj nekake podstruje, ki ji pravijo «morotejci» in ki se razlikuje od ostalih s svojo umerjenostjo in s poskusom zbližanja s Fanfanijem. To zbližanje je v zadnjih dneh kar precejšnje. Vendar pa se Moro še ni odločil, da bi iz struje «dorotejcev» izstopil. Prav zaradi tega se pred kongresom Fanfani, kljub Morovi želji, noče z njim niti sestati, da ne bi med članstvom KD ustvarjal vtisa, da je popustil in da se je z «dorotejci» zbližal.

Med «morotejci» so glavni ljudje Zaccagnini, Rumor, Ardigo, Salli in drugi Tudi za Scelbo se govori, da se vrti okrog njih.

Taka je približna slika «strank v stranki».

Vsa zadeva pa je v resnici mnogo bolj zapletena, ker se dogajajo primeri, ko na posameznih pokrajinskih kongresih, kjer volijo delegate celo desničarji sklepajo sporazume z levičarji, da ne govorimo o raznih paktih med manj oddaljenimi strujami in podstrujami. Omenimo naj še, da se v teh predkongresnih dneh vsaka struja hvali in zatrjuje, da ima največje število do sedaj izvoljenih kandidatov, ki jih bo na florentinskem kongresu skupno 706.

JESEN V GOZDNATEM PARKU

foto Mario Magajna

V ZNAMENJU POMIRITVE

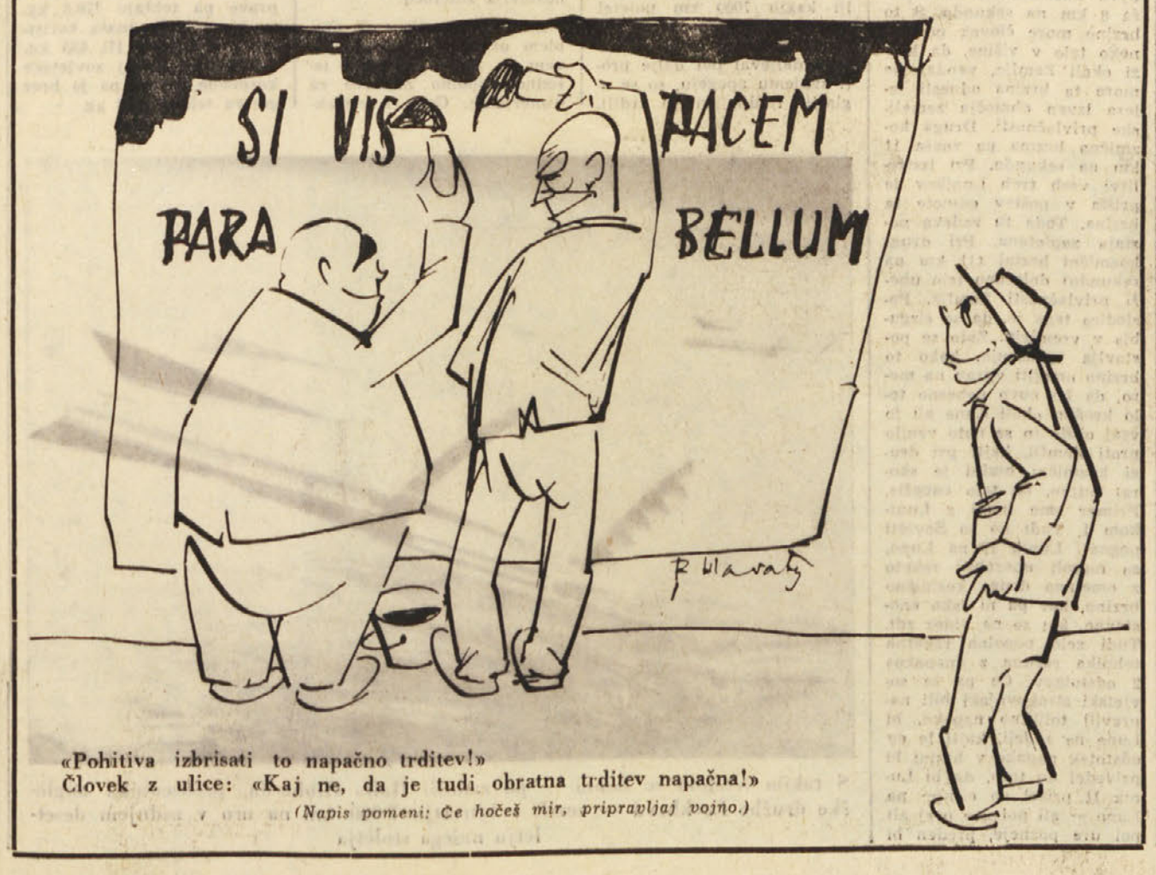

«Pohitiva izbrisati to napačno trditev!»
Človek z ulice: «Kaj ne, da je tudi obratna trditev napačna!»

(Napis pomeni: Če hočeš mir, pripravljaj vojno.)

Fašistične in nacistične organizacije pripravljajo v Franciji več umorov

Policija se je končno odločila začeti temeljitejšo preiskavo - Policijska zaščita številnim osebnostim po atentatu na Mitterranda

PARIZ, 17. — V zvezi z atentatom proti opozicijskemu senatorju Mitterrandu, so uvedli sodni postopek proti neznancem. Govori se, da bodo sodniki zaslišali tudi desničarskega poslanca Neuwirtha, ki je v narodni skupščini izjavil, da so najeti morilci že prekoračili špansko mejo.

Francoske oblasti so odredile stroge varnostne ukrepe, da preprečijo teroristične akcije fašističnih organizacij. Okrepili so varnostne ukrepe okoli rezidence generala de Gaulla, predsednika vlade Debreja in okoli narodne skupščine. Mitterrandu pa so dodelili posebno telesno stražo in prav tako tudi desničarskemu poslancu Neuwirthu.

Zveza socialistične levice je objavila izjavo, v kateri pravi, da «skrajneži in tisti, ki uporabljajo umore kot orožje v Alžiriji, prinašajo svojo akcijo v Francijo». Zveza demokratičnih sil izreka mnenje, da bi utegnili desničarski skrajneži izvršiti atentat tudi na de Gaulla. Socialist Michel Soulie, ki je bil minister za informacije, je izjavil, da «bi bilo nedopustno, če vlada ne bi z vso odločnostjo nastopila, da izsledi povzročitelje neredov, ki izjavljajo, da hočejo vsiliti svoj zakon z nasiljem». «Le Monde» piše: «Preveč časa je ostal protiterorizem nekaznovan na obeh straneh Sredozemlja. Preiskave se niso vedno vodile z odločnostjo in strogostjo in pogostoma so bile prekinjene. Preveč časa so skrajneži hujskali na sovraštvo, ki je usmerjeno bolj proti osebam, kakor pa proti političnim orientacijam, in ne prizanaša več niti generalu de Gaullu.»

V Franciji in Alžiriji delujejo številne fašistične in ekstremistične organizacije, ki organizirajo številna teroristična dejanja. Med temi so «Rdeča roka», «Falanga» in skupina bivših nemških nacistov ter nekatere manjše skupine. Policija je baje sedaj usmerila svojo preiskavo okoli teh organizacij.

«Rdeča roka» je skrajno desničarska fašistična organizacija, o kateri se je že večkrat govorilo. Mnogo se je govorilo o njej, ko je organizirala znani atentat v Rimu, nedavno pa, ko so aretirali na belgijski meji bivšega poujadističnega poslanca Berthommiera. Ta organizacija je organizirala številne umore in atentate v Tuniziji, Maroku in Nemčiji ter sabotaže v Tuniziji in Belgiji proti ladjam, ki so prevažale orožje za Alžirce.

«Falanga» je teroristična organizacija, ki ima okoli 300 članov. Baje se shajajo oblečeni v rjave srajce in v škornje. Zdi se, da je voditelj te organizacije nečak nekega starega kolaboracionističnega voditelja.

Tretjo organizacijo vodijo nemški nacisti, ki želijo ustanoviti konfederalno organizacijo po vsej Evropi. Njih predstavnik v Franciji je baje neki Nemec, ki ima francosko državljanstvo in ima nalogo organizirati «udarne skupine».

«France Soir» piše, da delujejo še druge teroristične skupine poleg omenjenih treh ali pa tudi v notranjosti teh treh večjih. Te skupine delujejo baje povsem samostojno. S tem v zvezi omenja list Renéja Kovacsa, ki ga je pariško vojaško sodišče obsodilo na smrt kot organizatorja atentata proti generalu Salanu januarja 1957. Kovacs, ki je uspel pobegniti iz zapora, je baje sedaj v Španiji.

Današnji angleški tisk posveča veliko pozornost atentatu proti Mitterrandu. Neodvisni konservativni «Daily Express» poroča o tem pod naslovom «Rdeča roka prinaša svoj teror v Francijo». Liberalni list «News Chronicle» pa ima naslov: «Državni udar: opozorilo Franciji». Konservativni «Daily Mail»: «Zuganje s smrtjo Mendes Franceu». Konservativni «Daily Telegraph»: «Racije policije v

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni portreti

GEORGE MARSHALL,
ameriški general in zunanji minister, čigar ime je povezano z znanim načrtom o brezplačni pomoči po vojni prizadetim zahodnoevropskim drzavam, je pred dnevi umrl v svojem 79. letu starosti

ANEURIN BEVAN,
eden najbolj borbenih prvakov angleške laburistične stranke, pripravlja ostro ofenzivo proti sedanjemu tajniku Hughu Gaitskellu in desnemu krilu stranke, katerega dolži tudi za poraz na nedavnih volitvah

SYLVIA LOPEZ
(njeno pravo ime je Tatjana), francoska Sofija Loren, hči nekega avstrijskega diplomata in neke ruske emigrantke, si je pri kuhanju opekla roko, opeklino zanemarila, sedaj pa se bori s smrtjo v neki pariški bolnišnici

Prof. ERNESTO ROSSI,
sloviti italijanski javni delavec je imel nedavno govor v zvezi z XX. septembrom, v katerem je ostro nastopil proti klerikalizaciji države. Policijski agenti so v njegovem stanovanju iskali rokopis govora, kar je močno razburilo javno mnenje

ERROL FLYNN,
sloviti junak mnogih pustolovskih filmov je pred dnevi umrl v komaj 50. letu svoje starosti. Zadela ga je srčna kap, ko se je z letalom hotel odpeljati iz Kanade

Sedem dni v svetu

Mac Millan in konferenca najvišjih

Po utrditvi svojega položaja z močno zmago na volitvah se je Mac Millan še z večjo vnemo lotil dela, da bi dosegel čimprejšnje sklicanje konference na najvišji ravni in «kuje železo, dokler je še gorko». Se prej je preuredil svojo vlado, v kateri pa ni važnejših sprememb. Od skupnih 19 članov stare vlade jih je v novi vladi 17. Odpadla sta dva ministra in na njuno mesto sta prišla dva mlajša konservativna predstavnika.

Najvažnejša ministrstva so ostala v istih rokah. Selwyn Lloyd je ostal zunanji minister, Butler notranji minister, Amory finančni minister. Opazovalci so mnenja, da nekatere spremembe v razdelitvi drugih ministrstev ne bodo vplivale na spremembo dosedanje splošne smeri vlade. Posebno pozornost pa posvečajo ponovnemu imenovanju Selwyna Lloyda za zunanjega ministra. To tolmačijo kot znamenje, da bo Mac Millan še vztrajneje nadaljeval dosedanjo britansko zunanjo politiko, ki teži trenutno predvsem k sklicanju konference najvišjih.

Londonski «Times» je napisal, da je ena glavnih značilnosti nove vlade skrb, ki jo posveča organizaciji industrijske proizvodnje. Novo ministrstvo za letalstvo, ki mu predseduje dosedanji minister za vojno Duncan Sandys, bo osredotočilo nadzorstvo nad vojaškim in civilnim letalstvom in proizvodnjo letal, nad proizvodnjo atomskega orožja in raket, radarjev in elektronskih naprav. Menijo, da bo ta koncentracija proizvodnje najvažnejšega in najmodernejšega orožja omogočila naglo napredovanje na tem področju. Nadzorstvo nad ostalimi industrijskimi panogami je prav tako poverjeno uglednim članom vlade lordu Hailshamu, lordu Millsu, Maudlingu in Hissu.

Listi poudarjajo tudi, da je sedaj med najvažnejšimi ministrstvi v novi vladi ministrstvo za kolonije, kjer je Lennoxa Boyda zamenjal agilnejši Ian McLeod, ki je v zadnjih letih načeloval številnim ministrstvom in je bil vedno postavljen tja, kjer so bila vprašanja najbolj pereča. Listi menijo, da je na tem področju sedaj največ vprašanj, pa naj gre za Kenijo, Tanganiko, Ugando, Aden, Malto, Afriško zvezo ali pa druga področja. Pravkar poročajo, da namerava Mac Millan oditi prihodnji mesec na potovanje v Afriko za dva tedna ali tri, da osebno pregleda tamkajšnji položaj, ker se približuje čas, ko bo treba dati neodvisnost Nigeriji, in prav tako stopajo vprašanja v Keniji, Njasi in Rodeziji v odločilno fazo. Mac Millanu pripisujejo namen centralizirati afriško politiko, s tem da bi ustanovil ministrstvo za prekomorska ozemlja, ki so sedaj spadala v pristojnost ministrstva za kolonije, Commonwealtha in zunanjega ministrstva.

Kar se tiče sklicanja konference na najvišji ravni, potrjujejo v vseh treh zahodnih prestolnicah, da se posvetovanja nadaljujejo. V Washingtonu in Londonu so mnenja, da bi konferenca lahko bila prve dni decembra. Tudi Hruščev je v nedavnem govoru v Novosibirsku izjavil, da bo konferenca v kratkem sklicana. Toda Washington in London imata opravka s Parizom in Bonnom, ki se jima nikamor ne mudi glede konference, čeprav oba zatrjujeta, da se načelno o njej strinjata. Zato pripisujejo Mac Millanu tudi namen čimprej ugladiti nasprotja s Parizom in Bonnom. Govori se, da bo Selwyn Lloyd 11. in 12. novembra obiskal Pariz, kjer bo skušal najprej ugladiti nasprotja, ki se tičejo evropskega skupnega tržišča in področja svobodne izmenjave. Toda nesoglasja so tudi, kar se tiče atlantskega zavezništva in zahodne podpore francoski politiki v Alžiriji. Tudi kar se tiče razorožitve, je stališče Londona drugačno od stališča Pariza in Bonna. Lahko se torej reče, da je sklicanje konference v čim krajšem času predvsem odvisno od de Gaulla, čeprav delujejo tudi v ZDA številni, zlasti vojaški krogi proti tej konferenci. Govori se tudi o nesoglasjih med Eisenhowerjem in Nixonom. Eisenhower je večkrat poudaril prepričanje, da Hruščev želi mir in da je zato potrebno sesti k mizi in se z njim razgovarjati. Nixon pa trdi, da bi Sovjetska zveza tolmačila začetek razgovorov kot šibkost Zahoda. Baje se je zaradi tega Eisenhower odločil, da ne bo podpiral kandidature Nixona za predsedniškega kandidata, pač pa bo podprl newyorškega guvernerja Rockefellerja. Vsekakor je pričakovati še odločnejših pobud Mac Millana, ki hoče izkoristiti čas, dokler se ne pokvari ugodno ozračje, ki je bilo ustvarjeno z obiskom Hruščeva v ZDA.

Debre in Alžirija

V francoski skupščini se je v četrtek ponoči zaključila razprava o izjavi Debreja, ki je bila v veliki meri posvečena politiki v Alžiriji, v ostalem pa splošni francoski zunanji politiki. Debata v skupščini je bila zelo razgreta, vendar pa se je končala s prepričljivo zmago Debreja, za katerega je glasovalo 441 poslancev, 23 jih je glasovalo proti, 28 pa se jih je vzdržalo. 56 tako imenovanih alžirskih poslancev se ni udeležilo glasovanja. Se prej je devet poslancev, ki so bili udeleženi pri uporu 13. maja, odstopilo iz skupine gollistične zveze za novo republiko, češ da vlada preveč nudi Alžircem.

Debre je v svoji izjavi zavrnil možnost za kakršnakoli politična pogajanja z alžirskim osvobodilnim gibanjem. Alžiriji je odrekel tudi suverenost, češ da te suverenosti ni in je nikoli ni bilo. Ponovil je prejšnji poziv de Gaulla za sklenitev «miru hrabrih». Če pogajanja o opustitvi sovražnosti ne bi imela uspeha, bo predstavnikom alžirske vojske popolnoma zajamčen povratek.

Izjavil je dalje, da bo Francija nadaljevala «pacifikacijo Alžirije». Dodal je, da de Gaullova izjava ni dokument, o katerem bi lahko razpravljali ali se pogajali, temveč gre za izraz neke politike, ki jo bo Francija uveljavljala pri urejanju alžirskega vprašanja.

Debre je tudi izjavil, da hoče Francija preiti «iz obdobja nasilja v Alžiriji» v «obdobje zakonitosti». Toda obnovitev zakonitosti ne pomeni priznanja alžirske vlade. Prav tako ne pomenijo obnovitev zakonitosti «politična pogajanja z voditelji upora».

V zaključnem govoru pred glasovanjem pa je Debre šel še nekoliko dalje in izjavil, da je glavni smoter njegove vlade preprečiti odcepitev Alžirije in je dodal, da bo «samo Francija razpisala v prihodnje v Alžiriji glasovanje za samoodločanje». Toda «francoska vojska bo na kraju z zadostnimi silami», da jamči «izvajanje svobode». Potrebno je tudi, je dodal, da se «varuštvena zaščita Francije v Alžiriji nadaljuje za generacije».

Debrejeva izjava je velik korak nazaj od de Gaullove izjave. Predstavnik alžirske

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zaradi poplav v Zahodni Bengaliji, v Indiji, je izgubilo streho okrog milijon prebivalcev

Na pariškem letališču Bourget se je pojavilo dvanajst «Vikingov», ki sodelujejo na pariški razstavi «Vikingi in njihovi pradedje»

O dvojezičnosti

V tem poslednjem času, zlasti v zvezi z znano okrožnico generalnega vladnega komisarja, s katero se ustanavljajo tečaji slovenščine za nameščence generalnega vladnega komisariata, so se ponovno razburili nekateri dobro znani krogi, ki jim že sama beseda dvojezičnost požene kri v glavo, v istem hipu pa jih povsem zapusti še tisti drobec razsodnosti, ki ga težko najdemo tudi v njihovi sicer «normalni» politični dejavnosti. Na to smo že itak navajeni, pa nas taki in podobni izpadi niti ne prizadenejo prav posebno, ker se zavedamo, da bomo na tej poti naleteli še na marsikateri odpor. Ta odpor bo sicer vedno manjši in šibkejši, ker bo tudi zadeva z dvojezičnostjo s časom zadobila tiste objektivne oblike in značaj, ki ga dejansko tudi ima, če odstranimo vse tisto, kar ji zainteresirani krogi zlonamerno pripisujejo.

Pa tudi z drugimi našimi zadevami je mutatis mutandis isto kot z dvojezičnostjo. Vzemimo n. pr. tako imenovano slovensko gospodarsko penetracijo v Trstu. «Protest» proti slovenski banki je v tržaški javnosti odjeknil v prazno; tudi oni tisk, ki bi v preteklosti z neprikritim zadovoljstvom zabeležil tak «podvig», ga je kratko malo preslišal, pa tudi tisti politični krogi, ki so sicer na njegovi politični platformi, niso hoteli javno prevzeti očetovstva nad tem pobalinskim anahronizmom. Tako je tudi ta, sicer kazniv primer ščuvanja, ostal povsem osamljen in je končal dokaj klavrno. Kajti, kdor pozna tržaške razmere, ve prav dobro, da o slovenski gospodarski penetraciji ni nikjer ne duha ne sluha, da pa se dogajajo vprav obratni primeri, ko se morajo še tista redka slovenska gospodarska podjetja boriti z vsemi štirimi, da jih vrag (oziroma fiscus) ne pobere.

Glede dvojezičnosti pa krožijo še vedno razne zlonamerne variante. Pri tem se stvar postavlja tako, kakor da bi mi hoteli italijanskemu življu vsiliti znanje slovenskega jezika iz nekega nacionalističnega sadizma, kljub temu, da se slovenska kultura kvantitativno ne more primerjati n. pr. z nemško kulturo. (Proti slovenščini smo imeli namreč priliko naleteti tudi na tak argument.) Toda bistvo zadeve ni v tem (dasi kvantitativna razlika v kulturi ne pomeni, da je kultura številčno manjšega naroda manj vredna ali celo brez vsakršne vrednosti); bistvo je v tem, da Slovenci in Italijani žive na istem ozemlju, da so enakopravni državljani iste državne skupnosti, da imajo do nje iste dolžnosti in da morajo zato uživati tudi enake pravice, predvsem v svojih odnosih z oblastmi. Kako more kvantitativna razlika v kulturi opravičevati nasilje, ki nalaga Slovencu, da se mora v svojih odnosih z oblastmi posluževati ne svojega, ampak tujega jezika? Tu gre za čisto preprosto načelo o narodnostni enakopravnosti, ne glede na število ali na kulturno stopnjo narodnostne manjšine. Tu ne gre za Slovenca ali Italijana sic et simpliciter (ki se more iz kulturnih ali iz kakršnih koli drugačnih nagibov učiti tega ali onega tujega jezika), ampak za javnega funkcionarja na Tržaškem ozemlju, ki ima opravka po službeni dolžnosti tudi s slovenskimi strankami. In te stranke imajo, tudi na pristojnih mestih priznano, pravico obračati se na oblasti v svojem jeziku, od oblasti pa dobiti odgovor prav tako v svojem jeziku.

In kar velja za to pravico v javnih stikih in uradih, velja prav tako za «pravično zastopstvo» Slovencev v teh uradih in ustanovah, za dvojezične javne napise in krajevna imena povsod tam, kjer prebivajo pretežno Slovenci ali kjer tvorijo vsaj četrtino celotnega prebivalstva (če se pri tem omejimo samo na pravice, ki nam gredo po Posebnem statutu).

Vsakršen odpor proti dvojezičnosti pa more izvirati (in dejansko tudi izvira) le iz nacionalističnega napuha, ki nima z resnično kulturo prav nobene zveze.

FRANCOZ DUCROCQ O SOVJETSKI RAKETNI TEHNIKI

Natančnost do 0.005 odstotka

Če tolikšno preciznost v brzini primerjamo z običajnima dvema odstotkoma, ki ju raketna tehnika «dopušča», je povsem razumljivo, da je pred Lunikom III. znanstveni svet obstrmel

Že nekaj dni so se vesti o sovjetskem Luniku III umaknile s prvih strani, toda po vsej verjetnosti bodo v prihodnjih dneh, če ne že danes, spet na prvih straneh, kajti pot ga vodi spet k našemu planetu, in čeprav se mu ne bo približal kdo ve kako blizu, bo Zemlji sporočil, kar je bil «videl» na oni strani Lune. Veliko smo že o Luniku III pisali, vendar ne bo odveč, če se ti njemu ponovno vrnemo, in to z vidika, ki ga doslej še nismo obdelali. Znani francoski strokovnjak za tovrstno znanost Albert Ducrocq je o tem napisal že vrsto strokovnih člankov in tudi drugi strokovnjaki so na dolgo in široko obravnavali tudi tehnično plat tega velikega sovjetskega podviga. Skušajmo si iz teh podatkov ustvariti približno sliko.

Albert Ducrocq, ki se na zadevo spozna, računa, da je raketa, ki je pognala Lunik III v vsemirje, tehtala okoli ali celo nad 250 ton. Njena potisna sila pa je bila 400 ton. To v drugih besedah pomeni, da je iz osnovne rakete v času izstrelitve uhajala ena tona plina v sekundi. Kakšno gorivo so sovjetski tehniki uporabili, ni znano, gotovo pa je, da je doslej najbolj učinkovito gorivo — mešanica berilija in kisika — že zastarelo. Ducrocq meni, da je prihodnja faza v razvoju raketne tehnike — atomska raketa in tedaj ne bodo več potrebne 250-tonske rakete, pač pa veliko lažje. Ko bodo izdelali raketo na atomski pogon — meni Ducrocq — bodo sedanje rakete v primerjavi z atomskimi takšne, kot je bil na pr. Zeppelinov balon v primeri z najboljšim francoskim reakcijskim letalom vrste «Caravelle».

Toliko o raketi. Ducrocq govori še o drugem sovjetskem uspehu v zvezi z Lunikom III. Strokovnjak zatrjuje, da so Sovjeti morali najti kako novo leguro, ki more prenesti izredno visoke temperature, ki se sproščajo ob izgorevanju novega goriva. Doslej je bila najboljša surovina za to grafit, ki pa prenese temperaturo le do 3900 stopinj C. Toda grafit ima določene pomanjkljivosti in temperatura, ki se je sproščala ob izstrelitvi sovjetske rakete, je verjetno šla čez 3900 stopinj C. Iz tega bi se dalo sklepati, da so Sovjeti uporabili novo leguro na osnovi hafnija, ki prenese tudi 4400 stop. C. Znano je, da so ležišča hafnija, v kolikor se ve, edinole v Sovjetski zvezi. Vprašanje je, če so ga imeli dovolj.

Da bi francoski strokovnjak napravil nekakšno primerjavo med ameriško in sovjetsko raketno tehniko, navaja sledeči primer: najboljša ameriška raketa je raketa «Atlas-Centaver». Ta pa še ni nared in jo bodo dokončali šele 1961. leta. Potisna sila te bodoče največje ameriške rakete bo 190 ton. Sovjetska pa je imela 400 ton.

Povsem drugačen, zato pa nič manjši uspeh sovjetske raketne tehnike pa je njena preciznost. Francoski strokovnjak jemlje v tem primeru v poštev vse tri sovjetske vsemirske rakete in sicer rakete, ki so ponesle v vsemirje Lunik I, Lunik II in Lunik III. Ce hočemo govoriti o tem, se moramo ustaviti pri tako imenovanih kozmičnih brzinah. Prva kozmična brzina znaša 8 km na sekundo. S to brzino more človek ponesti neko telo v višine, da kroži okoli Zemlje, vendar ne more ta brzina odnesti telesa izven območja zemeljske privlačnosti. Druga kozmična brzina pa znaša 11 km na sekundo. Pri izstrelitvi vseh treh Lunikov je prišla v poštev edinole ta brzina. Toda tu zadeva postaja zapletena. Pri drugi kozmični brzini (11 km na sekundo) določeno telo ubeži privlačnosti Zemlje. Posledica tega je, da se «izgubi» v vsemirju. Zato se postavlja vprašanje, kako to brzino omejiti vprav na mero, da bo novo nebesno telo krožilo okoli Lune ali jo vsaj obšlo in se nato vrnilo proti Zemlji, kajti pri drugi kozmični brzini je skoraj nujno, da telo «ubeži». Primer smo imeli z Lunikom I. Tudi ko so Sovjeti pognali Lunik II na Luno, so morali uporabiti raketo z omejeno drugo kozmično brzino, kar pa ni tako enostavno, kot se na videz zdi. Tudi zelo popolna raketna tehnika računa z «napako» 2 odstotkov. Če pa bi sovjetski strokovnjaki bili napravili tolikšno napako, bi Lune ne zadeli, kajti le en odstotek napake v brzini bi privedel do tega, da bi Lunik II prišel na cilj — na Luno — ali pol ure prej ali pol ure pozneje, preden bi Luna prišla na tisto točko, na katero so sovjetski strokovnjaki «ciljali». Ker pa je znano, da so sovjetski strokovnjaki zgrešili komaj za dve minuti in pol, pomeni, da so zgrešili komaj za eno desetinko odstotka. To je tolikšna preciznost — meni Albert Ducrocq — da so zahodni strokovnjaki ob tem obstrmeli.

To je bil izreden uspeh, vendar je uspeh z Lunikom III vse to daleč prekosil. Ko začenja Ducrocq razlagati preciznost sovjetskega Lunika III, pokliče na pomoč že stare «Keplerjeve zakone» in pri tem pride do zaključka, da so sovjetski strokovnjaki pri izstrelitvi rakete z Lunikom III mogli zgrešiti pri brzini rakete kvečjemu za pet tisočink odstotka. Gre tu za tolikšno preciznost, ki si je nestrokovnjak ne more niti zamisliti. Če druga kozmična brzina znaša 11 km na sekundo, so sovjetski strokovnjaki morali dati svoji raketi brzino na pr. 10.99 km na sekundo ali kaj podobnega, kajti sicer bi ne mogli določiti krožne poti, ki jo ima Lunik III na svoji dosedanji poti okoli Lune in nazaj proti Zemlji. Po pisanju Alberta Ducrocqa je ustrezne kalkulacije za to napravil sloviti sovjetski strokovnjak Sčebatarev, ki je za to potreboval skoraj dve leti, seveda s pomočjo najpopolnejših «elektronskih možganov». Ko je Lunik prispel do Lune in na razdalji kakih 7000 km poletel mimo nje na ono stran, ki je človek še ni videl, in nato nadaljeval pot dalje proti svojemu apogeju, so se oglasili ljudje, ki so trdili, da je Lunik III zašel. Ducrocq pa pravi, da je to bilo tako rekoč do metra preračunano, ker je bilo že mnogo pred izstrelitvijo določeno, da se bo Lunik III oddaljil od Zemlje mimo Lune na razdaljo 470.000 km, da bi mogel nato kreniti nazaj proti Zemlji in nato, po obletu Zemlje, ubrati spet pot v isti smeri.

Kroženje Lunika III se bo, po pisanju Alberta Ducrocqa, nadaljevalo točno po predvidenih računih in s tem v zvezi francoski strokovnjak navaja dokaj tvegano hipotezo. Po njegovem mnenju bo Lunik III obšel Luno pri vsaki svoji drugi krožni poti. Krožna pot Lunika III bo po računih Alberta Ducrocqa znašala 13 dni in 16 ur, kar je točno polovica ene poti Lune okoli Zemlje. Iz tega Ducrocq sklepa, da bo ob enem svojem obhodu Lunik III Luno, ki bo spet prišla na isto točko, obšel, ob svojem drugem obhodu pa bo šel skozi ali mimo «praznine», kot se izraža. Ta trditev, smo rekli, je zelo tvegana, kajti strokovnjaki mu oporekajo, ker bi v tem primeru v Lunikovi krožni poti nujno prišlo do motenj. Dejstvo je namreč, da je Lunik III na svoji poti okoli Lune podvržen določenim silam privlačnosti, ki bi prišle v poštev le na vsaki drugi krožni poti, ne pa tedaj, ko bi letel mimo «praznine». In tega ni mogoče tako poenostaviti, kot poenostavlja Ducrocq.

Ducrocq omenja tudi problem usmerjanja. Po njegovem so Sovjeti izdelali izredno popolno napravo za usmerjanje. Gre za nekakšen stabilizacijski aparat, ki da ga imajo tudi Američani, vendar pa da so ga Rusi izpopolnjevali dve leti pred Američani. Sicer pa je o tem predvčerajšnjim spregovoril sovjetski strokovnjak Merkulov, ki je pojasnil tajnost sovjetskega uspeha. Na Luniku III je vgrajen tako imenovani avtomatični pilot, ki deluje po «navodilih» giroskopa.

V enem članku ne moremo prikazati vse popolnosti, kot jo razlaga Ducrocq, zato bomo skušali na kratko prikazati še, kako si zamišlja fotografiranje druge plati Lune, ki ga je Lunik III opravil. Velikokrat vidimo v časopih na pr. fotografijo, pod katero piše — «telefoto». Fotografija se z najnovejšimi tehničnimi sredstvi da prenašati po telefonski žici ali tudi brezžično. Gre tu za električne impulze. Podobno kot pri televiziji. Na tej osnovi je posebna naprava na Luniku III posnela vtise na trak in jih «konservirala» za dober teden dni, ter jih bo ob svojem poletu mimo Zemlje brezžično telegrafirala na Zemljo. Električni impulzi se bodo na fotografskem papirju spremenili v gostejše ali redkejše pike in rezultat bo ne preveč «čista» fotografija Lune.

Ob koncu bomo dodali še točne podatke o teži Lunika III. Zadnji stadij rakete je nosil s sabo poleg sončne baterije še energetske vire v teži 156.5 kg, ostale naprave pa tehtajo 278.5 kg, to pomeni, da znaša koristna teža Lunika III 435 kg. Ves zadnji stadij sovjetske kozmične rakete pa je brez goriva tehtal 1553 kg.

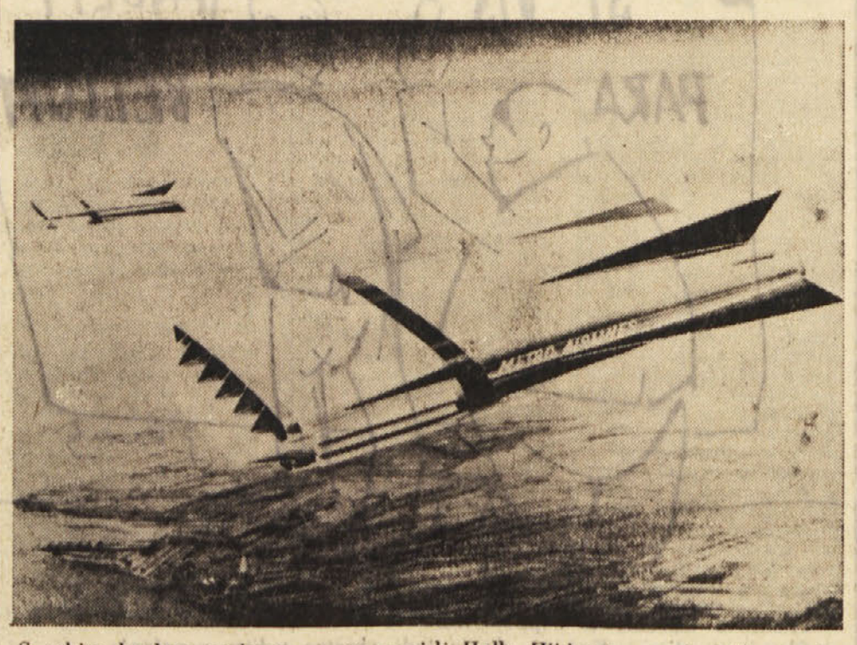

S takim letalom se bomo — po zamisli Halla Hibbarda, predsednika angleške družbe Lockheed — vozili s hitrostjo 7.000 km na uro v zadnjem desetletju našega stoletja

ALI VEŠ...

— da je znani založnik naldo Mondadori odprl v roni novo tiskarsko podj ki bo zaposlovalo 1800 bencev in moglo dnevno tisniti do 30.000 knjig. nik je ob otvoritvi tiskarskega podjetja da bo začel izdajati tu vo revijo. Znano je, da Mondadori v Milanu je staro podjetje, v k je zaposlenih 600 oseb.

* * *

— da se Gina Lollobr namerava za stalno v Hollywood. Tako p «Daily News», ki je priložnosti objavil tu liko fotografijo Gine brigide v barvah. Film gralka je izjavila, da rava svojo vilo v Rim hraniti, vendar se v ZDA, kajti tam da la verjetno več sreče domovini.

* * *

— da so turistični v Pompejih blizu Neapelj pili v stavko. Vodstv stične zveze je sklen vodičev odpustiti, zato vodiči iz solidarnosti v stavko in skupine ki so prispele sem, so le brez običajnih

* * *

— da je znani ameri vec Prisley v treh letih den so ga poklicali pod je, zaslužil v naši milijard lir. Zato je vojaška služba, ki kmalu že dokončal, ka jetna. Kakor hitro ko minuto prostega pred vojašnico že čaka košen avtomobil, s k se odpelje k starišem si za čas njegove službe najeli celo je najrazkošnejšega mestu.

* * *

— da se je skupina pinistk, ki se je bila tila na vrh Co Oja v lajskem pogorju, mora niti, kajti zajelo jo je vreme, poleg tega je nistkam plaz zaprl po pina alpinistk, med mi so same ženske do 30 let starosti, se nila na svojo bazo v Ka du v Nepalu.

* * *

— da je 15-letna iz Olate v ZDA umo četa in mater, «da bi rešila». Ker so ji star no očitali, da se slabo ša, jim je pripravila sreče». Oče in mati sta se v prvem trenu cer zelo dobro po prevzel ju je občutek nega zadovoljstva, da veselo smejala. Ko p vstala in napravila rakov, sta treščila v velikih bolečinah la. Deklica je na vedala, da «ni mogla našati njunih stalnih

* * *

— da tajnik papeža za XXIII. Loris Capp pripravlja nov dnevnik, ki naj bi se v Rimu in imel tudi cijske priloge. Tiskal ga red sv. Pavla, nje govorni urednik pa bo Ernesto Pisoni.

* * *

— da je 22-letni d državljan Gottfried Heck klonil poziv v vojaš komisijo, ki ga je na zagovor, je mladi odgovoril, da ne slediti svojemu stare tu, ki je padel v pr tovni vojni, in svojemu tu in stricu, ki sta v drugi svetovni vojni fried Heck se sicer smrti, kot pravi, ve proti klanju. Na nemške ustave so g stili služenja redne pač pa ga vključili no službo», ki pa je ko vojaškega značaja.

* * *

— da so baje v oblasti izgnale znanega škega krvnika Kr Draganovića, ki je po vojni živel v rimskem legiju Illiricum, od kod spredal niti med bivš staškimi begunci, ki so pršeni po zahodnem raznih fašističnih orj jah. Italijanski tedn presso» zatrjuje, da je kan prišel do tega zato, ker sta to sv beograjski nadškof Lah zagrebški škof Lah.

* * *

— da je samovozniška liki metuljčka prišla v njem času v ZDA modo. Ko so v nekaterih likih trgovinah v Nev ku in Washingtonu s polletni obračun, so li, da so letos prodali ko več takih samovozn v prejšnjih letih. Vzro vi modi je, da nosi samoveznico zunanji Herter.

* * *

— da je bivši angleš neral Montgomery proti gradnji predora Rokavskim prelivom, povezoval Anglijo s sko celino. Vzrok temu nosti naj bi bil stra vdorom evropskih v Veliko Britanijo. Mo ry verjetno ne more ti strahu, ki ga je bil ljudstvo preživljalo le ko je pretila invazija stične vojske na britanske toke.

BORIS PAHOR

Na uho mu je povedal

Samo po sebi se razume, da je ta zgodba o Dicku in njegovem gospodarju izmišljena, zato pripisati igri naključja samo že koli možnost podobnosti z resničnimi imeni, osebami in dogodki.

Mogoče da prav njega res ne poznate, ali pa ga, ker naše mesto navsezadnji ni kdo ve kakšna metropola; čisto zagotovo poznate njegovega dvojčka, ki je ravno takó trdno z jestvinami v vaši hiši kakor tale naš v naši. Če pa ni trgovec, je uradnik ali obrtnik, gospodinjuje nad vami ali pa v istem nadstropju vas. Ni mogoče zgrešiti, lahko in hitro ga bomo spoznali, ker smo si, kar se njegove zgodbe, precéj podobni, čeprav nimamo vsi takó lepega psa volčjaka kakor gospod Petelin, po učenem pravopisu Gallo. Večina nas sploh nima niti volčjaka ne kakšnega drugačne pasme.

Ker to je namreč kratka zgodba o volčjaku Dicku. Lepa ponosna žival, ki ima dlako s srebrnimi leski in ki upira noge vanje kot gams in je kot vsa gibčna in bistra. Pa še dovzeten za plemenito vzgojo, za dresuro, pravimo s tujo besedo, s katero naučijo svobodno žival lepe človeške lastnosti hlapčevanja. Da, in gospod Petelin je bil resničen gospod, ki bi bil čutil notranjo potrebo, da pošlje svojega ljubega Dicka v šolo, kakor pošiljajo premožni očetje hčerke v zavode, da se naučijo poklonov in pravilnega sedenja in hoje s priprtimi ustnicami.

Da, poslal ga je v znani zavod in z veliko, prevelikim otroško, nepotrpežljivem hiranju. In kje je zraven vseh razlogov še tisti poglavitni razlog, namreč ugled trgovine s kristali in ogledali! Ugled pa je morebiti še večji kapital kot denar sam!

Torej, ko je predvčerajšnjim gospod Petelin stal

Ljubo Ravnikar: Ex libris

pred vrati svoje ugledne prodajalne in opazoval, kateri od pešcev, ki so šli po pločniku, se bo ozrl na volčjaka, ki čepi ob njegovih nogah — se je ta volčjak nenadoma obrnil in planil v trgovino.

Kdo ve kakó je s tem čudovitim vohom in sluhom živali, da vidijo, tudi če ne gledajo, a res je, da je skočil Dick na fanta, ki se je v šali obregnil ob nameščenca v Petelinovi trgovini. To je bilo prvič v dveh dnevih, kar se je Dick vrnil iz zavoda.

Gospod Petelin se je sicer dostojanstveno, a vendar hkrati razgibano sprožil za njim.

«Cuccio, Dick!» je kriknil. A plemenita žival je stala vzpeta kot srnjak na zadnjih nogah s prednjimi tacami na ramah svoje žrtve.

«Giù, Dick!» je zdaj zakričal gospod Petelin-Gallo in rahle pegice, kot slabo izprani madeži terana na belem prtu so se pokazale na njegovem licu.

A Dick, ko da ne razume, še huje, ko da je gluh, takó da je tedaj gospod Petelin iz velikega razočaranja, da je bilo vse drago šolanje zastonj, skočil k njemu in ga udaril. Seve, zelo zoprno mu je bilo, da je pokazal toliko kraške trdote pred cenjenimi odjemalkami, a prav pošteno ga je lopnil, takó da je samo za las manjkalo, da mu niso odleteli naočniki na svetle ploščice, ki pokrivajo tla.

Kakó je bilo potem ni natanko vse znano, vemo pa, da je gospod Petelin, ko sta bila sama z ženo, zmerjal tistega njenega sorodnika, ki je toliko časa opeval zavod onkraj meje, da ga je nazadnje vendar prepričal. A kdo si je mogel misliti, da se mu bo Dick vrnil tako rekoč tuj državljan! Kako je mogel biti tako slep. Pošlješ psa, da boš ponosen nanj — pa ti ga raznarodijo, da ne razume več uradnega jezika in te gleda kot tepec!

Ko da so mu odrezali ušesa!

Ko pa se je včeraj prikazal v trgovini, je bil Dick z njim, to se pravi, da se je nekoliko pomiril. A ravno tisti hip, ko je gospod Petelin stopil v skladišče zaradi neke pošiljke sira in je Dick čepel pri vratih, ki vodijo v ozadje trgovine, se je spet pripetilo.

Naenkrat vik in krik. In gospod Petelin seve takoj priteče, ker dandanašnji ni, da bi se človek šalil s pasjimi ugrizi, presneto dosti te lahko stanejo.

Posebno če gre za takšno gospo, kakršna je ta, ki ji Dick drži tace na plemenitih nedrjih, medtem ko njegovi zobje —

«Cuccio, Dick!» se je zadrl gospod Petelin in v svojem srcu nespodobno zmerjal ženske, ki steguje-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Riko Debenjak — Ex libris

Razstava sodobnega evropskega ekslibrisa v Novi Gorici

V avli upravne zgradbe in v čitalnici Študijske knjižnice v Novi Gorici so pred nekaj dnevi odprli zanimivo Razstavo sodobnega evropskega ekslibrisa, ki jo je priredila nogovoriška Študijska knjižnica. Idejnemu tvorcu te razstave Marijanu Breclju, kot tudi vsemu ostalemu kolektivu te naše kulturne ustanove, je že takoj v začetku potrebno izraziti vse priznanje za težavno delo ob zbiranju tega širši javnosti manj znanega grafičnega gradiva in za njegovo dovolj uspešno prezentacijo.

Pomembnost te razstave je v tem, da skuša javnosti približati smisel ekslibrisa kot posebne zvrsti grafične umetnosti, ki je tesno vezana na knjižni razvoj in je kot taka hkrati skoraj sočasno z ostalimi grafičnimi prizadevanji doživljala svoje kulminante in upadanja, adekvatno razpoloženju, ki se je v svetu v toku zgodovinskega razvoja zdaj bolj nagibalo grafičnemu, zdaj bolj slikarskemu izrazu.

Ekslibris je, kot vemo, grafično oblikovano lastniško znamenje, ki ga izdela umetnik - grafik, razmnoži tiskarna, lastnik pa nalepi običajno na notranjo stran knjižnih platnic kot spoznavni znak in ker so ekslibrisi skoraj vselej tudi umetniška dela pomeni hkrati tudi okras knjigi. Ekslibrisi so se izdelovali v najrazličnejših grafičnih tehnikah: lesorezu, bakrorezu, litografiji, linorezu, akvatinti itd., kar je razvidno tudi iz naše razstave. Čeprav ima tudi ekslibris zelo stare osnove in ga v nekem smislu zasledimo že v starem veku, se je v današnjem pomenu besede razvil šele v Nemčiji 16. stol., kjer se je tudi najmočnejši grafik te dobe Dürer poskušal v tej vrsti grafike. To panogo umetnosti so nato dalje razvijali Cranach, Holbein in niz drugih, pri nas pa v 16. stol. bakrorezec Kolunić in nato Medulić - Schiavone, udomačil pa se je v mnogih naših samostanskih knjižnicah in v heraldični obliki tudi pri nekaterih domačih fevdalcih.

Pomembnost te razstave pa je nedvomno tudi v tem, da je v svojem okviru zbrala preko 400 grafičnih listov, ki pripadajo okoli 200 umetnikom, ti pa spet 19 državam. Tu so razstavljeni angleški, avstrijski, belgijski, češkoslovaški, danski, grški, francoski, italijanski, madžarski, nemški, nizozemski, sovjetski, poljski, portugalski, romunski, španski, švedski, švicarski in jugoslovanski ekslibrisi. Pred nami so nanizana grafična dela umetnikov, ki pripadajo različnim stilom generacijam zadnjih štiridesetih let, ki pričenši s secesijo dajejo dokaj veren prikaz sukcesivnega stilnega razvoja ekslibrisa do današnjih dni, vsled česar moramo naslovni atribut «sodobni» jemati v nekoliko ohlapnejšem smislu, zlasti ker je pretežna večina razstavljenih del nastala v dobi, ko je evropski ekslibris po svojih viških od 16. — 18. stoletja in v začetku 19. stoletja, doživel tudi de facto svojo regeneracijo.

Kljub velikemu številu evropskih držav, ki so s svojimi ekslibrisi zastopane na tej razstavi, pa štejemo v pomanjkljivost te prireditve predvsem dejstvo, da so nekatere predstavljene zgolj s starejšimi deli, kar seveda občutno otežkoča presojo naravno kontinuiranega razvoja v posameznih državah in pravzaprav po krivici ustvarja videz, da so nekatere v tej umetnosti dosegle več kakor druge. Iz takšnega zornega kota, upoštevajoč seveda vse objektivne težave, ki so spremljale zbiranje tega pri nas zelo raztresenega gradiva, je treba motriti in presojati razstavljeno gradivo in ugotoviti, da je razvojna linija na razstavi najbolje podana v italijanskem in jugoslovanskem, bolje rečeno slovenskem ekslibrisu. Tu si posamezne faze razvoja slede brez občutnejših vrzeli vsaj v stilno razvojnem smislu, če že ne tudi v predstavitvi vseh zares najpomembnejših avtorjev ekslibrisa, kar velja bolj za italijanski kot za slovenski ekslibris.

Pri pravkar omenjenih skupinah ekslibrisov pa se nam zdi še važnejše to, da zares objemata tudi poslednje dosežke te vrste umetnosti, ki se razvijajo tik pred našimi očmi v izrazito sodobni oblikovni in tematski grafični govorici. Menimo, da v tem na razstavi nedvomno prednjači in vzbuja posebno pozornost italijanski ekslibris na čelu z zelo sodobnim in ekspresivnim Tranquillom Marangonijem, Zettijem, Vannuccijem, Gagliardom in Campiglijem. Med Slovenci pa stoji na posebnem mestu idejno in modernistično usmerjeni A. Černigoj. Naravnost poučna se nam zdi prezentacija serije ekslibrisov naših priznanih grafikov Debenjaka, Jakca in Maleša pač zato, ker je ob njej razstavljalcu uspelo podati dovolj pristen prikaz oblikovnega razvoja domačega ekslibrisa in z njim deloma tudi značilne lirične komponente avtorjev, ki se tudi v ekslibrisih izražajo na podoben način, kot v ostalih njihovih grafičnih kreacijah. Če se na razstavi malo dalj pomudimo pri ostalih slovenskih eksponatih, z zadovoljstvom opazimo, da je prireditelj pokazal tudi tvorce prvih naših ekslibrisov: Santla, Bucika, Vavpotiča, Smrekarja, arhitektonsko jasnega Plečnika, grafično svojskega Justina in serijo mlajših poletih in idejnih zasnovah. Tudi med primorskimi umetniki najdemo poleg že omenjenih likovnike, katerih dela z zanesljivostjo kažejo, da jim ekslibris ni tuj — naj omenimo le Nemca in Hlavatyja, med ostalimi Slovenci pa še Gajška, Trpina, R. Subica, Remčevo, Tršarja, Mušiča, Kobeta, Dolinarja, Omerzo, Sukljetovo, Lamuta, Stiplovška, Žnidaršiča, Cudermana, Oražma, Kosa, Ravnikarja, Srebrniča, Hmeljaka in Zamarja. Hrvate pa zastopata poleg anonimnega avtorje še Gjurić in Mirosavljević.

Na razstavi je dobro pri-

Rafko Nemec: Ex libris

kazan tudi avstrijski ekslibris, kjer vzbuja pozornost zlasti rokokojsko usmerjeni Bayros in modernejše orientirana Hofer in Köhl. Češki ekslibris je, četudi mu manjka zadnja razvojna faza, kar velja skoraj za vse ostale države, dobro predstavljen s Hodekom, Dobrovskym in Kotrbo. Zanimiva in nekoliko romantična sta francoska ekslibrista Mercier in Meyer, medtem ko je Madžar Vadász igrivo ljubek, Horváth pa teži k simboliki. Nemški grafiki so na tej razstavi v glavnem še ujeti v secesijski ekslibris, Beier in Rother pa vnašata v ekslibris dobršno mero zdrave in sveže ironije. Med Angleži izstopa Dowey. Nedvomno pa so zanimivi še tudi številni ekslibristi, ki pripadajo drugim evropskim državam.

V vitrinah je zelo nazorno prikazan nastanek ekslibrisa od osnutka preko klišejo do odtisa kot tudi številne knjige z vlepljenimi ekslibrisi, posebna vitrina pa je posvečena literaturi o ekslibrisih.

Celotna razstava je zelo lepo in pregledno urejena. Z njo je novogoriška Študijska knjižica zares najlepše proslavila tudi svojo 10-letnico plodnega delovanja na kulturnem in prosvetnem področju. Želeti bi bilo, da bi se podobne razstave ekslibrisov še ponavljale in postale spremljevalke razvoja svetovnega udejstvovanja na tem področju.

EMIL SMOLE

ČEPRAV JE MINILO ŽE PETNAJST LET, ODKAR SO UTIHNILI TOPOVI

Velik uspeh knjig o vojni

Prikrilova «Borba za Sredozemlje» je zanimiva knjiga zlasti za tiste naše fante in može, ki so v teh borbah sodelovali - Nova izdaja Kreftove «Velike puntarije»

Zanimivo je, kako imajo knjige, ki obravnavajo vojne dogodke še danes velik uspeh pri bralcih, pa čeprav je minilo že skoraj petnajst let, odkar so utihnili topovi na frontah. Res pa je ,da šele sedaj, po toliko letih, prihajajo na dan podrobnosti in raznovrstne zanimivosti o teh dogodkih, podrobnosti, ki razkrivajo tudi ozadja velikih spopadov, do sedaj večinoma skrita in nepoznana. Seveda je tudi povsem nekaj drugega prebirati v miru zanimivo napisane reportaže in kronike krvavih dogodkov, kakor pa bojne spopade neposredno doživljati. Razen tega pa je tu še mladina, ki dogodke minule vojne pozna le kot zgodovino in le po pripovedovanju odraslih. Zato ni čuda, če po knjigah s tematiko zadnje vojne tako radi posegajo številni bralci.

Ni dvoma, da bo uspeh pri slovenskih bralcih in ljubiteljih tovrstne literature doživela tudi knjiga, ki jo je pravkar izdala Državna založba Slovenije. Knjiga nosi naslov «Borba za Sredozemlje», ki že sam dovolj zgovorno pove, kaj knjiga obravnava. Njen avtor pa je dr. ing. Boris Prikril, hrvatski pisec knjig s področja geografije in novejše zgodovine. Njegovo ime slovenski bralci tudi že poznajo, saj je komaj lani izšla v slovenskem prevodu njegova knjiga o bojih za Tihi ocean. Kakor je njegova prva knjiga o bojih na Pacifiku vzbudila veliko pozornost, tako ni dvoma, da bo tudi pri slovenskih bralcih knjiga o bojih za Sredozemlje, dosegla enako navdušen sprejem. Posebno še, ker obravnava dogodke, ki so nam bili mnogo bližji, deloma pa tudi take, ki so nas neposredno prizadeli.

Kot je avtor v svoji prvi knjigi zanimivo, podrobno in obenem poljudno opisal boje, ki so jih zavezniki bili z Japonsko, tako je v svoji knjigi «Borba za Sredozemlje» prikazal vojne dogodke, ki so med zadnjo vojno vznemirjali prostrano področje Sredozemskega morja. V knjigi so opisani vsi važnejši dogodki izključno na osnovi dejstev kar se tiče tehničnih podrobnosti, osebnosti ladij, ki so se udeležile bojev, vremenskih prilik, krajev, časa dogajanj in drugih okoliščin. Pač pa je pisatelj pri pripovedovanju svobodno obdelal to dokumentarno snov in tako ustvaril knjigo, ki je sicer strogo dokumentarna in stvarna, vendar pa bralca ne utruja, ker ne pozna suhoparnega naštevanja dejstev, pač pa avtor v njej zanimivo pripoveduje o spopadih in dogodkih v zadnji vojni. Tako avtor nazorno in pregledno razgrne pred bralcem panoramo dogajanj, ki so bila polna presenečenj, nepričakovanih preobratov in dramatičnih trenutkov. V knjigi 400 strani velikega formata se tako zvrste v zanimivem pripovedovanju napeta dogajanja zadnje vojne, marsikatera do sedaj nepoznana ali pa vsaj ne tako, kot se nam pokažejo sedaj.

Poleg zanimivosti snovi, prijetnega in napetega pripovedovanja, ima knjiga še eno odliko. To pa so izvrstne slike. Teh je veliko in dajejo knjigi še toliko večjo vrednost. Zato ni dvoma, da bo ta res vsestransko zanimiva knjiga našla še dolgo veliko število bralcev. Posebno še, ker obravnava dogodke, ki so bili tako blizu nas. Zlasti za naše primorske rojake bo knjiga še posebno zanimiva. V knjigi so namreč v veliki meri opisana dogajanja na morju okrog Italije, dogajanja, v katera je bila zapletena italijanska mornarica. Mnogo naših primorskih rojakov je služilo na italijanskih vojnih ladjah, katere opisuje pisatelj in omenja pri tem tudi njihovo vodstvo. Na mnogih ladjah pa so se udeležili spopadov, opisanih v knjigi, tudi naši ljudje, ki bodo lahko tako sami, kot njihovi svojci našli mnogo dokumentarnega gradiva o ladjah in njihovi usodi med zadnjo vojno.

Knjiga zato zasluži vsestransko pozornost.

* * *

V zbirki Kondor je kot 29. zvezek ponovno izšla Bratka Krefta «Velika puntarija», dramska kronika v petih dejanjih iz leta 1573, kot jo je nazval avtor.

Bratko Kreft je danes ena najbolj razgibanih in plodovitih osebnosti v slovenskem kulturnem življenju, je v spremni besedi napisal Dušan Moravec. Je pa tudi tisti slovenski dramatik, ki je doživel največje uspehe na jugoslovanskih odrih. Med vsemi njegovimi deli pa je morda največ uspeha dosegla prav drama «Velika puntarija», s katero je Kreft doživel povsod, kjer je bila drama uprizorjena, veliko priznanje.

Ta drama o kmečkih uporih, ki je v knjigi prvikrat izšla pred vojno leta 1937, je zaradi svojega pomena in idej zdaj ponovno prišla na naš knjižni trg in to prav letos, ko naše revolucionarno gibanje proslavlja svojo štiridesetletnico

Nobenega dvoma ni, da knjiga po dvajsetih letih zasluži ponovno izdajo, saj je ne samo eno najboljših Kreftovih del, temveč pravcata revolucionarna drama slovenskega ljudstva. Za mladi rod, kateremu je izdaja Kondor namenjena, bo ta dramska kronika iz časa bojev slovenskih ljudi proti fevdalnim zatiralcem, prav gotovo velika pridobitev.

Knjigo poživljajo reprodukcije slik slikarja Gojmira A. Kosa.

Sl. Ru.

Prizor iz filma «Stalingrad»

NOVI FILMI V VSEH KINEMATOGRAFIH

V glavnih mestnih kinematografih so že nekaj časa na sporedu filmi, ki spadajo v novo sezono. O nekaterih se je mnogo slišalo z raznih festivalov in med njimi so si Tržačani že lahko ogledali tudi «zlatega leva» z beneškega festivala, Rossellinijev film «General Della Rovere». Pokazali so že tudi «Stalingrad», ki je bil med filmi v konkurenci v Benetkah, ter «Nekomu ugaja toplo», ki je bil izven konkurence predvajan na zaključni slovesnosti na beneškem festivalu. Tudi «Dnevnik Ane Frank», ki se je v Trstu pojavil te dni, je že obkrožil razne festivale.

Film, za katerega so govorili, da bi moral priti na beneški festival, in za katerega so se potem spraševali, zakaj ni prišel, pa je «Krošnjarji» Francesca Rosija. Gotovo bi mnogo dostojneje izpolnil italijansko trojko na festivalu, kot je to mogla narediti «Esterina», toda kaže, da včasih tudi pri festivalih odločajo ljudje, ki se ne toliko sprašujejo za filmsko umetnost.

Če se kar nekoliko ustavimo ob tem filmu, tedaj moramo najprej reči, da Rosi po svojem filmu «Izziv» z novim filmom ni več dosegel prejšnje višine. Medtem ko je v svojem prvem filmu razkril gnilobo, ki jo v neapeljski družbi predstavlja cela kategorija zločinskih monopolistov na nekem gospodarskem sektorju, ki se ne ustavlja niti pred krvavimi zločini, je izbral Rosi za svoj drugi film pohlevnejšo kasto krošnjarjev malovrednega blaga, ki so si izbrali Nemčijo za svoje delovno področje. Seveda je tudi v tem filmu Rosi povedal marsikaj, tako kot je bilo treba povedati, če je hotel napraviti film, ki naj bo zares izsek iz življenja. (Res je, da so prav sedaj še posebno ogorčeni tisti, ki jim ne ugaja prikazovanje resnice, ker jih resnica boli, bodisi da vidijo v njej lastno krivdo glede preteklosti bodisi da jih obtožuje tudi zaradi sedanjosti.) Francesco Rosi pa je s svojim filmom še vedno ostal visoko nad povprečjem: prištevati ga je treba, vsaj za sedaj, v skupino resnih režiserjev, ki nam bo lahko dal še marsikak dober film. Da pa njegovo delo, ako bo hotel biti še naprej pogumen, ne bo posebno lahko, je razumljivo.

George Simenon, avtor številnih romanov; med temi tudi romanov o komisarju Maigretu, ki ga je Jean Gabin že ponovno upodobil v filmu

Med filmi, o katerih nismo govorili že ob beneškem festivalu, bi zlasti omenili Dellanoyev film »Maigret ter primer iz Saint Fiacra». Jean Gabin je pod vodstvom Jeana Dellanoya že drugič upodobil znanega junaka Simenonovih romanov Maigreta. Čeprav je v tem filmu močno viden George Simenon sam, je vendar Dellanoy dodal svoj močan, originalen ter od predloge neodvisen delež, kar ustvarja nemajhno ceno filma. In Jean Gabin v tem filmu ni manj Gabin kot v ostalih svojih filmih.

Zanimivo, da je kar v dveh filmih, ki sta se prikazovala skoraj istočasno, vpleten znani gangsterski pokol pri St. Valentinu, le da ga je Richard Wilson, režiser filma «Al Capone», uporabil z drugačnim namenom kot pa Billy Wilder v svoji komediji «Nekomu ugaja toplo». Ob izbiri med obema rekonstrukcijama se raje odločimo za Wilderjevo, ker nam je tudi ostali del filma bolj všeč. Sicer Wilsonov film ni slab po realistični obdelavi snovi, toda novega ni v njem nič.

Našim bralcem toplo priporočamo, naj si vse omenjene filme ogledajo. V prvi vrsti zaslužijo to filmi «General Della Rovere», «Dnevnik Ane Frank» in «Krošnjarji» («I magliari»), ki spadajo med redke dobre filme tržaških kinematografov. Obžalovati pa moramo, da si v našem mestu ne moremo ogledati tudi najboljših filmov s puljskega festivala, predvsem pa Babičevega «Tri četrtine sonca» in Bulajićevega «Vlak brez voznega reda».

Prizor iz filma «General Della Rovere»

Michele Morgan v filmu «Zimske počitnice»

Razni načini merjenja radioaktivnih žarkov

Elektroni in ioni - Iskalci urana - Geigerjev števec - V Ljubljani imajo največji proporcionalni števec na svetu

Eno izmed osnovnih del ljudi, ki se ukvarjajo z radioaktivnim žarkovjem, je merjenje. Znanstveniki hočejo vedeti, koliko delcev uhaja iz aktivnih jeder. Za spretnega fizika velja tisti, ki meri količine čim natančneje.

Žarkovja in delcev ne moremo seštevati kot bonbone. To delamo drugače. Atomi so sestavni del snovi in so električno nevtralni. Sestavljajo jih jedra in okoli krožeči elektroni. Nabit delec, ki ga hočemo meriti, odtrguje a-

Iskalec urana. V desni roki ima števno cev, na ušesih slušalke, na pasu pa ojačevalno, oziroma napajalno napravo

tomom pri prehodu skozi plin po enega ali več elektronov. Tako oskubljeni atomi se imenujejo ioni. Elektron je negativno nabit delec, ion pa pozitivno. Če se vse to dogaja v plinu med dvema električnima poloma, bodo elektroni in ioni potovali vsak k svojemu polu, ker jih ti pritegujejo. Napetost med poloma, ki sta po navadi kak centimeter narazen, je približno 300 do 1.400 voltov. To da elektronom na poti proti polom toliko energije, da tudi ti trgajo nove elektrone in vsi nato skupaj potujejo naprej.

Vsi elektroni in ioni, ki jih «razburi» nabiti delec, stečejo kot kratkotrajen električni tok v zemlji. Ta tok nam da na uporu napetostni sunek nekaj volt. Tega pa z lahkoto registriramo; n. pr. s slušalkami. Vsak znak v slušalkah nam pove, da je skozi plin med električnima poloma šel en nabit delec.

S tem znanjem že razumemo skrivnostno palico, škatlo in slušalke, s katerimi so oboroženi najnovejši junaki ameriških filmov o divjem zapadu — iskalci uranove rude. Njihovi predhodniki zlatokopi so morali trdo delati s krampom in lopato. Oni pa samo tipajo s «palčko» in škrebljanje v slušalkah jim odkriva ležišča radioaktivnih snovi v zemlji.

Kaj je to čarobno orodje? Skrivnostna palica je cevka s plinom (argonom in metanom) in ima v sredi žico z visoko napetostjo. Žica je en električni pol, stena cevke pa drugi. Cevka nosi znano ime — *Geiger - Müllerjev* (kratko: Geigerjev ali GM) števec, ki deluje po opisanem principu. Cevko veže kabel s škatlo z baterijami in instrumentom, ki registrira sunke. Te slišimo tudi v slušalkah.

V GM števcu, ki hoče «prešteti» preveč nabitih delcev, je celoten plin v vzburjenem stanju in števec se «zaduši». Na zunaj pa se zdi, da ne gre skozi števec noben delec. To se je zgodilo GM števcem v nekaterih zemeljskih satelitih. Prišli so v močno radioaktivno območje in namesto, da bi šteli dosti delcev, jih niso šteli več nič.

Kot smo videli nam v Geiger - Müllerjevem števcu vsak nabit delec zaradi visoke napetosti sproži cel plaz elektronov, ne glede na to, kakšno energijo ima. Z drugimi besedami: Z njim delce lahko izključno le štejemo.

Po delcih, ki izhajajo iz atomskih jeder, sklepamo o sestavi jeder samih. Zato nam ni dovolj, da vemo koliko je delcev, ampak tudi kakšno energijo imajo. Saj imamo tudi o pretepu v gostilni boljšo predstavo, če gledamo kako hitro letijo pretepači iz nje, kot pa, če bi nam nekdo samo povedal, koliko so jih vrgli ven.

Za merjenje delcev in njihovih energij rabimo *proporcionalne* števce. Ti so v bistvu ravno taki kot GM števci, le da delajo pri nižjih napetostih. Tako sproži vsak delec napetostni sunek, ki je sorazmeren njegovi energiji. Delec z več energije bo dal tudi močnejši sunek in obratno. Ker so ti napetostni sunki tukaj zelo majhni, zahteva štetje s proporcionalnimi števci še dodatne elektronske naprave, ki sunke ojačajo in sortirajo po velikosti. Pa tudi napetost na števni cevi mora biti ves čas enaka, kar še bolj zaplete merilni sistem. Vsega tega pri GM števcu ni treba in je zato delo z njim kar se da enostavno.

Proporcionalni števci so glede na svoje namene kaj različni. Navedemo naj, da so jedrski fiziki v Ljubljani zgradili proporcionalni števec, ki je največji svoje vrste na svetu. V bistvu je to števec s kolobarjem dvanajstih podobnih števcev okoli sebe. Ti ga kot telesna straža skupaj s svincenimi stenami ščitijo pred kozmičnimi žarki. Z njim merijo izotope s tako zelo dolgo življenjsko dobo, da za njih ni gotovo ali razpadajo ali so stabilni. Take radioaktivne snovi dajo v doglednem času od sebe le malo merljivih delcev in zato so tudi komplikacije z velikostjo števca, elektroniko in podobnim.

Zadnje čase veliko merijo tudi s *scintilacijskimi števci*. Ti so narejeni po malo drugačnem kopitu.

Nabiti delci puščajo pri prehodu skozi nekatere snovi za seboj svetlo sled. Ta svetlobni podpis pa je zelo šibak; vendar je pri delcih z večjo energijo močnejši, pri onih z manjšo energijo pa šibkejši. Te svetlobne bliske spremenijo v ustrezne električne napetostne sunke, ki jih elektronski instrumenti urejajo po velikosti in seštejejo.

Scintilacijski števec je za meritve priročen in za nekatere vrste žarkov dosti boljši od ostalih.

Omenili smo le nekaj najvažnejših instrumentov za merjenje radioaktivnih žarčenj. Dosti je še drugih načinov in izvedb. Kupimo lahko tudi take, ki pri merjenju ne zahtevajo nobenega znanja.

BORIS LASIČ

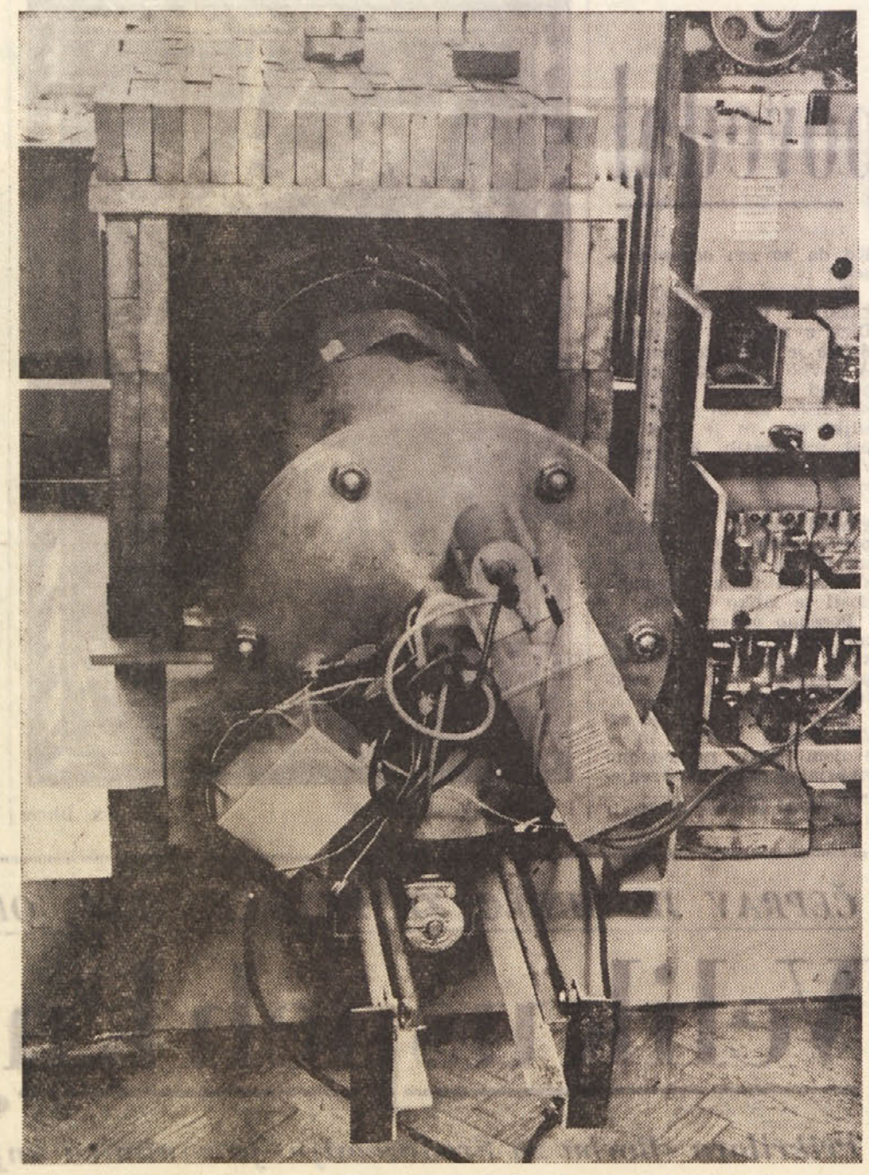

Največji proporcionalni števec na svetu gleda iz svoje 4,5 tone težke «hiše»

LETOŠNJA NAJVEČJA AKCIJA SLOVENSKIH JAMARJEV V ČRNI GORI

Po kolenih in s komolci v mikavni podzemeljski svet

Preiskali so številna brezna in jame, da bi proučili možnost izkoriščanja podzemeljskih voda - Naporno delo, a veliko zadoščenje

V zadnjih letih je jamarstvo v Sloveniji doseglo velik razmah. To pa je tudi prav, saj je tu klasična kraška dežela, kjer so dani vsi pogoji za tovrstno športno in znanstveno udejstvovanje. Danes je v Sloveniji registriranih že nad 3.000 jam, med katerimi je nekaj brezen, ki so globoka skoraj 400 metrov. Večino globokih brezen so jamarji že pregledali in izmerili, neznanka je le še slovito brezno na Triglavskem ledeniku, ki se s svojim ledenim oklepom že več let upira jamarjem.

Letošnja največja jamarska akcija je bilo raziskovanje črnogorskega podzemeljskega sveta v pogorju Lovčena, pri katerem je sodelovalo sedem jamarjev iz Ljubljane, Vrhnike, Idrije, Postojne in Kopra. Odpravo je organiziral beograjski Zavod za geološka in rudarska raziskovanja v sodelovanju z Društvom za raziskovanje jam Slovenije, vodil pa jo je znani speleolog Egon Pretnar iz Postojne.

Pred nami je bila naloga, da v prvi vrsti raziščemo in izmerimo 320 metrov globoko brezno «Duboki do» pri vasi Njeguši, ki ga je med prvo svetovno vojno že raziskovala močna avstrijska odprava. Proučili naj bi možnosti izkoriščanja podzemeljskih voda tega brezna za napajanje vodovoda v mestu Kotor. Pomanjkanje vode namreč močno zavira rast, zlasti pa turistični razvoj tega izredno lepega starinskega mesta. Preiskali smo to brezno in še 22 drugih jam in brezen, toda zadovoljivih količin vode nismo našli, vsaj takšnih ne, ki bi prišle v poštev za vodovod. Vode je tu namreč dovolj le ob deževjih. Tedaj pridro iz podzemeljskih votlin ob morju prave reke, čez dan ali dva pa so te votline spet suhe.

Najprej smo izmerili tako imenovano vodno jamo «Sopot» pri Risanju, ki ima velikanske dimenzije, zato nismo imeli težav. Na njenem koncu smo našli lepo jezero in precej kapnikov. Seveda je bilo tedaj lepo vreme Toda čez štirinajst dni, ko smo šli spet mimo te vodne jame — prejšnji dan je bilo močno deževje — je iz nje brzela v morje velika reka, ki daje 70 kubičnih metrov vode na sekundo. Podobna jama je tudi «Ljuta» pri Kotoru. Ta daje po deževju celo 170 kubičnih metrov vode na sekundo. In pri vsem tem je v obalnih mestih največji problem pomanjkanje pitne vode.

V brezno «Duboki do», ki nas je zaradi razsežnosti in globine najbolj mikalo, smo se spustili tretji dan našega 20-dnevnega bivanja v Črni gori. Prvo srečanje s tem breznom je bilo prav prijetno. Najprej smo z žično lestvico premagali prvo oviro — tridesetmetrsko navpično brezno. Brez težav smo prišli do globine 100 metrov in znosili do tja še dobrih sto kilogramov lestvic in vrvi, da bi si tako olajšali naslednje prodiranje.

Drugo srečanje z breznom pa ni bilo več prijetno, kajti veselje nad lepoto podzemlja in športni užitek pri premagovanju mokrih rovov in špranj nam je pokvarila nesreča. Tistega dne smo se spustili do globine 200 metrov. Vsa nevarnejša mesta, ki jih ni bilo mogoče preplezati s prosto plezalsko spretnostjo smo opremili z lestvicami ali pa z vrvmi. Bilo je nekaj hudih razpok, ki so se na dnu končale z jezerci. Tu so pomagala le kolena, komolci in pa seveda hrbet. V alpinistiki pravijo temu načinu plezanja «gvozdenje». Po desetih urah dela smo se utrujeni obrnili proti površju. Ker nas je bilo premalo, da bi na nevarnih mestih pustili po enega ali dva tovariša, ki bi skrbela za varovanje, so morali prvi na lestvici plezati nezaščiteni z varovalno vrvjo. Ker smo bili povečini izkušeni, smo brez težav premagali ovire. Pri devetmetrskem breznu v globini 120 metrov pa se je zataknilo. Prvi se ga je lotil Tone, ki je sicer dober telovadec. Toda na vrhu brezna, ko je premagoval le še skalni trebuh, mu je spodrsnilo. Padel je na hrbet med ostro kamenje. Prve trenutke smo bili vsi močno prepadeni. Ponesrečenec je bil brez zavesti, pred nami pa je bila še dolga pot. Potem je Tone odprl oči. Na naša vprašanja je odgovarjal, kakor da ga je zapustil spomin. Bali smo se, da si je zlomil hrbtenico, ker se sprva ni mogel premikati. Iskali smo rešitev, kako naj ga spravimo ven. Domiselni Egon se je spomnil, da bi ponesrečenca nekdo privezal na svoj hrbet. Peter Habič, eden izmed najbolj izkušenih in telesno krepkih slovenskih jamarjev, ga je privezal na hrbet, ostali pa smo mu pomagali tako, da smo ju vlekli z vrvjo. Šlo je počasi, toda šlo je. Ko smo po petih urah prišli iz brezna smo bili tako trudni, kot da bi porabili zadnjo trohico moči. Ponesrečenca so takoj peljali v bolnico, kjer se je izkazalo da nima resnejših poškodb. Glavo mu je rešil šlem, hrbet pa nahrbtnik. Danes je že zdrav kot riba v vodi.

Po dnevu počitka smo šli spet v Duboki do. Tokrat smo prišli do cilja. Šli smo po labirintih, skozi dve velikanski dvorani in skozi ozke tesni. Bolj ko smo šli proti dnu, več vode je teklo po dnu naše poti, če jo sploh lahko tako imenujemo. V spodnjem delu je namreč več stranskih kanalov, iz katerih priteka voda v glavni rov.

Vhod v jamo Sopot

Vsa ta voda se potem steka v zaprt kotel. Tu se je naša pot končala, prišli smo do sifonskega jezera. Vanj priteka okrog dva litra vode na sekundo, kar pa je seveda premalo za kotorski vodovod. Tu smo se zadržali nekaj časa, da so geologi napravili svoje beležke, potem pa smo se vračali in pospravljali za seboj lestvice. Toda vsega dela nismo opravili, ker smo bili že močno utrujeni. Meni se je pripetilo, da sem nekajkrat stoje zaspal. Ko smo prišli iz jame, smo pogledali na uro in ugotovili, da smo delali neprenehoma 20 ur.

Drugi dan je deževalo, lilo je, kakor lije samo v tem predelu Črne gore, ki je znan po najvišjih padavinah v tem delu Evrope. Naslednji dan smo se kljub temu spet spustili v globino. V zgornjem delu brezna, ki je sicer suh, je bučala voda Do globine 120 metrov smo prišli brez večjih težav; tu pa smo naleteli na precejšen slap, ki nam je zapiral pot naprej. Toda skrb za material je bila večja kot bojazen pred neprostovoljno kopeljo. Nad slapom smo pustili skupino, ki nas je varovala z vrvjo, ostali pa smo šli po lestvicah skozi slap. Moram reči, da nismo imeli najboljših občutkov, ko nam je voda najprej ugasila karbidne svetilke, potem pa nam je nekaj časa lila za vrat in v škornje. V trenutku smo bili docela mokri in tudi precej hladno nam je bilo. Končno pa smo po sedemnajstih urah dela le spravili ves material na varno.

V Črni gori smo potem pregledali in izmerili še vrsto jam, med temi več stometrskih brezen. Kamorkoli smo šli povsod so nam domačini kazali temne odprtine v podzemlje, zaradi katerih imajo precej škode, ker vanje večkrat padajo ovce. Rekli so nam celo, da je pod Lovčenom na kvadratnem kilometru kar 50 brezen. Če bi hoteli preiskati vse to podzemlje, bi nam bilo eno življenje premalo. Zadovoljiti smo se morali pač s tem, da smo opravili delček velikega dela, ki čaka speleologe v črnogorskem krasu.

BOGDAN TOME

GRAFOLOG ODGOVARJA

DOLORES — Oseba je živela vse leto v okolju, katero nanjo ni v vsem vplivalo pozitivno, obenem pa

zaradi nevretne bližnje

jo je oviralo pri njenih načrtih in zamislih. Določeni odnosi niso bili v vsem razčiščeni, vsled česar so razne ugotovitve imele nepravilno osnovo. Nesigurna pomoč okolja je spremenila marsikak njen korak.

ROBERT I. — Delo Vam ne dela velikih ovir, saj se težkih stvari in njihovega reševanja radi oprimete. Delate vestno; vsled česar je razumljivo, da za svoje udejstvovanje radi slišite pohvalo. Ne vržete puške kmalu v koruzo! Neuspehi Vas celo podžigajo.

HOROSKOP

VELJAVEN OD 19. DO 25. OKTOBRA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Nekoliko boste razočarani, ker se ne bodo uresničile vaše želje. Nenadne ovire bodo preprečile vaše načrte. Prijetno srečanje. Možnost zaslužka, toda pazite se prebrisanih nasprotnikov.

Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Prijetna srečanja, ki vam bodo lahko koristila, če boste previdni. Redno poslovno delo. Lahko se lotite opravkov, ki so vam najbolj pri srcu. Pazite na živce, da ne bo prepirov v družini.

Dvojčka (od 21. 5. do 20. 6.) V sentimentalnih zadevah bodite previdni. Ne zaupajte novim prijateljem, ki iščejo samo svoje koristi, da vas ne opeharijo. Pripravite se na novosti v poslovnem delu. Uresničili boste neki načrt.

Rak (od 21. 6. do 22. 7.) Oseba, ki vam je zelo pri srcu, se bo oglasila preden si mislite. To vas bo presenetilo in spravilo v zadrego. Poslovno delo brez posebnih težav in zaprek, čeprav ne bo šlo vse, kakor si želite.

Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Precej boste nemirni in nezadovoljni; izlet z drago osebo vas bo nekoliko razveselil. Zelo boste zaposleni v svojem poklicnem delu in boste naleteli na nekatere težave in ovire. Pismo.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Možnost malenkostnega spora z dragO osebo. Bodite bolj uvidevni, pa se bo zadeva lahko rešila. Ne pozabite na osebe, ki vam lahko zelo koristijo. Male ovire finančnega značaja boste lahko premagali.

Tehtnica (od 23. 9. do 22. 10.) Vzbudili boste občudovanje in simpatijo v neki osebi. Če se boste znali pravilno ravnati, bo to za vas izredna prilika za vzpostavitev trajne vezi. Ugodne prilike v poslovnem delu.

Škorpijon (od 23. 10. do 21. 11.) Razna presenečenja, ki vas bodo zelo razveselila in vam odkrila nove možnosti, da lahko dosežete svoj cilj. Tudi v poslovnem delu zelo ugodne prilike. Bodite previdni in odločni.

Strelec (od 22. 11. do 21. 12.) Prijetno presenečenje. Lepa prilika za razvedrilo. Bodite bolj uvidevni in zaupljivi z osebo, ki vas ima iskreno rada. Ugodne prilike za poslovno delo in zaslužek. Pri pogajanjih bodite previdni in spretni.

Kozorog (od 22. 12. do 20. 1.) Lepi načrti bodo šli po vodi zaradi nenadnih ovir. Postali boste nervozni brez tehtnih vzrokov. Poslovno delo vam ne bo šlo od rok. Privoščite si malo počitka in prijetnega razvedrila.

Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Prijetne novice bodo vzbudile nove nade. Sprememba, ki bo uredila neko srčno zadevo. Malenkostne težave v vsakdanjem življenju. Uspeh v poklicnem delu. Nevoščljivi jeziki!

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Nekoliko boste zaskrbljeni zaradi ljubezenskih zadev. Potolažite se, ker vas nekdo ima zares rad. V poklicnem delu uspeh, če boste stvarni in ne boste gradili gradove v oblakih.

FRANCE MAGAJNA

Manjkajoč znamenji na dve

2.

«Je li mogoče, da se je zmotil?» je glodalo v «Ali se bo njegovo znanstveno sklepanje izkazalo za vo? Ali je sploh mogoče, da bi se med to angelsko neopazno vtihotapila dva taka grobijanska Zemljana sta kosmatinski Adam in njegova sicer tako ljubko ljasta boljša polovica Eva?

In vendar, njegovi računi so bili pravilni! Ni se Kar nenadoma so se mu namreč oči razširile. Glej sredi največje gneče se drenjata dve bitji, ki kažeta znamenja človeške sramežljivosti. Kajti, komaj sta bitji prišli do tolmuna, sta počenili in se čepeč natega plašča. Sekundo pozneje sta bliskovito pljuskn vodo in brž odplavali proti sredini.

Holmes si je zadovoljno mencal roki. Prav dobro opazil, da je bilo prvo teh dveh bitij zelo neroč tenj. Potem je bilo nekam čudaste barve, kakršna je mo, sveže obrita moška brada, dočim so bila telesa gelčkov bela kakor porcelan. In ono drugo, nekaj bitje, ki je šinilo za prvim? To res ni bilo čudaš pa je tako zelo valovito kot valčkov akord!

Zadovoljen sam s seboj je resnega obraza stopil bližjo telefonsko kabino in poklical vrhovno oblast.

«Spoštljivo naznanjam,» je javil, «da vem, kje sta človeka zdaj in da ju tako rekoč že držim v precep sta čila in zdrava. Aretirali ju bomo, potrebujem pa majhno patruljo milice, da ne bo kakega presenečenja ta takoj pride k vhodu kristalnega tolmuna.»

*Novica je bila tako vesela, da se je kot bomba tela na vse strani in je v nekaj minutah dosegla po kotiček Nebes. Od vseh strani so se izveličani proti tolmunu, da so se končno začeli vznemirjati najnežnejši angelčki. Kje naj bi pa oni, ki so v vod radostno čofotali, sploh mogli vedeti, kaj se zunaj

Zemljani so pa vriskali od veselja. Vsak bi svoj mater rad objel in vsak rad potrepljal po rami prvega očeta ali ga vsaj norčljivo povlekel za brk penečega žlobudranja ni bilo ne kraja in konca.

*Zdajci se iz daljave čuje šum. Nebeški paglavci na visokih palmah zobali zlate dateljne, so prvi

«Že gre, patrulja že gre! Sveti Mihael jo vodi obdan od pisanega venca najvišjih nebeških dostojan kov (brez papežev in škofov seveda) koraka sam Oče v gala uniformi!»

To je seveda pomenilo, da bo on osebno begunca šal ter ju bo, če bo za to dovolj obtežilnih vzrokov disciplinsko kaznoval. On je namreč od vselej sodnik. Ostalo nebeško občinstvo je pa oba nesrečn ljana neprikrito pomilovalo.

Na bregu tolmuna je Serlok Holmes spoštljivo po visoke goste ter potem nekaj zašepetal svetemu Mih uho. Ta se je na mah kakor grenadir vzravnal in v prenosni mikrofon:

«Vsi kopalci takoj na suho! Angelci naj brez pa lirajo mimo nas! Se bodo že pozneje spet ošemili

In so se nizale dolge vrste golih angelčkov ter kinjeno stopale mimo nebeškega očeta in njegove Krasen je bil pogled na te nežne belogardiste, a N ki so jim bili vajeni, so raje strmeli proti Serloku in čakali njegovega znamenja. Končno, ko je dr mimo najgostejša angelska brigada, se je Holmes Namignil je milici in se pognal v najgostejši kop teles. Po kratkem rvanju je iz njega potegnil dv šenih bitij ter ju ob pomoči milice pritiral pred nebeškega Očeta.

Strumno je salutiral in poročal:

«Tebi, Oče nebeški, in vsemu zboru nebeških kov, predstavljam tukaj Adama in Evo, ki sta bil starša. Začasno sta brez figovih listov, ne bosta pohujšala, ker smo v bližini same starine.»

Eva se je takrat žalostno ozrla proti Adamu in

«Veš, ata, nikoli si nisem mislila, da bo sin sinov postal nekoč najin izdajalec. Za prgišče zlata ali za ščepec puhle slave je naju izsledil ter Zdaj bo še pričal proti nama. Sram naj ga bo!»

In Holmesa je res postalo strašno sram. Celo O beški ga je namršeno gledal, ali, ker je bil vpre ki mu je bil to nalogo naložil, je moral zadeve pognati do konca.

«Poročaj nam,» je rekel suho, «kako si ju odkri

«V mojem poročilu ne bo velikih senzacij,» je vedoval Holmes. «Uporabil sem le zdravo pamet, ki jo ti, Oče nebeški, dal v obilici. Takoj od začetka skrbno pregledal vse v Nebesih bivajoče Zemljane opazil, da imajo vsi, od prvega do zadnjega, popk buhih. To dejstvo mi je dokazovalo, da so se vsi mater. Ob tej priliki sem se spomnil, da se Adam nista rodila iz matere in da zaradi tega tudi nima kov. Ker pa takih nisem med Zemljani našel, je sebe nastalo vprašanje, kje neki bi se mogla dr vati. Edina možnost jima je bila ta, da se skrivoma šata med angele, ki so vsi brez popkov, tega pa opazi, ker so odeti v pernate kožuhe. Pomisleki Angelci so drobna bitja in zmeraj ko sneg bel so brez kocin in se nikoli ne brijejo. Niso tor okajene barve. Angelci so vsi enaki, vsi brez brk pa tudi vsi brez valovitih teles. In pernata o njim prilegajo, ne morejo se pa prilegati Zemlj

In sem se domislil takrat, da znajo spretni Zemlji kar odlično ponarediti pernate kostime in angelov. Zakaj bi izveličani v Nebesih tega ne je v Nebesih perja na pretek in tudi kril za zraku je povsod dovolj. In to je bila sled, za šel. Odkril sem zlikovca kmalu. Opazil sem, da vsako jutro zarana brije, sive barve kože po bri more niti z riževo moko povsem zakriti. Eva sp skriti svojih na Zemlji tako visoko cenjenih kr sta tu oba in oba naj tudi povesta, ali sem se mot

Oče nebeški je dal Holmesu zasluženo plačilo brž odslovil. Potem je sam zaslišal oba skrivača. Ž žalost, ni mogel ziniti besedice in je zato brcnil ženj. Potem je govorila ona in pojasnila vse do p

«Le pomisli, Oče nebeški,» je rekla. «Ni vsak bro, ki pride na novo v Nebesa. Tudi nama ni po godu. Na Zemlji je naju poznalo le nekaj dv vnukov in pravnukov, ko sva pa stopila čez nebe so naju spoznali vsi. Nekateri od teh nebeških naju zmerjali, češ da sva jim požrla paradiž. Ze sva se morala umikati. Potem so prišli drugi so hoteli vedeti, v katero stranko sva vpisana. so naju dan na dan intervjuvali ter fotografirali štirih strani. Drugi sitneži so naju hoteli film matografe. Posebno nadležni so bili tisti od red mladinci! Ti so bili šele pravi komarji, ti! Ne bili za nama in naju prosili za avtograme, za znamke, za zbirke starih klobukov in podobno. prvi obupal. Rekel je, da gre raje v Vice kot bi prenašal. Potem sva se razgovorila in sklenila nekje, pa sva se po tehtnem preudarku pomeknil angele ter si ukrojila pernate plašče po njihovi trdila sva si tudi krila, čeprav nisva znala letati.

Vse je nama uspelo, nevarnost za naju je bil tem, da so Adamu poganjale ščetinaste dlake na kakor da bi jim gnojil s čilskim solitrom, dočim obrazki angelov okoli nas gladki kot pirhi. Po posrečilo, da je od nekega novodošlega Zemljana dar Filipsov strojček za britje, in ta mu je odstranil tudi poslednje skrbi. Vse bi bilo dobro bi večno ostala nepoznana, da ni prišel z Zemlje gleški špicelj, ki je brez srca. Zdaj je konec mirom. Pa še kazen naju menda čaka.»

Oče nebeški se je zamislil, potem pa je sk nil glavo.

«Kar nič se ne bojta,» je dejal dobrohotno. da bi vaju kaznoval. Tudi si mislim, ker sta že veka, da bi vama naklonil vsaj nekaj privilegijev drugega ne, bosta odslej imela mir po lastni volji ne bosta želela, vaju ne bo našel noben časnikar moj listek bosta v nebeški lekarni dobila čarobno in z njeno pomočjo vama bodo vsi nebeški prot in dan odprti. Kadar bosta hotela, bo vaju palčka nevidna in takrat bosta lahko eno ali drugo napr tistemu angleškemu Serloku, ki misli menda, da opanke izumil. Bodita potolažena in odidita v mir hamor želita in sreča naj bo z vama na veke veko

KONEC

ZA NAŠE KMETOVALCE

Kako vzredimo mesnate prašiče

Pri sestavljanju krmskih obrokov za pitanje mesnatih prašičev je treba paziti:

1. da bodo obroki vsebovali namenu pitanja ter teži in starosti prašičev ustrezne količine hranilnih sestavin ter ustrezno prehranjevalno (beljakovinsko) razmerje;
2. da bo celoten obrok prevzel 80—90 odst.;
3. da vsebuje okrog 30 odstotkov beljakovin živalskega izvora;
4. da vsebuje zadostne količine vitaminov in rudnin.

Ko so krmski obroki kolikoma in vsebinsko pravilno sestavljeni, more ugotovljati vsak rejec po obnašanju in izgledu prašičev. Ob pravilno odmerjenih in sestavljenih krmskih obrokih povzročajo prašiči vsakokraten odtrok v 15 do 20 minutah, nikoli jim lepo leži po telesu in se sveti, prašiči pa enakomerno in dovolj hitro napredujejo. Prehrambeno (beljakovinsko) razmerje mora biti za pitanje bekonov v odnosu 1:5 do 7,5, kar zavisi od starosti (teže) pitancev. Kot se pravi, na 1 kg prebavljivih beljakovin odpade od 5 do 7,5 kg škrobnatih sestavin v krmi. Mlajši (lažji) prašiči naj dobivajo sorazmerno večje količine beljakovin kot starejši (težji). Prehranjevanje se beljakovinsko razmerje lahko razširi, ko dosežejo težo 70 kg, tako da odpade na vsak kilogram prebavljivih beljakovin 7 do 8 kg škrobnatih sestavin. Beljakovinsko razmerje v obrokih uravnavamo z mešanjem različnega prehrambenega razmerja. Tako imajo n. pr. žitarice prehrambeno razmerja 1:7 do 12, oljne tropine 1:2,5 do 3, krompir 1:5 do 7. Krmila z živalskimi beljakovinami pa imajo naslednja beljakovinska razmerja: posneto mleko 1:1,5 do 3, sirotka 1:7, ribja moka 1:1,5 itd. Z mešanjem krmil uravnavamo tudi prebavljivost obrokov. Krompir, posneto mleko in živalske prebavljivi nad 90 odst. medtem ko žitarice prebavljive le od 80 do 90 odst.

Prašiče za bekon začnemo pitati takoj po odstavitvi. Nakladamo jim ves čas pitanja teži in starosti ustrezno 0,75 do 2,5 kg ječmena ter 1 do 2,5 l posnetega mleka na dan ter po potrebi vitaminsko rudninskega dodatka. Obroki ječmena ter z rastočo težo prašiču postopno zvišujejo tako, da enakomernem prirastku — po 60—70 dkg na starosti 6—7 mesecev Prašiči naj dosežejo težo 90 kg za bekone ne smejo biti nikdar premočno niti prekrmljeni.

Tudi za pršutarje je najbolje in najekonomičnejše, da namenu primerno krmimo od prve mladosti. Možno pa je spitati dobre pršutarje, če jih začnemo intenzivno pitati, ko so dosegli težo 60—70 kg. Najkvalitetnejše pršutarje moremo spitati, če jih pitamo na poseben način kot bekone. Ker pa krme, kakršna je potrebna za pitanje bekonov, ni vedno in povsod na razpolago, je za pitanje pršutarjev bolje, da izkoristiti krmila, s katerimi razpolagamo. Osnovna krma za pitanje pršutarjev so ječmen ali žitne mešanice ter posneto mleko. Seveda morajo vsebovati krmski obroki tudi dovolj vitaminov in rudnin. Dobra žitna mešanica za pršutarje bi bila n. pr. takšna, ki bi v 1 kg vsebovala:

20 dkg ječmena, do 50 dkg koruze, 5 dkg ovsa in 25 dkg otrobov.

Odnos posameznih žitnih sestavin more biti v mešanici tudi drugačen kot je navedeno zgoraj, vendar naj ne bo koruze nikdar več kot 50 odst. ker bi se prašiči premočno zamastili: ovsa pa ne več kot 10 odst., ker bi se s tem znižala prebavljivost obroka. Od odstavitve pa do spitanja zrelega pršutarja dajemo od 0,75 do 3 kg žitne mešanice ter povprečno po 1,5 l posnetega mleka in seveda potrebne vitaminsko rudninske sestavine. Pršutarje pitamo do teže 100 do 120 kg žive teže, ki jo naj dosežejo vsaj do desetega meseca starosti.

Kakor moremo pri pitanju pršutarjev ječmen zamenjati z žitnimi mešanicami, tako moremo polovico in tudi več ječmena oziroma žitnih mešanic nadomestiti z drugimi krmili, kot so krompir, pesa, korenje, mlada detelja ali trava v svežem in v posušenem stanju ter tem podobna krmila. Pri tem je treba računati, da je za vsak kilogram nadomeščene žitne mešanice potrebno okrog 7 kg krompirja, 10 kg pese ali korenja, 6 do 7 kg mlade detelje ali trave itd., da dobimo približno isto hranilno vrednost, kot jo ima iz obroka izpadla žitna mešanica. Ce izpadek žitne mešanice nadomestimo z 10—20 dkg oljnih tropin ali njim enakovredne beljakovinske krme, more že 4 kg krompirja nadomestiti izpad 1 kg žitne mešanice.

Podobno kakor ječmen ali žitne mešanice lahko pršutarjem nadomestimo — nad 40 kg težkim lahko tudi v celoti — posneto mleko, in sicer s sirotko, ribjo ali mesno moko ali s kakršnimikoli beljakovinskimi krmili živalskega izvora (tudi pomije vsebujejo nekaj živalskih beljakovin). Vsakemu litru posnetega mleka ustreza po hranilni vrednosti 4 litre sirotke, 10 do 15 dkg ribje moke, 10 dkg mesne moke itd..

Ce dobivajo prašiči v pitanju tudi nekaj zelene krme in korenčnic, so v glavnem preskrbljeni z zadostnimi količinami vitaminov in jim jih ni potrebno dodajati. Potrebni pa so dodatki rudnin, zlasti apna, ker bi sicer mogle nastopiti motnje v prebavi, zastoj v rasti in celo zahiranje

Pri pitanju pršutarjev bomo dosegli boljše uspehe, če bomo žitne mešanice nadomeščali z raznovrstnimi krmili in ne z enim samim. Prevelike količine ene vrste krmila v obroku (n. pr. krompirja) imajo za posledico preveč enostransko prehrano, ki vpliva na počasnejši razvoj prašiča. Za približno orientacijo naj navedemo, do kakšnih količin moremo na dan pokladati prašičem pršutarjem posamezna krmila:

parjenega krompirja 1 do 8 kg,
zelene detelje ali trave 0,5 do 5 kg,
pese in drugih korenčnic 1 do 5 kg,
senenega (deteljnega) drobirja 10 do 50 dkg,
sirotke 3 do 12 litrov.

V razponu, ki je nakazan v zgornjih številkah, je poudarjena zgornja meja, preko katere naj bi posameznih krmil pršutarjem ne pokladali, ter spodnja meja, od katere začnemo posamezna krmila pokladati lažjim pujskom (20 kilogramov težkim). Obenem pa so s temi številkami nakazane meje, v katerih naj se gibljemo pri izboru vrste in količin krmil. Ce uporabljamo za krmo več od navedenih in morda od nenavedenih krmil, bodo tudi za težje prašiče zadostovali znatno nižji obroki posameznih krmil, kot je v zgornjih številkah nakazana zgornja meja za tisto krmilo.

Široki izbor krmil, s katerimi moremo pitati pršutarje, omogoča prašičem popolnejšo prehrano, rejcem pa daje širše možnosti za tovrstno proizvodnjo.

Inž. J. F.

Obvestilo kmetovalcem

Pokrajinsko kmetijsko svetovalno združstvo sporoča, da se sprejemajo naročila za nakup trtnih sadik (divjak in cepljenk) ter sadik sadnega drevja za jesensko saditev. Pri nakupu lahko kmetovalci uživajo prispevek, ki pa ne sme preseči 50 odstotkov nakupne cene. Naročiti je treba najmanj 50 trt cepljenk, 100 divjih trtnih sadik in 25 sadnih drevesc. Ob naročilu mora kmetovalec plačati na račun 10 lir za vsako divjo trtno sadiko, 25 lir za vsako trtno cepljenko ter 100 lir za vsako sadno drevesce. Naročila se sprejemajo najkasneje do 10. novembra letos.

Nadalje se sprejemajo tudi prošnje za prispevek pri nakupu odbranih semen graha, pšenice in ječmena. Prispevek znaša največ 30 odstotkov nakupne cene, toda za naročitev semen pa poteče 31. oktobra letos.

BOLJUNEC

Pred dnevi je «Primorski dnevnik» pisal, da je pot, ki vodi s trga do športnega igrišča, potrebna popravila. Toda še bolj je popravila potrebna ona pot, ki vodi s trga v Glinščico. Po njej med tednom vozijo kamioni, ki prevažajo kamenje, ob nedeljah pa po njej nenehno drvijo avtomobili in druga motorna vozila. Pred časom so jo merili in tedaj so dejali, da jo bodo kmalu začeli asfaltirati. Želeli bi, da ne bi predolgo čakali, saj imamo prahu že več kot dovolj.

Tudi pločniki na Gorici so potrebni popravila in kot smo že nekoc omenili, bi bilo prav, ko bi med drevje postavili kako klop.

Končno naj še omenimo zadevo avtobusnih abonmajev. Podjetje Ferjančič ima kakih 400 do 500 abonentov, ki morajo v ponedeljek zgubiti tudi uro dela, zato da napravijo nov abonma na postaji na Trgu Libertà, od koder se morajo potem vrniti na Trg Stare mitnice, kjer je odhodna postaja za avtobuse, ki vozijo proti Boljuncu in Dolini. Cas bi bil, da se podjetnik odloči in poskrbi, da se bodo abonmaji lahko napravili bodisi na postaji na Trgu Stare mitnice bodisi v samem avtobusu. Končno naj še izrazimo željo, da bi omenjeni podjetnik postavil po vaseh ob avtobusnih postajališčih vozne rede.

PROSEK

Predpretekli petek — proti večeru — smo spremili k večnemu počitku Alberta Ravbarja, po domače Covca. Število vencev, mešani pevski zbor, nepregledna množica, ki je spremljala pokojnika na njegovi zadnji poti — so pričali o njegovi priljubljenosti. Kljub trhlemu zdravju, kljub izgubi sina, ki je padel v partizanih in kljub nezgodam, ki so ga zadele med njegovim vjetništvom v Rusiji, je skozi vse življenje ohranil svoj pristni humor, ki mu je edini pripomogel, da je lahko premagal vse težave in bridkosti, dokler ni podlegel neizprosnemu raku v starosti 76 let. Zalujočim iskreno sožalje za nenadomestljivo izgubo.

J. Š.

***

V zadnjem nedeljskem dopisu nismo omenili — in to tudi zaradi pomanjkanja prostora — naših poti. Po dolgotrajnih prošnjah nam je občina večji del teh poti asfaltirala, ostalo bodo izvršili prihodnje leto. Upamo, da se bo to zgodilo res v prihodnjem letu, torej se ne bo delo zavlačevalo kot pri prvi ureditvi.

Z razsvetljavo vasi ni vse v redu in bi potrebovali nekaj novih žarnic. Kot slišimo, namerava Gospodarsko društvo preurediti gostilniške prostore in jih prilagoditi naraščajočemu prometu in sodobnemu gostinstvu. Kot v lanskem namerava društveni odbor tudi letos razpisati tri nagrade za najboljši domači vinski pridelek. Dobro zamisel naj bi čimbolj posnemali tudi drugod, ker pomeni pobudo za napredno vinogradništvo za kar so pri nas naravnost odlični pogoji in je ta kmetijska panoga, če je urejena na modernih načelih, med najbolj donosnimi. Zaradi tega se je treba s tem vprašanjem resno ukvarjati. Tako nam narekuje naša stvarnost.

Našim vrtnarjem ni bilo vreme naklonjeno. Veter in cvetice se ne trpijo. Tudi ta panoga pri nas združena z velikim trudom, ker se le težko borimo s konkurenco cvetličarjev iz Italije, kjer boli zgodaj vzgojijo cvetlice.

PREBENEG

Z letošnjo vinsko letino smo prav zadovoljni. Vino je že en teden v sodih in čeprav rismo v moštu merili sladkorja, se nam zdi, da je kakovostno boljše kot lani in tudi več ga je. Le dva ali trije kmetje se pritožujejo, da so ga pridelali manj kot lani.

V ostalem bi radi povedali, da se že dolgo časa slišijo govorice, da bodo asfaltirali pot, ki vodi skozi vas. Toda žal je ostalo le pri govoricah, kajti ta je še vedno neasfaltirana in tudi slabo vzdrževana. In ker smo že pri poteh, naj ponovno poudarimo nujnost popravila poti, ki vodi od italijanskega bloka do meje. Jugoslovani so pot do Socerba popravili medtem ko naši oblastniki tega nočejo storiti. In vendar je pot za turizem in maloobmejni promet zelo pomembna, tako da ne moremo razumeti, zakaj je nočejo popraviti.

Potem bi še radi omenili vprašanje telefona, o katerem se je tudi govorilo že pred letom dni, da ga bodo postavili v vaško gostilno, toda do sedaj ni o njem ne duha ne sluha. Ali bo treba še dolgo čakati?

Kot smo zadovoljni, da so v Ricmanjih odprli otroški vrtec, tako smo žalostni, ker niso odprli vrtca v Mačkovljah. In vendar sta obe prošnji bili oddani skoraj istočasno, pa tudi število otrok je bilo približno enako. Zato bi radi vedeli kakšen je vzrok, da so Ricmanjci v svojih zahtevah uspeli, mi pa ne.

Končno bi radi izrazili še prošnjo, ki jo naslavljemo našemu avtobusnemu podjetju. Upamo, da ne zahtevamo preveč, ko izražamo željo, da bi podjetnik premestil odhod zadnjega avtobusa iz Trsta, ki gre sedaj ob 17.05 na 18. uro. To bi bilo velikega pomena za vse, ki delajo v mestu in ki morajo sedaj — če zamudijo že omenjeni avtobus — pešačiti iz Doline do doma.

Na koncu pa moramo omeniti še žalostno vest, ki je prizadela vse vaščane, namreč da je v četrtek zjutraj v tržaški bolnišnici preminil komaj 30 let stari Donato Komar, ki se je ponesrečil v ponedeljek. Stisnilo ga je ob stranico vozila in pri tem zadobil tako hude notranje poškodbe, da je revež umrl. Komaj štiri leta je bil poročen in v tem času je skrbel predvsem za to, da si ustvari dom, ki ga je pred petimi meseci izpopolnila ljubka hčerka. Družini in svojcem izrekamo naše iskreno sožalje, pokojniku pa naj bo lahka domača zemlja!

RICMANJE

Z letošnjo vinsko letino smo prav zadovoljni, saj je vina več kot lani, pa tudi boljše je. Delo v vinogradih in kleteh je končano in kot nekako zadnje opravilo je kuhanje žganja. Kotel je pri Žuljanu že nekaj časa stalno pod paro in marsikdo ima žganje že doma

Brž ko je bilo novo vino, so v vas prišli prvi ljubitelji sladke kapljice, ki vina, čeprav je še gosto, ne morejo prehvaliti. Tudi domače gostilne so bile v nedeljo precej zasedene in ljudje že spraševajejo po domačih klobasah, ki nekako spadajo k novemu vinu. Pravijo, da se bodo gostilne že v kratkem založile z domačimi dobrotami, ki jih Tržačani tako cenijo.

Zadovoljni smo tudi zaradi tega, ker je bil v vasi odprt otroški vrtec. Kot je Dnevnik že poročal, ga obiskuje 17 otrok, v italijanskem pa so trije. Matere redno spremljajo otroke v vrtec, tako da je obisk vedno polnoštevilen.

KROGLJE

Potok, ki teče iz vasi po bregu navzdol v Strugo, je še vedno nepokrit. Vanj se steka vsa nesnaga, ki prihaja bodisi iz pralnice bodisi iz hlevov, da ne govorimo o drugih odpadkih, ki pridejo v potok. Zaradi tega je v neposredni bližini potoka močan smrad, ki ga je moč vohati tudi ob mrzlih dnevih, ko pa je nekoliko vroče, je smrad že prav neznosen. Zato bi želeli, kar poudarjamo že nekaj let, da bi potok pokrili, če ne v vsej dolžini, vsaj na onem delu, ki gre skozi vas in do ceste.

V zvezi z razvojem turizma naj omenimo, da bi bilo prav, ko bi popravili in razširili pot, ki vodi iz vasi do razglednega stolpa na Pečici. S tem bi se turistični promet nedvomno povečal. Omenimo naj tudi, da bi bilo treba označiti pot do Jame, ki jo je le s težavo najti. Okolica nad našo vasjo je zaradi lepih borovih gozdičev in grmičevja zelo priljubljena, in zaradi tega bi bilo treba temu področju posvetiti nekoliko več skrbi.

DOLINA

V tem tednu smo končali z delom v kleteh. Omeniti moramo, da je bilo vina več, kot smo si spočetka predstavljali, le glede kakovosti ne moremo reči, da je boljše kot lani. Kdor je trgal prej, je v moštu nameril 17 do 18 odstotkov sladkorja, kdor je trgal kasneje pa 20 in tudi 21 odstotkov. Cena vinu še ni določena in bomo vedeli to šele čez čas, ko se bo vino ščistilo. Toda ker je naše vino precej cenjeno, ni nevarnosti, da ne bi šlo v denar.

Naš dosedanji župnik Štuhec je bil premeščen v Marijanišče na Opčinah, na njegovo mesto pa je bil imenovan dr. Mikljič. Ko javljamo to vest, izražamo željo, da bi novi župni upravitelj znal vzpostaviti boljši stik z vaščani, kot je to uspelo njegovemu predniku.

ZGONIK

Tudi mi spadamo k onim vasem, ki dogodke iz svojega vsakdanjega življenja le redko objavljajo, čeprav bi to bilo večkrat potrebno. Saj se tudi pri nas dogaja kaj takega, kar zanima javnost. Tako se nam zdi potrebno poročati, da je novo šolsko poslopje že pod streho. Stavba napravi zelo ugoden vtis in bo vas lepo okrasila. Upamo, da se bodo tudi notranja dela vršila tako nemoteno, kot so se dosedanja in da bodo naši otroci enkrat na pomlad v novih učilnicah. Tudi pričakujemo, da bodo iz teh prostorov posredovali potrebno znanje kmečki mladini. Se pravi, da bi oblast končno le uvidela nujno potrebo po ustanovitvi kmetijskega tečaja oziroma kmetijske šole o kateri se je že toliko pisalo. V to polagamo veliko upanje in se večkrat pogovarjamo, kako velikega gospodarskega in tudi socialnega pomena za našo pokrajino bi bila ta ustanova Ne moremo si očitati, da bi se naši kmetje ne zanimali za čim boljše kmetovanje in si prizadevali zvišati letino enih in drugih pridelkov — tako količinsko kot kakovostno. A današnje gospodarjenje zahteva mnogo več znanja, ki si ga sedanji gospodarji niso mogli pridobiti. Kaj vse bi bili že dosegli, če bi se bili naši kmetje seznanili z načeli naprednega kmetovanja! Ce so oni zrasli v taki hokoliščinah, da so vzdržali in tudi nekoliko gospodarsko napredovali le s pomočjo svoje pridnosti in razuma, naj se vsaj njihovim sinovom nudi to, kar razmere nujno zahtevajo.

Z letošnjim šolskim letom je bila premeščena na Repentabor učiteljska dvojica, zakonca Lupinc, ki sta bila več let pri nas. Njihovo mesto sta zasedli dve učiteljici, od katerih je ena hčerka kmečke hiše iz Sempolaja. Pozna življenje na vasi in njegove potrebe. Pravijo, da ljubi kmečki stan in se precej spozna v njegovih opravilih. Rada bi se temeljito seznanila z veščinami, ki jih zahteva napredno gospodarstvo. Take učne moči naj bi se v tem spopolnile na gospodinjskih šolah in to našim ženam posredovale na večernih gospodinjskih tečajih. To bi bilo za nas veliko vredno. Naše kmečke žene se v gospodarstvu vedno bolj udejstvujejo in zaradi tega tudi potrebujejo vedno večjo strokovno sposobnost.

Glede na letošnje — za trto premalo ugodno vreme, ki je vinski pridelek staino ogrožalo in ga seveda tudi prizadelo, smo na splošno še nekam dobro izšli. Odstotek sladkorja v moštu se je gibal med 18 in 20 in bo vino torej boljše od lanskega.

Kmetovalci!

Ko pridete po svojih opravkih v mesto, stopite tudi v naše urade. Ce trebujete strokovne kmetijske nasvete ali nasvete pravnega značaja ali kakršnokoli drugo pomoč, Vam bomo skusali po naših močeh svetovati in pomagati. Naši uradi so v Ulici Geppa 9 (vhod s ceste), uradne ure pa so od 8. do 13. ure in od 15.30 do 18. ure.

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov

KRIŽANKA

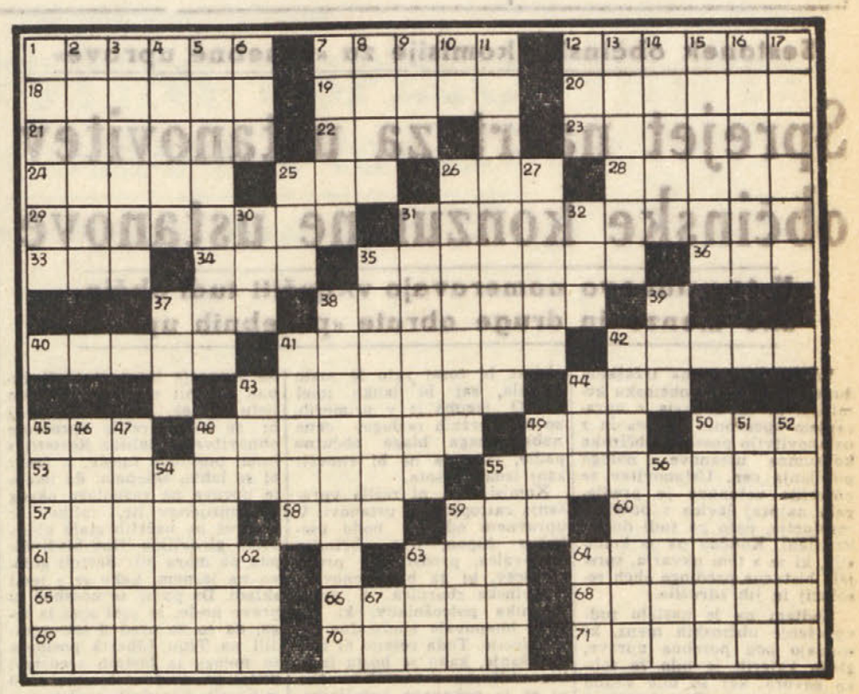

Besede pomenijo:

VODORAVNO: 1. deli gosli, 7. visoka zgradba, 12. zakrknjen, okostenel, 18. očesna bolezen, 19. mesto na Češkem, 20. začiniti, 21. trgovski popusti, 22. pritok Volge, 23. z žebljem pritrjen, 24. odpasti, 25 število, 26. latinski predlog, 28. menična poroštva, 29. zaviti, zamotani, 31. povedkov, poveden, 33. ime filmske igralke Rine, 34. veznik, 35. aretirati, zagrabljeni, 36. okrajšano žensko ime, 37. oblika pomožnega glagola, 38. težko dihati, 40. sladkovodne ribe, 41. bebci, 42. vojaški kruh, 43. z zlatom prevleči, 44. del kroga, 45. kratica za «splošno ljudsko premoženje», 48. vrsta maščobe, 49. nasilen odvzem, 50. vinska posoda, 53. igrati neko igro s kartami, 55. naprava za namotavanje, 57. moštvo, 58. ploščinske merske enote, 59. plod, 60. orjem, potegujem barvne črte, 61. stara vinska merska enota (množ.) 63. iz protja spletena posoda, 64. popačeni lok, 65. nadstropen, 66. morale, etike, 68. Turek, 69. reženj, narezani kosi, 70. športnik, 71. blazinjak (dvoj.).

NAVPIČNO: 1. deli stanovanja, 2. menični pozvanec, 3. truščč, vrišč, 4. z velikimi ušesi, 5. zaznamovati, zabeležiti, 6. ljubkovalna oblika ženskega imena, 7. vrstilni številnik, 8. na ta način, 9. številnik za dvojico, 10. italijanski spolnik, 11. organizirani, 12. vas v okolici Kopra, 13. stopinje, 14. oljka, 15. čistiti, narezati, strgati, 16. svetilni plin, 17. lito blago, 25. sanje, 26. pritrjena, 27. ogrniti, 30. mesto v trentski pokrajini, 31. vrsta bolezni (množ.). 32. hoditi, 35. groziti, 37. mesto v Belgiji, 38. čonar, ki ga zavarovanec dobi za hrano, 39 termin, 41. žensko ime, 42. prepisati, posneti, 43. hudobni, 44. zasledovanje, 45. okrogli betonski ali zidani nosilec stavbe, 46. glad (množ.), 47. oris, očrt, 48. čeroven, kamnit, 49. z veseljem, 50. Herodova hči, 51. lepega vedenja, 52. družabna igra, 54. tapete 55. z nitjo pritrjen, 56. nerodoviten, 59. ročne ptice, 62. glej 36. vod., 63. poganjek, cima, 64. umetno narejena tla: gumno, 67. skrajni konec zemlje.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: *1. Peloponez, 9. internati, 17. ovadeni, 18. el, 20. nota, 21. tul, 22. revica, 23. kler, 25. ta, 26. Selo, 27. Alija, 28. prepadi, 30. sh., 31. av, 32. čini, 33. prenosi, 34. Klek, 36. Una, 37. krasiti, 38. srobot, 40. Na, 41. krivica, 42. plavalec, 44. sladila, 45. plevriti, 46. nakovalo, 48. krepiti, 49. T. F. (Timmermans Felix), 50. Korana, 51. Cremona, 52. Noe, 54. Kala, 55. prepeta, 56. Gand, 57. as, 58. ti, 60. cvetana, 61. talar, 62. bubi, 64. ve, 65. Sora, 66. belila, 67. oho, 68. Zila, 70. Na, 71. galenit, 72. Kostarika, 73. nadrobiti.*

Navpično: *1. poračunan, 2. Evelina, 3. lavina, 4. odiji, 5. Peca, 6. ona, 7. ni, 8. zelenica, 10. NN, 11. toti, 12. eta, 13. Ra, 14. Ate, 15. Tula, 16. Ilova, 19. lepota, 23. kresilo, 24. rasi, 26. srebati, 28. pravila, 29. di, 30. slovita, 33. pridana, 34. kravina, 35. koli, 37. kravali, 38. slepota, 39. te, 41. klorati, 42. plemena, 43. cefedrati, 44. skok, 45. preparan, 47. ak, 48. kreton, 49. tonalit, 51. Cres, 52. naliti, 53. Zabok, 55. p.v., 56. galeb, 58. suho, 60. celi, 61. telo, 63. bos, 64. vir, 66. Bar, 68. za, 69. ak, 71. gd.*

BORIS PAHOR

Na uho mu je povedal

(Nadaljevanje s 3. strani)

jo roke po predmetih in tako izzivajo Dicka. A obenem se je zavedel, da je treba izpiti do dna grenki kelih in sprejeti sramoto. Zadržano se je približal Dicku.

Nekaj mu je rekel, a čudež je, da je Dick kaj slišal. No, pa je spet res, da se je takó sklonil k njemu, da se je z usti skoraj dotaknil njegovega uhlja.

Tedaj se je Dick skrčil kakor lisičja koža, ki bi zdrknila gospe z ramen na tla.

Kajpa, da se je gospa oddahnila, a Petelinu-Gallu so teranove pegice močno zardele, ker je kljub strahu in razburjenosti gospa zagotovo slišala, kakó se je bil zmenil z Dickom. Leta in leta se ne zgodi, da bi te kdo zasačil tam, sredi kristalov, s takšno besedo na ustih, zdaj pa zaradi tega potujčenega psa —

Gospa pa, kakor da je preslišala ali kakor da ji za to sploh ni mar; ker če smo odkritosrčni, moramo priznati, da smo nazadnje ljudje takó veliki egoisti, da nas res dosti ne prizadene, če ima naš sosedčan raka ali jetiko, dokler smo mi zdravi. Da, gospa se je dobrikala Dicku.

«Dammi la gambetta,» je žvrgolela in stegovala ozko belo dlan.

Dick pa nič, ko za lanski sneg mu je za vonj po kolonjski vodi, ki se širi z ozke dlani.

«Dai, buono Dick,» je rekla z rahlim odtenkom graje v naglasu, kot to zna nežna ženska duša, ko nagovarja kužka ali muco.

A Dick ponosno nič.

Tedaj so gospodu Petelinu že nekoliko pobledeli teranovi madeži, ker je pomirjen mislil, da gospa v silnem strahu pred pasjimi zobmi najbrž res ni slišala besede, ki mu jo je bil šepnil.

In za spoznanje je bil samozavesten, ko je stopil k svojemu pravkar izšolanemu volčjaku, a vidno je bilo, da si dela silo in da se mu pod kožo na čelu spet priliva rožnata tekočina Posebno težko je namreč, da ohrani človek vse svoje dostojanstvo, a se obenem skloni takó nizko do pasje glave. Ostati sklonjeno — zravnan. Ne, poslal ga bo, óa ga prevzgojijo v pravega državljana kot se spodobi! Nekaj takšnega, gospodar, ki se mora upogniti do pasjega ušesa! In zraven niti nimaš stoodstotnega jamstva, da gospa odvetnikova ne bo slišala, in če ne bo slišala, bo prav zagotovo zaslutila.

A nihče ni slišal, kaj je zamrmral Dicku v uho, res pa je, da je Dick čeprav brezbrižno, takoj pomolil plemeniti gospe svojo težko in lepo taco.

Čitajte in širite
PRIMORSKI DNEVNIK

Berto Coljič v ruskem ujetništvu

Na drugem mestu poročamo o smrti Alberta Ravbarja s Proseka. Njegov prijatelj izza mladih let, Jože Strukelj, je v tem podlistku opisal eno izmed njegovih dogodivščin v ruskem ujetništvu, ki jo je pred davnimi leti poslušal v gostilni pri Dolenčevih.

Nekega ponedeljka so sedeli v gostilni pri «Požupovih» na Devinščini konjski mešetar Miha Stefac, mizar Ivan Suščev, čevljar Berto Coljič in vrtnar Rešavec, ter pri litru «belca» razpravljali o gospodarstvu in novejših vaških dogodkih.

Gostilničarka, zgovorna ženska, jim je nesebično stresala na mizo najnovejše vesti, katere je nabrala pri svojih jutranjih obiskih.

Stefac, ki se je pravkar vrnil s trgovskega potovanja, je pripovedoval o cenah in kupčijah živine ter se hudoval na kmete, da držijo cene tako visoko, da s tem skoro onemogočajo prekupčevanje.

«Kaj bi hotel, da bi kmet daroval svojo živino in pridelke, da bi se gospoda še bolj redila na račun siromaka, ki se trudi od zore do mraka in pridela komaj toliko, da le s težavo plačuje davke in le za silo oblači svoje otroke», se je za kmete zavzel Rešavec.

«Kaj si res mislite, da je bog ustvaril kmeta le zato, da bi gospodi pripravljal paradiž na tem svetu in se zadovoljeval z drobtinami, ki padajo s preobložene bogatinove mize?»

«Ne jezi se, Rešavec!» pravi Stefac, «saj ni ravno tako kakor praviš ti. Vsak stan ima svoje križe in težave in gospod si mora tudi razbijati glavo po cele dneve v zatohlih sobah, medtem ko se kmet giblje v prosti naravi in udarja s svojo motiko po taktu ptičje godbe».

«In se v svojo zabavo koplje v lastnem znoju, kadar mu sonce preveč nagaja,» ga zafrkne Rešavec

«Sploh pa ne mislim, da je gospod tisti, ki se ves dan trudi za pisalno mizo, da bi pregnal zaspanca in konec meseca prinese le toliko domov, da poravna račune pri mesarju in v trgovini in z ostankom kupi najpotrebnejše svoji družini. Res je, da živi taka gospoda, vsaj na videz, zelo udobno: „Solne na bisk, v garštu pa nikš!"».

«Mizar ali čevljar izhaja pač bolje, kakor takile gospod,» pravi gostilničarka.

«Zato pa pijemo danes „na kredo"», se zasmejeta hkrati mizar in čevljar.

«Nič ne de», odvrne gostilničarka, «prej vaju ne izgubim vsega. Čevlje vedno potrebujemo in nekaj stolov in miz moram tudi naročiti».

«Ce je tako, pa kar še en liter, gospa Fani!» zakliče Coljič. «Danes me precej suši, ponedeljek je in bi se ne spodobilo, da bi ga zanemarjal ter tako rušil ugled in sloves čevljarskih ponedeljkov».

«Gospa! Pa še majhen golažek bi se mi prilegel, da bom laže počckal kosilo!»

«Ki ga boš pa težko našel danes doma», ga prekine Suščev, «solato, ki ti jo ves dan pripravlja tvoja žena, lahko spraviš zvečer, ko boš pritrkljal domov, da boš laže prebavil njeno ponedeljsko pridigo!»

«Saj ima prav, a le po svoji pameti», pravi Coljič. «Pridna je in skrbna — a ne ve, kaj je diplomacija. Jaz sem čevljar in kot tak moram biti tudi diplomat. Ce bi se vedno tiščal doma, kateri od desetih gostilničarjev bi mi dal kaj zaslužiti? Tako pa obiskujem vseh deset in dela imam dovolj. Moj rajnki oče, bog mu daj nebesa, je bil razumen mož in me je učil: „Pol litra tu, pol litra tam, tako se ne boš zameril nobenemu krčmarju in še najmanj zdravniku, če si pri teh diplomatskih obiskih pokvariš želodev.

Bistre glave si, čitaj knjige in predvsem se zanimaj za zgodovino, tako da ne boš nikdar v zadregi za besedo, ko boš sedel v družbi tako imenovanih «boljših ljudi». Ce se naučiš nekaj poglavij in pridaš še nekaj letnic, se bo vse čudilo tvojemu znanju in nikdo ne bo opazil, če boš sam kaj pridal in zamenjal letnice rojstev raznih osebnosti"».

«In poslušal sem nauke svojega očeta,» je nadaljeval Coljič, «presedel marsikatero uro pri knjigah, tako da se danes lahko postavim kadar je treba.

Posebno mi je zaleglo moje znanje v ruskem ujetništvu.

Kmalu potem, ko sem bil zajet, me je vzel neki grof na svoje posestvo, kjer sem začetkoma moral opravljati težka dela.

Kmalu pa sem se naučil ruskega jezika in se sprijaznil s svojimi tovariši. Pripovedoval sem jim o morju in naših lepih krajih, o šegah in navadah in ker sem vesele narave, se je krog mojih poslušalcev vedno bolj širil. Zvečer smo posedali okoli velikanske mize v obširni služabniški dvorani. Prepevali smo, srebali čaj in se nalivali z vodko. Gospodarja ni bilo po cele tedne domov, kar smo znali zelo dobro izkoristiti.

Grof, kateremu je prišlo na uho, da nisem kar tako «navaden», me je nekega dne poklical k sebi. Bil je dobro razpoložen. Izpraševal me je o moji domovini, o mojem poklicu itd. Ker mi ni bilo prav nič na tem, da bi mi poveril krpanje obutve, sem zatajil svoj poklic ter mu v zameno povedal, da imam tam daleč, blizu morja, velike vinograde, kjer raste pravi žlahtni «Prosekar». Obžaloval sem, da nimam pri roki nekoliko steklenic te sladke kapljice, da bi mu jih mogel pokloniti. Grof se je dobrohotno nasmehnil, stopil k omarici, vzel iz nje temno steklenico ter mi jo izročil rekoč:

«Ne bo tako kakor je tvoj slavni Prosekar, a za silo bo že. Ohladi si z njim svoje goreče hrepenenje po «Prosekarju», a pazi, da se te podobno hrepenenje ne bo več polaščalo, ker boš od danes naprej moj osebni strežaj».

(Nadaljevanje v torek)

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 15, najnižji 8,4, ob 17. uri 14,2, zračni tlak 1023,4, stanoviten, veter zahodnik 7 km, vlaga 64 odst., nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 16,3.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 18. oktobra Luka
Sonce vzide ob 6.24 in zatone ob 17.16. Dolžina dneva 10.52. Luna vzide ob 18.27 in zatone ob 7.53.
Jutri, PONEDELJEK, 19. oktobra Etbin

Sestanek občinske komisije za «posebne uprave»

Sprejet načrt za ustanovitev občinske konzumne ustanove

V to ustanovo nameravajo vključiti tudi občinske menze in druge obrate «posebnih uprav»

Včeraj se je na tržaškem županstvu sestala občinska komisija, ki se ukvarja z vprašanjem «posebnih uprav» in z ustanovitvijo posebne občinske konsumne ustanove z nalogo pobijanja cen. Ustanovitev te potrošne ustanove je predlagala najprej levica s posebno resolucijo, nato pa tudi demokristjani. Končno pa je komisija, ki se s tem ukvarja, sprejela bistvene predloge obeh resolucij in jih združila.

Medtem pa je nastalo tudi vprašanje občinskih menz, ki spadajo pod posebne uprave, glede katerih je bilo že toliko govora, ker so bile vedno zavite v temo. Demokristjani so bili namreč glede teh posebnih uprav vedno zelo občutljivi in če jih kdaj kdo omeni, je kakor bi dregnil v osišče. Spomnimo se le, koliko prahu je dvignil leta 1956 v občinskem svetu prof. Romano, ki je bil prešel v opozicijo proti sedanjemu «iniciativističnemu» vodstvu Krščanske demokracije, ko je načel to neljubo vprašanje.

Letos pa so začeli proti občinskim menzam odločneje protestirati tudi gostilničarji in lastniki restavracij, zaradi česar je moral občinski odbor, ki sicer ni pristal na vse njihove zahteve, vendarle nekoliko skrčiti dejavnost teh menz, ker so se gostilničarji pritožili tudi na vladnem komisariatu oziroma prefekturi. Ta je poslala 8. septembra občini pismo, v katerem jo opozarja, da so v raznih mestih ukinili ljudske menze v občinski režiji, ki so se ustanovile po vojni zaradi nujnih potreb. Nekaj teh menz še deluje, toda v režiji podpornih ustanov, in sicer samo za ljudi, ki dobivajo podpore. Druge menze pa so prevzeli sami uslužbenci, ki so se združili v zadruge. Prefektura je tudi pozvala občinski odbor, naj končno uredi to zadevo. Prvega oktobra pa so se ponudile odboru Delavske zadruge, da bi prevzele upravljanje menz.

Občinski odbor oziroma zadevna komisija pa nista izbrala teh treh možnosti za ureditev tega vprašanja; marveč sta ga združila z zamislijo ustanovitve občinske potrošne ustanove. Ta ustanova, katere namen naj bi bil predvsem, z nakupom velikih količin blaga neposredno pri proizvajalcih zbijati cene, naj bi prevzela tudi posebne uprave, to je občinske menze na Trgu Libertà, v Drevoredu XX. septembra in v Ulici Gambini ter prodajalno živil in mesnico, v katerih kupujejo sedaj samo občinski uslužbenci. S tem bi bilo rešeno vprašanje menz, hkrati pa bi končno začela delovati tudi omenjena ustanova, ki naletava na odpor raznih zainteresiranih krogov in ki tudi samemu dr. Palamari najbrž ni preveč pri srcu.

Kot je znano, se v načrtu za ustanovitev te potrošne ustanove predvideva tudi poseben prispevek vladnega komisariata 100 milijonov lir, s katerimi naj bi začela ustanova delovati. Toda dr. Palamara noče o tem nič slišati in je zato le malo upanja, da bi ta znesek sploh nakazal.

Komisija, ki se s tem ukvarja, je včeraj opoldne končala svoje delo: nadaljevala pa ga bo glede posebnih uprav. Načelno je odobrila načrt potrošne ustanove (ENCO), ki ga bodo jutri vključili v dnevni red občinskih sej. Praktično niso vnesli v že prej dogovorjeni načrt, ki vsebuje bistvo omenjenih resolucij, nobene nove spremembe. Zdi se, da bo občina v pričakovanju državnega prispevka za sedaj zagotovila jamstvo do 50 milijonov lir, za posojila, ki naj bi jih ENCO vsakikrat najemal za nakupe večjih količin blaga, ki bi ga vrgel na trg. S tem bi nedvomno vplival na cene na drobno. Ta posojila pa bi ENCO tudi hitro vračal in občina bi torej zato le malo tvegala, saj bi lahko imel ENCO izgube le v primerih, ko bi iz tržnih razlogov cene nabavljenega blaga občutno padle, tako da ne bi vnovčil zanj izdane vsote.

Komisija pa ni rešila vprašanja zastopstva v ustanovi. V upravnem odboru bodo vsekakor župan, dva občinska svetovalca, predstavnik proizvajalcev, ki ga bo imenovala trgovinska zbornica, 2 predstavnika potrošnikov, ki jih bodo imenovale sindikalne organizacije. Toda rešeno ni bilo vprašanje, kako se bosta izvolila občinska svetovalca, ker ni za to nobenega pravilnika.

Ker je torej komisija glede tega končala svoje delo, se bodo o tem pomenili morda še načelniki skupin občinskega sveta. To pa še ne pomeni, da morajo ostati razna vprašanja v zvezi s posebnimi upravami brez odgovora, čeprav se je občinska uprava vedno branila dati natančnejša pojasnila. Še januarja letos je bivši župan Bartoli objavil v nekem listu članek, po katerem naj bi se lahko rešilo vprašanje obnovitve gledališča Rossetti s fondi posebnih uprav, iz česar bi se lahko sklepalo, da imajo te uprave na razpolago okrog 200 milijonov lir, toliko bi namreč po načrtih stala obnovitev gledališča. Kot bivši župan pa mora biti Bartoli gotovo na jasnem, kako je s temi skladi. Da pa so te posebne uprave nesle, se vidi tudi iz tega, da so že pred 6 leti zgradili na Trgu Libertà poslopje za menzo iz lastnih sredstev. Sedaj pa se govori samo o 40 milijonih likvidnih sredstev, v kar seveda niso vračunane nepremičnine in inventar.

Spričo tega bi bilo prav, da bi se koprena, ki zakriva tajne posebnih uprav, malce privzdignila in občinski odbor bi lahko tudi po tisku seznanil občinstvo z obračunom njihovega delovanja; tako bi se tudi razpršili vsi dvomi.

Teden muzejev

Od danes do sobote 24. t. m. bo kakor vsako leto tudi letos «teden muzejev». Namen te pobude je, pritegniti pozornost občinstva na muzeje in pinakoteke, za katere se mnogo ljudi običajno ne zanima. Trst sicer ni bogat z umetninami in starinami kot na primer Rim, Florenca ali Benetke, kljub temu pa je tudi pri nas marsikaj pomembnega, kar se splača ogledati.

Statistike o obisku v muzejih v prejšnjih letih kažejo sicer visoke številke, toda to je treba pripisati dejstvu, da se prištevajo med muzeje tudi akvarij, miramarski grad in Oberdankov spomenik, ki si jih ogleda mnogo obiskovalcev. Tako si je leta 1958 ogledalo akvarij v ribarnici kar 177.500 ljudi, Miramarski grad več kot 100.000 ljudi, muzej na gradu Sv. Justa 94.086 ljudi itd. V galeriji moderne umetnosti «Revoltella» je bilo samo 33.047 obiskovalcev, katerih število se leto za letom krči, iz česar bi lahko sklepali, da zanimanje za likovno umetnost upada.

Vseka'kor bo zanimanje za muzeje v tem tednu oživelo. Muzeji se bodo ob tej priliki zjutraj odpirali uro prej kot po navadi, zvečer pa bodo odprti kar do 20. ure, tako da si jih lahko ogledajo tudi ljudje, ki so podnevi v službi. Vstop bo ta teden prost, poleg tega pa so v načrtu tudi «vodeni obiski», na katerih bodo izredni vodiči razlagali občinstvu razne umetnine.

Ameriški avto v avtobus

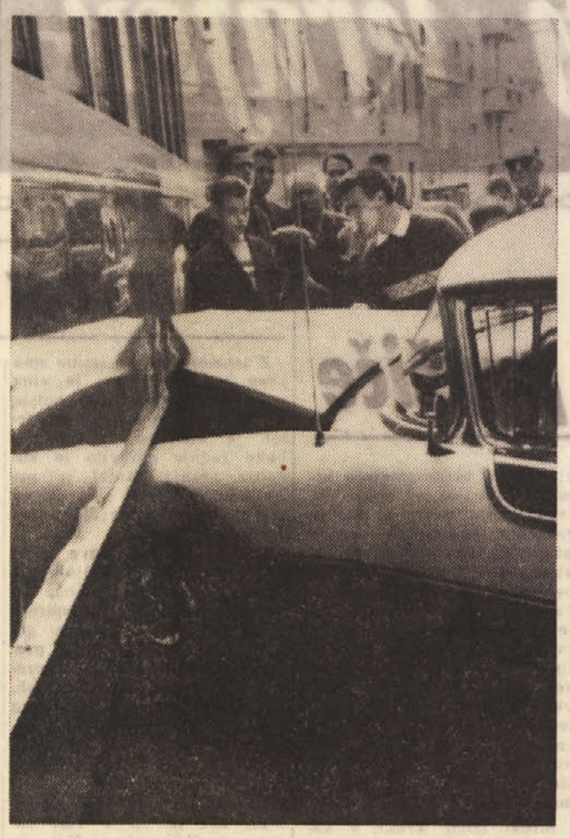

Na sliki vidite, kako je včeraj ob 12.40 ameriški avto, ki ga je vozil narednik ameriške vojske 35-letni Sims Chappell, treščil v avtobus podjetja Astar, ki ga je vozil 28-letni Bruno Rossi iz Ulice Rismondo 9. Nesreča se je zgodila na križišču Ulice San Marco z Ulico Frausin (prej Ul. Scuole Nuove).

Po Ulici San Marco je prišel avtobus, ki je krenil na levo v Ulico Frausin. Prav tedaj pa je po Ulici Frausin privozil s precejšnjo brzino Chappell. Verjetno so mu odpovedale zavore in je z vso silo treščil v levi zadnji del avtobusa, ki je bil precej na levi strani ulice, ker se je pravkar obračal. Sunek je bil tako močan, da je sicer precej velik in težak avto vrglo na pločnik. Tedaj pa je po pločniku šla 48-letna Ada Rizzatto poročena Romano iz Ulice San Marco 11.

Kljub vsemu pa je bila sreča vsem še precej mila. Ada Rizzatto poročena Romano se je pobila in opraskala po desni nogi in desni roki ter bo okrevala v dobrem tednu. Chappell se je pobil in opraskal po čelu in bo tudi ozdravel v dobrem tednu; 41-letna Giovanna Belli poročena Lodi, Chappellova svakinja iz Sked. nja št. 424, ki se je peljala z njim v avtu, pa se je nekoliko pobila po desni roki in kolenu desne noge ter bo okrevala v 4 dneh. V avtobusu ni bilo nobenega ranjenega, pač pa precej preplaha.

Obe vozili, zlasti avto, sta močno poškodovani.

—«»—

Skupščini pleskarjev in trgovskih pomočnikov Delavskih zadrug

V petek je bila skupščina pleskarskih delavcev, ki so izvolili nov izvršni odbor in sprejeli več sklepov glede obnovitve delovne pogodbe.

V ponedeljek pa bo v Ul. Pondares ob 20. uri skupščina trgovskih pomočnikov Delavskih zadrug, na kateri bodo razpravljali o samovoljnem odpustu dveh pomočnikov. V kratkem bo namreč zapadel rok o tem samovoljnem odpustu in bosta omenjena pomočnika na cesti, če se uslužbenci temu ne bodo uprli.

—«»—

Obisk ministra ZAR v Trstu

V ponedeljek ob 21.15 bo prispel v Trst minister za gospodarstvo Združene arabske republike Hassan Abbas Zaki v spremstvu s svojo soprogo, šefom kabineta in ravnateljem oddelka za gradnje. V torek si bo minister ogledal pristanišče, ladjedelnice in žavelj-sko industrijsko pristanišče. Popoldne ob 17. uri se bo minister sestal v trgovinski zbornici s predstavniki tržaških gospodarskih krogov.

—«»—

Neroden padec priletne ženske

Predvčerajšnjim je 88-letna Orsola Suttora vdova Ahel iz Ulice Duca D'Aosta 6 nerodno padla v svojem stanovanju in si zlomila glezenj desne noge. Včeraj so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na ortopedski oddelek. Pravijo, da bo ozdravela v 40 dneh, seveda če ne bodo nastale komplikacije.

—«»—

Žaga mu je poškodovala prste

Med delom pri gradnji nove tobačne tovarne se je včeraj dopoldne ponesrečil 48-letni Crispino Sguerzi iz Pinzana pri Tilmetu. Nerodno je priblížal levo roko cirkularki, ki mu je poškodovala prste. Na ortopedskem oddelku se bo moral zdraviti tri tedne.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Iz sodnih dvoran

S policijskega komisariata je odšel z ukradeno pištolo

Čez nekaj časa jo je hotel prodati, a ga je policija odkrila in predala sodišču - Obsojena «politična» begunca, ki sta ukradla motor

Zadnjo nedeljo lanskega oktobra si ga je 28-letni Armando Rossi iz Ulice Toscanelli 4 privoščil več kot običajno, pa je imel smolo, ker ga je zapazil policaj in ga odpeljal na komisariat v Ulici Caprin. Rossi ni razsajal in je kmalu zaspal. Čez nekaj ur trdnega spanja se je prebudil v veliki sobi komisariata. Pogledal je naokrog in ni zapazil nikogar. Začelo ga je zanimati, kaj je v raznih omarah. Kmalu je našel pištolo s pasom. Tebi nič meni nič se je prepasal in spet vlegel. Mirno je zaspal, pa je čez nekaj časa prišel policaj, ga prebudil in mu rekel, da lahko odide. Rossiju ni bilo treba dvakrat reči. Vstal je in odšel brez skrbi. Nato je zapazil, da ima policijsko pištolo in ga je začelo skrbeti. Kaj naj napravi? Pištolo je nekam skril in odšel v Kalabrijo, kjer je v neki restavraciji pral krožnike in pomagal kuharjem. Tam je ostal do januarja.

Ko se je vrnil v Trst je poiskal pištolo in jo ponujal naprodaj. Policija je zvedela, da nekdo ponuja pištolo, Rossi pa je zvedel, da je policija to zavohala. Kaj naj napravi? Sinila mu je v glavo izvrstna ideja — vsaj tako se mu je zdelo. Vzel je pištolo in jo nesel na komisariat v Ulico Caprin: «Tu je pištola! Našel sem jo za grmovjem nekje v okolici, ko sem šel na izlet.»

Policija se seveda s tem ni zadovoljila in je uvedla preiskavo ter kmalu ugotovila, da gre za pištolo, ki je pred meseci zmanjkala iz omare na komisariatu. Rossi je nato priznal svojo krivdo in povedal celo zgodbo, kakor smo jo zgoraj opisali. To ga je spravilo na sodišče, ki ga je včeraj obsodilo na 9 mesecev zapora in 12.000 lir globe, ker je ukradel pištolo s sedmimi naboji in jo imel brez orožnega lista.

***

Na kazenskem sodišču sta se morala včeraj zagovarjati jugoslovanska begunca Ivan Sviličić in Lazar Djurdjević, ki stanujeta v begunskem taborišču pri Sv. Soboti. Obtožena sta bila, da sta ukradla 5. septembra letos motor, ki ga je Francesco Marchesi pustil na cesti pred svojim stanovanjem. Poleg tega pa je bil Sviličić obtožen, da je kršil določbe cestnega zakona, ker je vozil po Barkovljah več kot 50 km na uro in ni ugasil močnih luči ko je srečal drugo vozilo ter se na povelje policaja ni ustavil.

Dva omenjena «politična» begunca sta se usedla na ukradeni motor in odpeljala proti Barkovljam. Ker sta vozila precej naglo in kršila prometne predpise, ju je patrulja prometne policije hotela ustaviti, toda Djurdjević, ki je vozil motor, se za to ni zmenil. Patrulja jima je sledila in ju pri Miramaru dohitela. Ko sta Sviličić in Djurdjević spoznala, da jima beg ne bo uspel, sta se ustavila, pustila na cesti vozilo in hotela zbežati. Sviličić je tekel po neki stezi, da bi se skril v grmovje, Djurdjević pa je imel drugačen načrt. Ko sta prometna stražarja prišla k njemu, se jima je ponudil za tolmača in jima dejal, da je bil slučajno tam. Policaja seveda mu nista verjela; eden je pazil na Djurdjevića, drugi pa je poiskal Sviličića.

Pri zaslišavanju na policiji sta se opravičevala, da nista ukradla motorja in da sta bila na poti proti Miramaru, ker sta bila namenjena v Francijo. Takim opravičilom pa sodišče ni verjelo in je oba obsodilo: Sviličića na 8 mesecev zapora in 10.000 lir globe, Djurdjevića pa na 8 mesecev zapora in 6.000 lir globe.

—«»—

Vidalijevi vprašanji

Poslanec Vittorio Vidali je naslovil na predsednika vlade in ministra za javno šolstvo vprašanje s prošnjo za pojasnila, kakšni ukrepi so v načrtu v prid tržaškega odseka Vredržavnega inštituta za jedrsko fiziko, ki ima svoi sedež na Inštitutu za fiziko tržaške univerze. Sedaj je ta odsek v zelo resnem položaju ter se pričakuje, da bo moral prenehati sleherno dejavnost, kajti z novembrom bodo primanjkovala sredstva za plače 21 fizikom in 23 tehnikom, ki se ukvarjajo z raziskovanji na področju jedrske energije. Vidali je v svojem vprašanju poudaril važnost dejavnosti tržaškega inštituta, ki sodeluje z važnimi italijanskimi in tujimi inštituti.

Vidali je naslovil na predsednika vlade Segnija in na ministra za delo in socialno skrbstvo vprašanje, da bi zvedel, ali ma kakšno podlago vest, da ima vlada namen s časom ukiniti SELAD in CAM, ki sta se izkazala za zelo koristna za blažitev brezposelnosti ter sta omogočila javnim ustanovam tudi opraviti razna koristna javna dela. Ta vest se je razširila tudi zato, ker je v proračun tržaške občine vključenih 30.410.000 lir za posojilo, ki ga nameravajo porabiti za ustanovitev delovnih centrov za delavce, ki so nehote brezposelni.

—«»—

Praznik policijskih sil

Danes praznujejo policijske sile Italije 170-letnico ustanovitve svojega korpusa. Ob tej priliki bo danes ob desetih v vojašnici v Ul. Duca d'Aosta posebna svečanost, kateri bosta prisostvovala tudi vladni generalni komisar in kvestor. Po pregledu policijskih sil bo maša, kateri bodo sledili priložnostni nagovori in zakuska. Popoldne pa bo v Avditoriju kulturna prireditev.

Tržaški kvestor je včeraj dobil pohvalno pismo z voščili za vse pripadnike policijskih sil na Tržaškem, ki mu ga je poslal šef italijanske policije. Poleg tega pa je dobil tudi pohvalno pismo z izrazi priznanja in voščili, ki mu ga je poslal vladni generalni komisar dr. Palamara.

—«»—

Komisariat zavrnil zvišanje cene kruha

Iz neuradnih virov se je izvedelo, da je vladni generalni komisariat odbil zahtevo združenja pekov, da bi povišali ceno kruha.

V torek se bodo sestali člani obeh sindikalnih organizacij pekovskih delavcev in v petek bo enotna skupščina. Na obeh sestankih bodo razpravljali o vsedržavni stavki pekovskih delavcev, ki so jo proglasil sindikalne organizacije po vsej Italiji 28. in 29. oktobra.

V ribiškem naselju v Štivanu

Dvema hišama preti nevarnost, da se zrušita

Včeraj so v novem ribiškem naselju v Štivanu izpraznili dve hiši, ker so se že pred časom pokazale v zidovih do 5 cm široke razpoke. V teh hišah je imelo stanovanje 10 družin, katere so začasno naselili v Devinu ter v neki drugi hiši ribiškega naselja.

Hiši, ki sta bili izpraznjeni po nalogu prefekture, sta bili zgrajeni pred petimi leti. Po mnenju ezulov, ki bivajo v tem naselju, je do razpok prišlo zaradi tega, ker je bil del temeljev postavljen na živo skalo del pa na peščeno podlago in prav pesek naj bi bil kriv nenadnemu premiku, ki je povzročil razpoke v zidovih. Sicer pa so ljudje mnenja, da se hiši ne bosta porušili tako zlepa in le zelo hudo deževje bi lahko povzročilo večji premik terena, ki bi potem privedel do katastrofe.

Na vsak način pa so tehniki podvzeli vse varnostne ukrepe in so že pred dnevi vzidali nad razpoke kose stekla, da ugotovijo, če se bodo razpoke povečale. Če bi se namreč razpoke razširile samo za milimeter, bi steklo takoj počilo, kar pa se do včeraj ni zgodilo.

Ko bodo vsi poskusi in zadevne ugotovitve končane, bodo tehniki poskrbeli za utrditev temeljev in popravilo hišnih zidov.

—«»—

Velik lov delfinov v istrskih vodah

Ansa poroča, da sta ribiška čolna iz Novigrada v Istri ujeli kar 92 delfinov. Moštvo čolnov je v dokaz velikega plena prineslo pomorskim oblastem v Novigradu repe ujetih velik rib, ki pozvročajo veliko škodo ribičem. Za nagrado so ribiči dobili skoraj pol milijona dinarjev. Za lov delfinov so ribiči uporabljali posebne harpune, ki so jih sami izdelali in ki so baje bolj učinkovite kot navadne puške.

Zadnja pot Andreja Spacala

Veliko število prijateljev in znancev se je zbralo pred hišo žalosti, da se poslovi od pok. Andreja Spacala, ki smo ga včeraj spremili k zadnjemu počitku.

Pokojni se je rodil leta 1883 v Temnici na Krasu. Ko je bil 14 let star je prišel v Trst, kjer je dobil zaposlitev kot pekovski vajenec. Z marljivim delom je v poznejših letih odprl lastno pekarno.

Pok. Andrej Spacal je bil dobro znan kot zaveden Slovenec, ki je rad pomagal vsem, ki so se obrnili do njega. Kot zaveden Slovenec je vzgojil svoje otroke v slovenskem duhu, od katerih sta Mario in Andrej padla v narodnoosvobodilni borbi.

Pokojnik je bil vedno na delu, od katerega ga je odtrgala kratka bolezen. Vdovi, hčeri in ostalim sorodnikom, izražamo iskreno sožalje.

Izlet tržaške mladine v Novo Gorico in Anhovo

Mladinci bodo obiskali veliko cementarno v Anhovem in se sestali s tamkajšnjo mladino

Prihodnjo nedeljo bo večja skupina mladincev iz Trsta in okoliških krajev ter po vsej verjetnosti tudi iz Gorice odpotovala na skupni mladinski izlet v Novo Gorico in v tovarno Anhovo. Podrobno izdelani program izleta predvideva, da izlet ne bo imel izključno zabavni značaj, temveč naj pripomore do zbližanja tržaške in goriške mladine z mladino onstran državne meje.

Tako se bo mladina med ogledom velike, moderne cementarne spoznala z mladinci, ki so zaposleni v tem industrijskem obratu in se bo zadržala z njimi tudi na kosilu in kasneje popoldne in skupni kulturni prireditvi, ki bo v novem vzorno zgrajenem kulturnem domu.

Iz Trsta bo odpotovalo več avtobusov v nedeljo zjutraj ob 7. uri in istočasno bodo avtobusi pobrali mladince iz okoliških vasi. V Gorici se bodo po vsej verjetnosti pridružili mladinci iz Gorice in okolice ter ob 9. uri bo v hotelu Sabotin zajtrk.

Zatem bo sledila kratka vožnja v Anhovo, kjer bo ogled tovarne s strokovnim vodstvom, nato pa krajši sestanek z mladinci in vodstvom podjetja ter končno kosilo v tovarniški menzi.

Najbolj zanimiv del programa pa bo seveda popoldne, ko bodo na že omenjenem kulturnem večeru nastopili mladinci iz Trsta, po vsej verjetnosti mladinci iz Sovodenj in Gorice ter mladinci iz Nove Gorice.

Izlet se bo zaključil s sprejemom v prostorih kulturnega doma in prijetnim večerom ob veselih zvokih ter s plesom v Gorici.

—«»—

Vlak ga je povozil

Nekoliko po polnoči so včeraj sprejeli s pridržano prognozo na II. kirurški oddelek 37-letnega jugoslovanskega begunca Kazimira Pletikosa.

Ko je okrog polnoči hodil po obrežju ga je povozil vlak, ki je vozil proti postaji Sv. Andreja. Pletikosu, ki je bil precej vinjen, je odtrgalo kose desnega stegna in kožo na levem stegnu.

Društvo slovenskih umetnikov v Trstu v drugem poslovnem letu

V ponedeljek dne 19. oktobra prične DSU z rednimi sestanki ob ponedeljkih svojo drugo poslovno leto. Tudi v tem letu si bo prizadevalo DSU zbirati v lastnem krogu delavce na področju umetnosti: glasbenike, književnike in likovnike ter javne kulturne delavce v Trstu in Gorici, zato da z izmenjavo misli krepi pobudo za umetniško dejavnost pri nas, da informira članstvo o delu in uspehih na področju umetnosti pri nas in drugod in da prireja predavanja in javne diskusijske večere, na katere bo DSU vabilo širšo javnost.

DSU sodi, da vrši z osebnimi stiki tržaških umetnikov koristno, potrebno in važno nalogo in da omogoča z rednimi shajanji članstva pretres mnogoterih vprašanj s področja umetnosti in kulturne dejavnosti, ki so za nas spričo našega posebnega položaja enako živa in aktualna. Tako ima DSU v programu literarne večere, razstave in druge prireditve

—«»—

O Ko je včeraj popoldne 28-letni Albino Nessi od Spodnje Magdalene 1824 delal v livarni Orion v industrijskem pristanišču, mu je na desno nogo padel kos železa in mu ranil peto. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti od 8 do 15 dni na I. kirurškem oddelku.

Vsem, ki so poskrbeli da nama bo najin poročni dan ostal trajno v najlepšem spominu, se toplo zahvaljujeva. Posebna zahvala pevskemu društvu «Slovan» iz Padriča ter vsem, ki so nama poslali lepa darila.
Klara in Silvan Grgič

Včeraj sta se poročila MERI ČAČ *in* DUILIO VEKJET. *Prosvet. društvo Lonjer-Katinara jima iskreno čestita in želi obilo sreče in zdravja. Voščilom in čestitkam se pridružujeta tudi uprava in uredništvo Primorskega dnevnika.*

SLOVENSKI SOLSKI ATLAS
dobite
v Tržaški knjigarni in v ostalih slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.
Stane 1.200 lir.

Potovalni urad
«AURORA»
TRST, UL. CICERONE 4
TEL. 29243
organizira sledeče izlete:
ob 31.10.1959 do 2.11.1959
v
OPATIJO
LJUBLJANO
ter v
ZAGREB
VPISOVANJE
do 17. oktobra 1959.

Slovenska prosvetna zveza, Društvo slovenskih srednjesolcev, Taborniki in klub «Simon Gregorčič» iz Gorice
priredijo
v nedeljo 25. oktobra
MLADINSKI IZLET
v NOVO GORICO in v TOVARNO ANHOVO
Vpisovanje vsak dan v Ul. Roma 15 v uradnih urah. Vpisnina 800 lir.
Odhod iz Trsta in Gorice s posebnimi avtobusi. Ob 9. uri v hotelu «Sabotin» zajtrk, nato ogled tovarne. Ob 12. uri kosilo in ob 16. uri kulturni program v novem domu v Anhovem. Sledi sprejem in zabava.

GLEDALIŠČA

Slovensko narodno gledališče v Trstu

DANES 18. t. m. ob 20. uri v prosvetni dvorani «A. Sirk» v KRIŽU
Paolo Levi
Po čem je resnica
drama v dveh delih

ABONMAJI ZA «VERDI»

Pri gledališki blagajni «Verdija» so začeli sprejemati potrdila abonmajih na novo operno sezono, ki jo bodo otvorili 12. novembra s predstavo Verdijevih «Vespri siciliani»

—«»—

TEATRO NUOVO

Danes ob 17. in 21. uri ponovitev predstav Diane Torrieri: Sergio Velitti: «Modro blago»; Carlo Terron: «Crna vdova»; Massimo Binazzi: «Noči v strahu».

KONCERTI

V petek bo v Avditoriju peti simfonični koncert Tržaške filharmonije, ki ga bo dirigiral Denes Marton. Na sporedu so skladbe Haydna, Bacha, Saint-Saensa in Beethovna. V torek začetek prodaje vstopnic v centralni blagajni.

KINO

Excelsior 15.00, 17.00, 19.45, 22.10 «Nekomu ugaja toplo», M. Monroe, T. Curtis.
Fenice 14.30 «Clovek naprodaj», Frank Sinatra, Eleonor Parker. Cinemascope, technicolor.
Arcobaleno 14.00 «Dnevnik Ane Frank», Millie Perkins.
Supercinema 14.00 «Tajna akcija», John Drew, Jean Sterling. Cinemascope.
Filodrammatico 14.30 «Moja zemlja», R. Hudson, J. Simmons, D. Mc Guire. Cinemasc. Techn.
Grattacielo 13.00 «Moja zemlja», R. Hudson, J. Simmons, D. Mc Guire. Cinemascope, Techn.
Cristallo 15.00 «Natakarice», Ugo Tognazzi, Giovanna Ralli.
Capitol 14.00 «Maigret in primer Saint Fiacre», Jean Gabin, Valentine Tessier.
Astra Rojano 14.30 «El Hakim», N. Tiller, O. W. Fischer. Technicolor.
Alabarda 13.45 «Moralist», Alberto Sordi.
Aldebaran 14.00 «Mačka na vroči pločevinasti strehi», Elizabeth Taylor, Paul Newman, Burl Yves. Technicolor.
Ariston 14.00 «Princ cirkusa», D. Kaye, Pierangeli.
Aurora 14.00 «Kasim, indijska furija», V. Mature, A. Aubery. Cinemascope, technicolor.
Garibaldi 14.00 «Veliki Caruso», Mario Lanza, Ann Blyth.
Ideale 14.00 «La violetera», S. Montiel in R. Vallone.
Impero 15.00 «Serifka», Ugo Tognazzi in Tina Pica.
Italija 14.30 «Les amants», Jeanne Moreau.
Moderno 15.00 «Grešniki v modrih hlačah» (Les Tricheurs). Pascal Petit, Jacques Charrier. Prepovedan vstop: mladoletnim
S. Marco 15.00 «Dežurni kaprol», M. Arena, N. Manfredi, R. Como, F. Raine.
Savona 14.00 «Sedmo Sinbadovo potovanje», O. Grant, K. Mathews. Cinemascope, technicolor.
Viale 14.30 «Ob zatonu usmrtitev», John Agar, Mamie Van Doren.
Vittorio Veneto 14.00 «Kitty», Romy Schneider. Technicolor.
Marconi 14.00 «Krik in bes», J. Woodward, Yul Brynner.
Massimo 14.00 «Med dvema okopoma», Van Johnson.
Novo cine 14.00 «Pustolovščina na Kaorija», Maurizio Arena, A. Panaro. Technicolor.
Odeon 14.30 «Souvenir d'Italie», Alberto Sordi, V. De Sica.
Radio 14.30 «Burlaki na Volgi», John Derek, Dawn Adams, E. Martinelli. Technicolor, cinemascope.
MILJE
Europa «Clovek rikše».

RADIO

NEDELJA, 18. oktobra 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba; 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski motivi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... kronika 7 dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 15.00 Mojstri jazza; 15.20 Slovenske zborovske skladbe; 15.40 Valčki Irvinga Berlina; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.40 Tržaški mandolinistični ansambel; 17.00 Haydn: Godalni kvartet št. 69 v Es-duru, št. 6; 17.20 Pesna čajanka; 18.00 Orkester Rapha Broglotti; 18.30 Koncert slovenskih solistov; 19.15 Pestra glasba, 20.00 Sport; 20.30 Glasbena fantazija; 21.00 Pesnkii in njih stvaritve — «Omar Hajam»; 21.25 Znani vokalni ansambli; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Aldo Danielli: Mala suita za sedem instrumentov; 22.30 Orkestra Jackie Gleanson in Norrie Paramor; 23.30 Nočni ples.

TRST

7.45 Kmetijska oddaja; 9.00 Slovenska narodno srečanje pesmi v Gorenjem; 12.10 Venček pesmi; 13.00 Glasbeni album; 14.30 «Ki... panon»; 16.00 Prenos drugega polčasa ene od nogometnih tekem državnega prvenstva; 17.45 Simfonični koncert; 19.15 Plesna glasba; 19.45 Sport; 22.45 Koncert pianista Rodolfa Caporalija.

II. PROGRAM

10.15 Teden žene; 13.00 Antonio Rascel — revija; 14.05 Rogelio Santos in njegov orkester; 15.00 «Il discobolo»; 16.00 «La mosca fiera»; 17.00 Glasba in šport; 18.30 Plešite z nami; 20.30 Scotti show; 22.30 Sportna glasba.

KOPER

Poročila v italijanščini: 17.15, 19.15 22.30.
Poročila v slov.: 7.30, 13.00, 15.00.

6.00-7.15 Prenos RL; 8.00 Domače novice; 8.05 Kmetijska oddaja: «Ali bo izpolnjen prvi jesenske setve v kooperaciji Trgatev na posestvu zadruge vrtnarstva v Brdih — Kako letos z gospodarsko-kmetijskimi šolami na podeželju»; 8.30 Narodno pesmijo v nedeljsko jutro; 9.00 Naša reportaža: «Podarjeni dinar»; 9.15 Zabavni zvoki; 10.30 Prenos RL; 10.30 Otroški odlomki; 11.15 Nedeljski koncert; 12.00 Razgovor s poslušalci; 12.50 Glasba po željah; 13.30 Sedem željah (II. del); 14.00 Glasba kraji in ljudje; 15.10 Poje Ljubljanski kalni oktet; 15.30 Spored narodnih melodij; 16.00-19.00 Prenos RL; 19.00 Sportna nedelja; 19.30 Glasbeni intermezzo; 19.35 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 22.35 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327.1 m, 202.1 m, 212.4 m. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00, 22.55

6.00 Budnica; 6.10 Nekaj za vas; 7.05 Glasba za dobro jutro; 6.30 Vedri zvoki; 7.30 Narodne pesmi v raznih izvedbah; 8.00 Mladinska radijska igra: A. Milne: Tiger v Pujevi kašči; 8.45 Iz mladinske scenske glasbe; 9.00 Zabavna mladina; 9.45 Pisemska scena ter zaključni prizor 2. slike opere Evgenij Onjegin Petra Iljiča Čajkovskega; 10.10 Od tu in tam; 10.30 Melodije, ki so jih peli slovenski pevci; 10.40 Pet minut za novo pesmico in 10.45 Pozdravi mladim poslušalcem; 10.50 Ritmični intermezzo; 11.30 Dušan Železnov: Sedem rudarji Kreke!; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 13.30 Za našo vas; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 15.30 Koncert pihalnega orkestra JLA; 16.00 Humoreska tega tedna — Serafim Polja; 16.20 Majhen glasbeni zaključek; 17.00 Zabavni orkestri; 17.30 Radijska igra Beograd; 17.30 Radijska igra: William Shakespeare-Richard Wagner: Horacijevo poročilo o Hamletovem brasu (Hamlet); 18.29 Orkestralna medigra; 20.05 Ah jih poznam; 20.25 Zabavne melodije; 21.05 Nedeljski operni koncert; 22.15 Glasba z Elizejskih poljan.

RTV JUGOSLAVIJA

11.00 Trgatev v Brdih — Oddaja za kmetovalce — Slovenska narodna; popoldne prenosi zanimivih dogodkov — tuja TV Beograd; 20.00 TV Dnevnik — Beograd; 20.20 Kulturna panorama — Beograd; 20.30 Lik Moše Pijade — dokumentarna oddaja — Beograd; 20.45 Ivo Lhotka Kalinski: Zlasti, TV opera — Beograd; Sedem dni... zanimivi ljudje doma in po svetu — Beograd.

Jutri

18.00 Oddaja za dru... dom: 1. Socialna delavka govori o delu iz serije z naslovom... v novih pokliculah; 2. Dr... zdravnik svetuje; 3. Gospodinjski nasveti — Ljubljana; 18.... daja iz poljudne znanosti: ... dr. Slavko Rakovec: ... ledvice — Ljubljana; 20.... Dnevnik — Beograd; 20.... denski športni pregled — ... grad; 20.30 TV reklame — ... grad; 20.40 Hvarska kronika — aktualna tema — Zagreb; ... «Francoski can-can», celovečerni francoski film — Zagreb.

TELEVIZIJA

10.15 Oddaja za kmete: ... Sporini popoldan; 17.30 Oddaja za otroke; 18.30 Poročila; ... Pekel ljudi na nebu, film; ... Poročila; 21.00 Gala večer; ... Sportna nedelja.

Jutri

13.30 Solska oddaja; 17.... daja za otroke; 18.30 Pi... 18.45 Kako opremiti stan... 19.05 Pesmi; 19.35 Oddaja... lavce; 20.05 Šport; 20.30 Po... 21.00 Dnevna vprašanja; ... Gospodične štev. 04, film; ... Lovska oddaja; 23.30 Poročila.

MALI OGLASI

OTROŠKE VOZIČKE, ... zičke, žimnice originalne ... flex in vsakovrstno pohištvo ... bite pri MAJDALOSSO v ... Ulica Torrebianca vogal ... Ottobre.

BRUSINI CARLO, Trst, ... tisti 20, prodaja ... električne predmete — ... na drva, premog, plin, ... — trajno goreče peči ... na plin in električno. ... pri plačilu. Postrežba ... dom — Tel. 29-041.

KMETIJO S HISO, vinogradom in travniki ... njivami in travniki ... dam v najem ali na ... — po dogovoru. Vse ... formacije dobite p

Goriško-beneški dnevnik

Ferrari Aggradi ni prišel v Tržič ker še vedno «proučuje» položaj

Prihod podtajnika je predviden šele v novembru
Sestanek sindikalnih organizacij

Medtem ko organizacija kovinarjev FIOM v Tržiču stalno obvešča delavce CRDA na nepotrebnost uresničitve vladnega načrta, s katerim naj bi se znižala kapaciteta ladjedelnice na raven, kakršna je bila leta 1912, je pokrajinski odbor Krščanske demokracije objavil včeraj svoje stališče v tem vprašanju, ki je dialektično nasprotno. KD ne trdi samo tega, da ladjedelnica v nevarnosti in da nihče ne namena skrčiti proizvodnje in znižati števila zaposlenih delavcev, ampak celo očita »levičistom», da zavestno sabotirajo gibanja, da bi si to prisvajali zasluge za poiskanje rešitev vprašanja. Kot edini in Delavska zbornica v njimi vsi tisti, ki so enega mnenja (pri tem strankarsko namiguje na ostalih strank, ki sodelujejo s strankami izdelavi skupnih stališč tega vprašanja), ne služi delavcem in njihovim koristim.

Ker je na tak način postavljena predse, da bi se čimprej zavarovala, je Krščanska demokracija v svojem sporočilu naznanila, da minister Aggradi ne bo prišel v Trst v polovici tega meseca, kot je bilo najprej dogovorjeno, ampak šele v prvi polovici novembra.

Kateri delavec v ladjedelnici, ki na lastne oči vidi, kaj se iz dneva v dan romajo v nove desetine delavcev v dopolnilno blagajno, verjetno z izgovorom KD, da minister ni prišel v Tržič, ker mora počakati šele proučiti na osnovi dobljenih podatkov. Ustih malo, ki je v dobri veri upalo, da bo ministrov obisk razčistil položaj, se je zmotilo, da ministra ni, ker ni imel povedati nič koristnega, kar bi razpršilo pesimizem, ki vlada med delavci glede novih naročil, krepitve ogrodja in ohranitve sedanjega stanja.

Vse sindikalne organizacije, ki realistično gledajo na položaj, so se včeraj zvečer sestale v sedežu CISL v Tržiču, da bi pregledale predloge, ki jih je UILM izdelala in objavila pred dnevi. Vsebujejo naslednje tri točke: preusmeritev proizvodnje v OMFA in izredna naročila; izredna naročila v ladjedelnico in OE, ki naj bi modernizira in okrepi z novimi stroji; ohrani naj se sedanje število delavcev in uslužbencev (7500 oseb) in sprejme v delo primerno število delavcev, ki naj nadomestijo tiste, ki so dosegli predpisano starostno dobo; določiti rok za suspenzije in prenehanje suspenzija z nadaljnjimi suspenzijami.

—«»—

Ustanovili so Šolski odbor

Šolski odbor nam je po objavo naslednjo sporočilo:

V Gorici se je ustanovil Šolski odbor na podlagi člena 39. zakona. Šolski odbor je zgolj svetovalni organ, ki bo branil interese slov. šolstva na ozemlju Goriške. (člen 2 pravilnika).

V členu 3. sprejetih pravil so navajajo zastopniki organizacij. Sedanji odbor sestavljajo zastopniki sledečih organizacij: Sindikat slov. šolnikov, Duhovska zveza, Slov. katoliška zveza, Slov. katoliška skupnost, Slov. kulturna gospodarska zveza. Nove organizacije kot članice sprejema odbor.

Člen 4: Odbor voli iz svoje srede predsednika, tajnika, blagajnika in dva preglednika računov.

Člen 5: Sklepi odbora morajo biti soglasni.

Člen 6: Denarna sredstva se nabirajo med ljudstvom z dovoljenjem oblasti.

Člen 7: Šolski odbor ima lasten sedež in po možnosti plačanega in tehnično izvežbanega uradnika.

Sedanji sedež je v Ulici Contavalle št. 5, pritličje-levo.

Člen 8: Šolski odbor je neposredno povezan s starši šoloobveznih otrok in se zanima za vpis otrok v vse vrste šol in v vrtce. Nabira gmotna sredstva in podeljuje podporo nujno potrebnim dijakom.

Kvestura je izdala Solskemu odboru dovoljenje za pobiranje prispevkov med slov. ljudstvom v določenih krajih Goriške. To nalogo bo opravljal poseben pooblaščenec.

Šolski odbor vzdržuje tudi stike s šolskimi in drugimi oblastmi. Ne posega v delo krog političnih in verskih organizacij, niti v vodstvo raznih dijaških zavodov, pač pa je z vsemi v potrebnih in sporazumnih stikih za svoje uspešno delo.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 11. do 17. oktobra rodilo 19 otrok, umrle so 3 osebe, porok je bilo 10, oklicev pa 7.

ROJSTVA: Manuela Sfiligoj, Mariano Beuciar, Donatella Caputo, Stefano Ervini, Paolo Veronese, Patrizia Mazzotta, Silvana Bernardinis, Lidia Alessi, Marzia Battistutti, Paolo Raida, Maurizio Venturi, Ciampaolo Demartis, Laura Speccher, Rolando Robazza, Marina Doljak, Aldo Battistel, Alessandra Bon, Amalia Troiano, Margherita Riavec.

SMRTI: 68-letni upokojenec Francesco Bandelli, 73-letni mizar Kostantin Bevčič, 65-letna Anna Mrak, vd. Ipavec.

POROKE: šofer De Pascale Giuseppe in delavka Anita Comelli, podoficir italijanske vojske Riccardo Riccardi in Edda Boschi, uradnik Guerrino Miliani in Rosalba Piemonti, delavec Gino Puppuli in Carolina Zorz, uradnik Sabtino Samuele in Dorina Mariani, kmet Ottorino Fedel in Elena Jarc, mehanik Nereo Brescia in tkalka Loredana Perco, finančni stražnik Giustino De Lauro in uradnica Maria Birsa, električar Ettore Samari in delavka Annamaria Klanjšček, uradnik Ferruccio Zinetti in učiteljica Giuseppina Scardiccio.

OKLICI: zidar Gino Sommavilla in šivilja Carolina Musci, kletar Oscar Voigtlander in Maria Bortolo, orožnik Benito Olivi in Giovanna Rossi, pleskar Franco Giovanni Modolo in frizerka Giuseppina Gurtner, trgovski potnik Mario Bertolini in uradnica Maria Bocin, bančni uradnik Vito Duiz in otroška vrtnarica Luigia Honore-Jourdan, Bruno Modulo in pletilja Lucia Bigaj.

—«»—

V Ulici Colonia se je včeraj okoli 11. ure ponesrečil 10-letni Roberto Buffolin iz Ul. Piave št. 10. V civilni bolnišnici, kamor so ga pripeljali z avtom Zelenega križa so mu obvezali rano na ušesu, in ga poslali domov.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 14.30: «Ubogi milijonarji», R. Salvatori, S. Koščina.
VERDI. 15.00: «General Della Rovere», V. De Sica, G. Ralli.
VITTORIA. 15.00: «Joe Butterfly», A. Murphy, G. Nader, cinemascope v barvah.
CENTRALE. 14.30: «Generalov dvojni obraz», J. Hawkins, G. Scala.
MODERNO. 15.00: «Napad tisoč puščic».

Vsakoletno nagrajevanje iz Mottovega sklada

Tudi letos so vsi župani prejeli poziv, naj sodelujejo pri izbiri ljudi, ki so se posebno izkazali s svojo dobroto. Industrialec Angelo Motta je namreč leta 1934 ustanovil posebno nagrado, ki jo podeljujejo vsako leto. Celotna nagrada znaša dva milijona lir, razdelijo pa jo lahko tudi med več nagrajencev. Župani se naprošajo, da dejanja, ki zaslužijo, da se jih nagradi, sporočijo v Milan, Ul. Mazzini 32 — Comitato Premio Notte di Natale.

—«»—

Praznik policije

Ob 9.30 bo v vojašnici Sabotino v Ul. S. Chiara kjer je sedež, proslava 107-letnice ustanovitve korpusa javne varnosti. Prisotni bodo agenti oddelka prometne obmejne in železniške policije. Najzaslužnejše bodo nagradili. Proslavi bodo prisostvovali vsi vidni predstavniki oblasti na čelu s prefektom in kvestorjem.

—«»—

IZ JAMELJ

Smrtna nesreča motociklista pri Sabličih

V petek okoli poldne se je na motociklu peljal iz Gorice proti Trstu 52-letni Carlo Wenzlik, mizar iz Trsta, Ul. Guardiella 394. Ko se je pripeljal do Sabličev ter že zavil na cesto, ki pelje v Tržič, je občutil slabost in pričel klicati na pomoč, še preden je padel z vozila. Kmalu zatem se je zgrudil kot zadet. Domačini so telefonično poklicali rešilni avto Rdečega križa iz Tržiča, ki ga je odpeljal v bolnišnico. V bolnišnici so ga pridržali zaradi možganskega pretresa in poškodb lobanje. Okoli 16. ure je izdihnil, ne da bi se osvestil.

Jutri se poročita v Sovodnjah Andrejana Kovic *in* Franjo Cotič *iz Sovodenj. Ob tem važnem življenjskem dogodku jima vaščani čestitajo in želijo obilo sreče. Cestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega lista.*

SNG iz Trsta
gostuje v nedeljo 25. t.m.
v prosvetni dvorani
z ljudsko igro

DESETI BRAT

Napisal Josip Jurčič,
priredil S. Klemenčič

Prva predstava ob 16.15,
druga ob 20. uri

Prodaja vstopnic na ZSPD v Ul. Ascoli št. 1 in v kavarni Bratuš od torka dalje. Cena vstopnic: sedeži 400 in 300 lir, stojišča 150, stojišča za dijake in otroke 100 lir.

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoč: odprta lekarna Pontoni - Bassi, Raštel št. 26, tel. 33-49

—«»—

Kino v Tržiču

AZZURRO. 14-22: «Sin rdečega gusarja», L. Barker, S. Lopez, cinemascope v barvah.
PRINCIPE. 14-22: «En dolar časti», J. Wayne, D. Martin.
NAZIONALE. 14-22: «Na svidenje Rim», M. Lanza, M. Allasio, R. Rascel, v barvah.
EXCELSIOR. 14-22: «Sva dva ubežnika», U. Tognazzi, M. Noel, R. Vianello.
S. MICHELE. 14-22: «Moby Dick». G. Peck.

Epidemija slinavke v goriški pokrajini

BOLEZEN SE JE RAZŠIRILA v sedmih furlanskih občinah

V goriški, sovodenjski in števerjanski občini nobenega primera bolezni
Doslej je bolezen ugonobila štiri živali - Zaščitni ukrepi italijanskih in jugoslovanskih zdravstvenih oblasti

V goriški pokrajini že nekaj tednov razsaja slinavka med govejo živino in prašiči. Pokrajinski živinozdravnik je doslej ugotovil 251 primerov slinavke med govejo živino in nekaj desetin med prašiči. Zaradi bolezni so doslej poginile štiri živali.

Zanimivo je, da se med našimi kmetijami bolezen sploh ni razširila. Omejila se je na sedem furlanskih občin ter na nekaj živali v klavnici v Standrežu. V Sovodnjah in v Steverjanu niso zabeležili niti enega primera. To je pripisati dejstvu, da živino v teh krajih obvezno cepijo.

V občinah Romans in St. Lavrenc so na podlagi prefektove odredbe cepili vso govejo živino, ki bo postala imuna za bolezen po preteku 15 dni. Imuniteta traja šest mesecev.

Na podlagi videmskega sporazuma je pokrajinski živinozdravnik dr. Germinetti obvestil veterinarja iz Nove Gorice dr. Koglota o epidemiji. Jugoslovanske oblasti so takoj uvedle zaščitne ukrepe, da bi se bolezen ne razpasla tudi po jugoslovanskem ozemlju: na prehodih v Medani, Vipolžah ter na Valerišču so cesto posuli z žaganjem, ki so ga poprej namočili v raztopini kavstične sode.

Živinozdravnik svetuje vsem lastnikom goveje živine in drobnice, naj živali takoj cepijo, da jih obvarujejo pred epidemijo.

—«»—

Juventina v Trstu

Juventina bo danes igrala pri Sv. Ivanu v Trstu proti tamkajšnji enajstorici za prvenstvo amaterjev prve divizije. Avtobus bo ob 13.15 odpeljal iz Standreža igralce in navijače. Člani društva bodo plačali 250, nečlani pa 300 lir za vožnjo. Trener je za 13. uro sklical naslednje igralce: Pizzi, Devetak, Mozetič, Puia, Bandelj, Re, Cjak, Tabaj, Černe, Dario, Graba, Petejan, Cocco in Pasculin.

Ob 10. uri se bodo juniorji Juventine srečali z Olivijem.

—«»—

Zaradi vozička je padla in si poškodovala ramo

Včeraj popoldne je 65-letna Adele Comel od Maddonine del Fante št. 21 odšla s kolesom in z ročnim vozičkom v gozd. Pri Grojni se je hotela ustaviti, ker pa gre tam cesta navzdol in ker jo je voziček potiskal naprej, se je zaletela v obcestni kamen in padla. Mimoidoči, ki so ji prišli na pomoč, so takoj poklicali rešilni avto Zelenega križa, ki jo je pripeljal v civilno bolnišnico. Dežurni zdravnik je ugotovil, da si je žena poleg raznih ran po telesu izpahnila še levo ramo. V bolnišnici bo morala ostati 20 dni.

—«»—

TEMPERATURA VCERAJ

Najvišja temperatura 18 stopinj ob 12.30, najnižja 6 stopinj ob 6.40. Vlage 74 odstotkov.

Kolesarski program za prihodnjo sezono

«Giro» maja in junija «Tour» junija in julija

Datumi za nekatere dirke še niso dokončni

MILAN, 17. — Na današnjem zasedanju AIOCC so sestavili okvirni program kolesarskih prireditev v prihodnji sezoni. Ta program vključuje naslednje dirke:

Od 28. febr. do 4. marca: Dirka po Sardiniji
6. marca: Milan - Turin
Od 8. do 14. marca: Pariz - Nica
19. marca: Milan - Sanremo
Od 21. do 25. marca: Mentone - Rim
27. marca: Kriterij Francije
3. aprila: Dirka po Flandriji
10. aprila: Pariz - Roubaix
24. aprila: Pariz - Bruselj
Od 20. do 27. aprila ali od 27. aprila do 4. maja: Cikloturistična dirka
Od 30. aprila do 15. maja: Dirka po Španiji
7. maja: Valonska puščica
8. maja: Liege - Bastogne - Liege
Od 12. do 13. maja: Dirka po Romandiji
Od 14. do 17. maja: Štiridnevna dirka v Dunquerque
15. maja: Pariz-Valencienne
Od 17. do 22. maja: Dirka po jugovzhodu
Od 21. ali od 23. maja do 12. junija: Dirka po Italiji
29. maja: Bordeaux - Pariz
Od 31. maja do 6. junija: Dirka po Delfinatu
Od 16. do 22. junija: Dirka po Švici
Od 26. jun. do 17. jul.: Dirka po Franciji
1. avgusta: Dirka po Ticinu
Od 3. do 10. avg.: «Tour de L'ouest»
21. avg.: v. n. Longines za moštva
11. sept.: Pokal Bernocchi in v. n. Martini
18. sept.: v. n. narodov
25. sept.: Dirka po Laziu
2. okt.: Pariz - Tours
4. okt.: Dirka po Emiliji
16. okt.: Dirka po Lombardiji.

—«»—

Sovodenjski ekipi igrata danes doma

Danes popoldne ob 15. uri bo na sovodenjskem nogometnem igrišču povratna tekma med sovodenjsko enajstorico in Podgorci. Sovodenjcem bo s tem dana možnost, da nekoliko popravijo nedeljski poraz, ki so ga utrpeli v Podgori z visokim rezultatom 6:1.

Trener Donda poziva, da se ob 14.30 zberejo pri slačilnicah sledeči igralci: Ferfolja, Devetak I, Podgornik, Vižintin I, Vižintin II, Cijak, Gabrijelčič, Peric, Petejan I, Petejan II, Marson in Devetak II.

Ob 10. uri igrajo na istem igrišču juniorji. Sicer bi morali danes počivati, toda se je pozneje izvedelo, da bodo igrali proti na novo vpisani ekipi Pro Gorizia. Zato naj bodo ob 9.30 na razpolago trenerju sledeči igralci: Marson B., Kovic, Cej, Devetak, Tomšič, Pelicon, Terpin, Vižintin, Ferfolja, Devetak, Petejan, Ferfolja II.

—«»—

TENIS V TAORMINI

Italija - Francija 5:4

TAORMINA, 17. — Po drugem dnevu teniškega dvoboja vodi Italija proti Franciji s 5:4. Današnji rezultati:

Posamezniki: Pietrangeli (It.) - Grinda (Fr.) 6:0, 6:4
Merlo (It.) - Darmond (Fr.) 6:1, 6:1
Jacobini (It.) - Pilet (Fr.) 6:4, 6:1
Molinari (Fr.) - Drisaldi (It.) 6:4, 6:0
Boutboul (Fr.) - Pirro (It.) 8:6, 1:6, 6:4.

Dvojice: Pietrangeli - Merlo (It.) - Grinda-Molinari (Fr.) 6:3, 6:4, 9:7
Darmond-Pilet (Fr.) - Jacobini-Pirro (It.) 8:6, 6:1, 6:4.

—«»—

Preložen dvoboj Trst - Ljubljana

Teniški dvoboj med reprezentancama Trsta in Ljubljane, ki bi moral biti danes na igriščih Tržaškega teniškega kluba v Ul. Guido Reni, je bil preložen na nov datum. Do preložitve dvoboja je prišlo zaradi tega, ker teniška zveza Jugoslavije ni pravočasno izdala dovoljenja za nastop Ljubljančanov v inozemstvu.

—«»—

○ NEW YORK, 17. — Bivša teniška prvakinja ZDA iz Wimbledona črnka Althea Gibson je načelno sprejela ponudbo za prehod k profesionalni skupini «Harlem Globetrotters».

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Danes Sambenedettese - Triestina

BO TRIESTINI USPELO prinesti domov 2 točki?

V vratih Sambenedettese brat vratarja Triestine

Danes zjutraj bo Triestina zapustila Fano in se preselila v San Benedetto del Tronto, kjer bo popoldne odigrala prvenstveno tekmo s Sambenedettese, veljavno za 5. kolo prvenstva B lige.

Poškodba napadalca Clementeja je prihranila trenerju Trevisanu poslednjo skrb glede sestave formacije. Od odsotnosti Secchija in Clementeja bo potemtakem vodil napad Triestine dolgonogi Puia, vendar pa s točno opredeljeno nalogo. Pokrivati bo moral sredino igrišča kot nazaj pomaknjeni centerfor in vzdrževati zvezo med krilsko vrsto in obema zvezama, Taccolo in Magistrellijem, ki bosta udarni konici celotnega napada.

Na krilih bosta Mantovani in debutant Fortunato, kateremu je Trevisan posvetil na pripravah še posebno pozornost.

Tudi v krilski vrsti bodo spremembe. Kot srednji krilec bo, kljub slabi igri proti Veneziji, potrjen Varglien, ob njegovih straneh pa bosta Radice in Szoke.

V ožji obrambi vse po starem: Bandini v vratih, Frigeri in Brach pred njim.

Triestina upa, da bo končno dosegla prvo zmago. Igralci so v dobri fizični in moralni kondiciji, nasprotnik pa tudi ni takšnega formata, da bi ga ne bilo mogoče premagati.

V primerjavi s prejšnjimi formacijami, bo tokratna formacija domačinov nekoliko drugačna. Vratarja Dreossija bo zamenjal Bandini — mlajši brat vratarja Triestine, v ožji obrambi bo letos debutiral Astraceli, na levo krilo pa se bo povrnil Alessandri.

Formaciji bosta torej naslednji:

SAMBENEDETTESE: Bandini; Astraceli, Lorenzini; Alberti, Santoni, Thermes; Valentinuzzi, Mecozzi, Taso, Buratti, Alessandri.

TRIESTINA: Bandini; Frigeri, Brach; Szoke, Varglien, Radice; Mantovani, Taccola, Puia, Magistrelli, Fortunato.

Tekma se bo začela ob 15. uri.

* * *

Že nekaj dni krožijo vesti o zamenjavi trenerja Trevisana. Baje bodo o tem razpravljali tudi na bližnjem izrednem občnem zboru. Govori se, da bi Trevisana zamenjal Enrico Radio, nekdanji igralec Triestine in sedaj trener Trevisa. Toda iz Trevisa poročajo, da je vodstvo tamkajšnjega kluba odločno nasprotno, da bi Radio odšel v Trst, ker ima vanj popolno zaupanje in ker ga v sedanjem kritičnem trenutku za Treviso, tudi nujno potrebujejo.

—«»—

Sodniki za današnje nogometne tekme

MILAN, 17. — Sodniki za današnje tekme A in B lige, ki se bodo začele ob 15. uri:

A liga

Bologna - Bari: Angelini iz Florence
Genoa - Milan: Marchese iz Neaplja
Inter - Fiorentina: Jonni iz Macerate
Juventus - Alessandria: Annoscia iz Barija
Lanerossi - Padova: Bonetto iz Turina
Napoli - Atalanta: Gambarotta iz Genove
Palermo - Spal: Righetti iz Turina
Roma - Lazio: Rigato iz Mester
Udinese - Sampdoria: Roversi iz Bologne.

B liga

Brescia - Novara: Capodagli iz Ravenne
Cagliari - Catania: Politano iz Cunea
Catanzaro - Modena: Tonno iz Lecce
Como - Torino: Babini iz Ravenne
Messina - Verona: Ferrari iz Milana
Reggiana-Marzotto: De Robbio iz Torre Ann.
Sambenedettese - Triestina: Rebuffo iz Milana
Simmenthal - Lecco: Gay iz Astija
Taranto - Mantova: Gazzano iz Genove
Venezia - Parma: Sebastio iz Taranta.

—«»—

SREDOZEMSKE IGRE

Prve borbe kolesarjev

BEJRUT, 17. — V okviru sredozemskih športnih iger so se danes začele kolesarske vožnje. V izločilnih zasledovalnih vožnjah posameznikov na 4 km so Italijani Testa, Simonigh in Vallotto brez težav premagali svoje šibke nasprotnike. Najboljši čas je postavil Testa s 5'11"2/5.

1. skup.: 1. Franco Testa (It.) 5'11"2/5, Diaz (Sp.) 5'24" in 3/5;
2. skup.: 1. De Lattre (Fr.) 5'13"1/5, 2. Kakaris (Gr.) ujet po 2,5 km.
3. skup.: 1. Ipek (Tur.) 5'33", 2. Mordassi (Tun.) 5'25"2/5.
4. skupina: 1. Mario Vallotto (It.) 5'14"2/5, 2. Sait (Tur.) ujet po 2,5 km.
4. skup.: 1. Henri Duez (Fr.) 5'21"2/5, 2. Ahamed Abdallah (Mar.) ujet po 3,5 km.
6. skup.: 1. El Gouch (Mar.) 5'40"2/5, 2. El Khenissi (Tun.) 5'46"4/5.
7. skup.: 1. Carlo Simonigh (It.) 5'14"4/5, 2. Ali Ben Ali (Tun.) ujet po 3,5 km.
8. skup.: 1. Lacombe (Fr.) 5'17"3/5, 2. Mesquida (Sp.) 5' in 28"3/5.
9. skup: 1. Tarek (Lib.) 5'37" in 4/5, 2. Daousanakis (Gr.) 5'40"4/5.
10. skup.: 1. Mouradian (Lib.) 5'46"4/5, 2. Sonakin (Tur.) 5' in 55"3/5.
11. skup.: 1. Zadourian (Lib.) 5'48"2/5. Vozil je sam.

KOSARKA

Turčija - Tunizija 106:52 (49:14).

SABLJANJE

Francija je zmagala v meču za ekipe. Premagala je ZAR z 10:6, Libanon z 11:5 in Španijo s 13:3.

STRELJANJE

Pištola na premični cilj: 1. Robaux (Fr.) 579 od 600 možnih, 2. Papageorgopulos (G.) 566, 3. Marmaridis (Gr.) 564, 4. El Machaf (ZAR) 564, 5. Pujol (Sp.) 562, 6. Melero (Sp.) 561, 7. Planinc (Jug.) 560, 8. Gonzales (Sp.) 553, 9. Evenaghelos (Gr.) 552, 10. Kader (ZAR) 518.

PLAVANJE

1500 m prosto: 1. Montserret (Fr.) 19'05"4 (nov rek. iger), 2. Brinovec (Jug.) 19'48"6, 3. Zei (ZAR) 20'3"6, 4. Hassan (ZAR) 20'34"2, 5. Zeidan (ZAR) 20'41"2, 6. Papassimakopulos (Gr.) 21'6"3, 7. Cossio (Sp.) 21'7"2, 8. Cantera (Sp.) 21'28"3.

—«»—

HOKEJ NA KOTALKAH

Koledar tekem za «Latinski pokal»

LIZBONA, 17. — Portugalska zveza za hokej na kotalkah je objavila koledar tekem za «Latinski pokal», ki bo v Lizboni od 12. do 14. nov. Tekme na programu so:

12. nov.: Španija - Francija in Portuagalska - Italija;
13. nov.: Španija - Italija in Portugalska - Francija;
14. nov.: Italija - Francija in Portugalska - Španija.

—«»—

○ BEOGRAD, 17. — Na mednarodnem odbojkarskem turnirju v počastitev 15-letnice osvoboditve Beograda je Varšava premagala Beograd B s 3:0. Reprezentanca Varšave je dejansko poljska reprezentanca. V drugi tekmi je Beograd A premagal Zagreb s 3:0.

Danes v Trstu

NOGOMET

Cremcaffè - Fiumicello, dilettanti, Igrišče Ponziane ob 15.
San Giovanni - Juventina, dilettanti, Igrišče pri Sv. Ivanu ob 15.
Libertas - Ronchi, dilettanti, Igrišče v Ul. Flavia ob 15.

KOSARKA

Pallacanestro Stock - Simmenthal Monza. Prva serija. Sportna palača na Montebellu, ob 18.

ATLETIKA

Deželno prvenstvo za ženske. Organizira deželni odbor Fidal. Občinski stadion ob 8.30.

ODBOJKA

«Jesenski pokal» (turnir za moške). Igrišče Villaggio Sereno ob 8.45.

BASEBALL

AB Trieste -US Alpina. Prijateljsko srečanje. Igrišče na Opčinah ob 10.

KONJSKE DIRKE

Dir (trotto) na Montebellu. Začetek ob 14. Glavna dirka za «Nagrado valov». Lir 335 tisoč, proga 2050 m. Tudi dirka Totip.

—«»—

KOSARKA — ŽENSKE

Ekipa SZ vodi na evropskem prvenstvu

MOSKVA, 17. — Po 5. turnusu evropskega košarkarskega prvenstva za ženske je v vodstvu SZ z 10 točkami pred Bolgarijo z 8 točkami, toda Bolgarke so odigrale eno tekmo manj. Odločitev glede prvega mesta bo padla v medsebojnem srečanju SZ in Bolgarije.

Jugoslavija je trenutno na četrtem mestu, ker pa mora igrati še s Poljsko in Bolgarijo, je le malo verjetno, da bi mogla to mesto tudi obdržati.

Rezultati 5. turnusa: Jugoslavija - Romunija 40:38, SZ - ČSR 59:46.

Lestvica po 5. turnusu:

SZ	5	5	0	346:186	10
Bolgarija	4	4	0	236:167	8
ČSR	5	3	2	303:258	8
Jugoslavija	5	2	3	226:293	7
Poljska	4	2	2	220:228	6
Romunija	5	1	4	210:252	6
Madžarska	4	1	3	159:231	5
Koreja	4	0	4	154:239	4

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 18. t. m. ob 17. uri barvni film:

DRUŽINA TRAPP

(La famiglia Trapp)
Igrajo: RUTH LEUWERICK in HANS HOLT

Kino na Opčinah

predvaja danes 18. t. m. z začetkom ob 16. uri
Paramount Vistavision film:

«Divji je veter»

Igrajo: ANNA MAGNANI, ANTHONY QUINN in ANTONY FRANCIOSA

V ponedeljek 19. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

IVAN TAVČAR

MRTVA SRCA 1.

POVEST

PRVO POGLAVJE

Popotnik pridem čez goro,
. . . . . .
In kamor se oko ozre,
povsod se mu nov svet odpre.
J. Strel

Na mehkih blazinah v kupeju drugega razreda je sedel poslovski človek ter se očitno bojeval z dolgim časom. Primaknil je bil k oknu in zrl je v krajino, nad katero se je krožilo tožno jesensko nebo.

Ali da ustrežem takoj svoji bralki, ako mi katero privoli, ko bi dobri bogovi, povem, da je ta naš junak mlad človek, kar je veliko večjega pomena, lep mlad človek, in, kar je v tem trenutku pa, ko smo se mi sešli z njim, se prav posebej. Ko v prirodi ne najde iskane tolažbe, odmakne se od blazine, izvleče počasi cigaro ter si jo zdihuje zapali. Iz izpušča dim proti stropu ter si pogladi tu in tam svoje pričetke prve brade, ki mu je obdajala bledi obraz. Utrujen čas!» reče končno, vzemši uro iz žepa. «Že dve! Le sedaj ni te čudne Grčave! Prav kakor bi se človek v Grčavah peljal!» Zopet se zavije v dim ter zatisne oči. Tedaj se ustavi vlak. «Grčava!» začuje se glas hripavega kondukterja. Bila je to majhna železniška postaja, v ozki dolini ob potoku in okrog in okrog obdana z gozdi. Vštric železne ceste je tekla precej mogočna voda med tesnimi travniki, po katerih se je tedaj pasla živina. Tu in tam je čepela koča, z vinsko trto preprežena, slabo zidana, z raztrganim ostrešjem ali pa še celo nevarno v stran nagnjena.

Vtisk tega kraja je bil čuden, nevesel, in to tem bolj, ker se je iz gozdov oglašal rog, z melanholično zavitimi glasovi, zbirajoč čredo okrog pastirja. V sredi te pustinje pa se je tiščalo stacijsko moderno poslopje, kakor da bi bila kultura prav hitro stopala todi mimo ter v hitrici pustila to svoje znamenje za seboj!

Žvižg — in hlapon oddrdra dalje po dolini. Naš znanec ostane sam na peronu in pri srcu mu je, kakor da je tu zapuščen v samotni puščavi. Nekaj časa zre pred se. V prvem trenutku v istini ni vedel, kaj bi počel.

«Dalje moram!» reče polglasno. «Svoje reči pustim tu, dokler ne zvem, kako se mi uravna usoda!»

Prekorači vratca nizke ograje. Po slabi, blatni cesti stopa med njivami, po katerih je takrat zorela ajda. Počasi dospe do mesta, kjer se pot navzdol proti strugi zavije ter se odpre pogled na reko. Naš potnik opazi takoj star brod ob bregu in nad njim v melini čepečo brodnikovo kočo. Pred njo sedita postarni ženski. K njima pristopi naš znanec ter ju vpraša, kod naj gre, če hoče na Višavo. Vprašani čutita potrebo, olehčati si srce med seboj.

«Katra,» vpraša prva tiho, nagnivši se proti drugi, «kdo je ta človek?»

«Bog ve, kdo je?» vpraša le-ta.

«Jaz ga ne poznam.»

«Jaz tudi ne!»

«Na Višavo bi rad!» pravi prišlec znova.

«Na Višavo?» začudi se Katra. «Pa zakaj ne na Nižavo?»

«Ali Višave ni?» vpraša tujec.

«Višava, se ve, da je! — pa tam ni vse, kakor bi moralo biti!»

In važno obrne veli obraz proti njemu. «Tam, rečem vam, pa ne da bi se šalila, tam so strahovi in duhovi mrtvaški, rečem vam, odkar se je storila tista grozna smrt!»

Lahno se je zasmejal, a vendar mu je bilo tesno pri srcu, ko je odgovoril: «Strahov se ne bojim. Pota ne poznam.»

«Čez vodo morate in čez hrib navzgor!»

«Čez vodo? in kdo me prepelje?»

Namesto odgovora prične Katra prav silno kričati: «Miha! Miha!»

Miha kmalu prikorači iz veže.

«Bo že spet treba čez vodo!» pristavi jezno, opazivši tujca. «Da ga ni miru, da bi človek le eno uro v miru prespal!» Potem gre ter prične pri brodu z verigo rožljati. Bojazen prešine potnika, videčega okornega brodnika. Končno položi plačilo pred starki na mizo ter stopi vdano na ladjo. Miha poprime kolec ter odriva od brega.

«Ali boš mogel?» povprašа oni boječe.

«Mogel?» in Miha se raztegne od samega srda in z roko si šine med puste lase na glavi. «Mogel?» in zaničljivo zavleče usta. «Mogel? Le tega nikar ne vprašajte! Pa sem prepeljal samega ‚gospoda', pa je bila voda velika, rjava, kalna, pa je nosil Boga na rokah in sveto obhajilo; pa sem vendar prepeljal! Pa bi vas ne?»

In res priveslata srečno na drugo stran. Tu se je takoj pri bregu vzdigovalo hribovje, da je bilo v vznožju komaj prostora za ozko cesto. Po tej cesti se odpravi naš junak. Pod njim v strugi se vleče voda počasi in brez šumenja. Tu in tam se kažejo očem umazani, peščeni prodi in bele povodne lastovice se vzdigujejo z njih ter letajo okrog valov, topeče se sedaj skoraj v vodi, sedaj pa zopet po bliskavo kvišku švigajoče.

Nad cesto po rebri se razprostirajo velicastni gozdje, gozdje samega kostanja, s starimi, iz zemlje molečimi koreninami. Žolne potrkavajo po deblih in oglašajo se druge ptice.

Naš potnik počasi koraka. Saj se mu ne mudi nikamor. Sonce pluje že visoko na nebu in jesen še ni tako pozna, da bi noč hitro in zgodaj nastopila. Hipoma se mu napolni srce s tisto prečudno slastjo, ki veje v starih gozdih ter objema potnika, pod njih senco hitečega.

«Saj je vendar krasno v domovini!» vzklikne srečno. Sedaj se zavije dolina bolj proti jugu in odkrije se čisto nov razgled. Dolina se vleče daleč proti jugu in po njej reka, enaka srebrni kači. Ob vodi se vije cesta kakor siv trak, ki se sedaj skrije med zelenjem, sedaj pa zopet prikaže. Na tej strani se širijo kostanjevi logi po bregovih, na oni pa se vijejo okrog hribovja vinogradi s hramovi in belimi hišicami.

Naš prijatelj dospe do razpotja. Cesta vodi dalje ob vodi, stranska pot pa se odcepi navpik v govo. Velika jesena roka z napisom: «Na Nižavo!» govorila je jasno, da se po tej poti dospe tudi na Višavo, o kateri je naš znanec vedel, da je Nižavi soseda. Po poti navpik odpravi se torej. Sedaj stopi šele v gozd, ob katerega robu je hodil poprej. Sam ni vedel, kako se mu je vsiljevala treznost v dušo. Nehote se zamisli v preteklo svoje življenje in spomni se tudi ukaza, ki ga je privabil v kraje, v kraje domovinske, a njemu do sedaj neznane. Od juga je vlekla sapa tedaj, in vrhovi v gozdu so šumeli, kakor bi sami sebi nekaj skrivnostnega pripovedovali.

«Kaj šume? Kaj si pripovedujejo?» vpraša se naš potnik samega sebe. «Mislim, da je čas in da sem na pravem mestu.»

Ravno tik pota razprostira široke svoje veje star kostanj, pod katerim je rastlo mehko manovje, mehko in k počitku vabeče. Tu sem séde, podpre glavo in zre z zeleni gozd. Jesenska bučelica brenči okrog njega in sedaj pa sedaj pade nanj rumen list. Ali vse to ga ne moti. Takoj privleče na dan zavitek listin, odveže rdeč trak, s katerim so bile prevezane, ter prične brati.

Jesenska bučelica ga brenče obletava in rumeno listje pada nanj — ali on bere in bere.

DRUGO POGLAVJE

Ljubezen te je pogubila,
mladosti zamorila cvet . . .
Boris Miran

Sin moj! Obljuboval sem ti večkrat, da tedaj, ko bodo počivale moje kosti v zemlji in bom jaz, trudni potnik tega življenja, vzel od tebe za vselej slovo, da se ti bo tedaj odkrilo, kar je ležalo temno in težko nad menoj! Ležalo ves čas, kar sva ga skupaj preživela! Ali moja želja je bila, da se ti to vse odkrije v krajih, kateri so me gledali otroka, življenja radostnega.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, nedelja
18. oktobra 1959
Leto XV. - Št. 248 (4402)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir. FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Zavod za tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-1., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70-1.

Izjava, ki jo morajo potrditi dejstva

Končno je Pittermann podal razumno izjavo o pravicah koroških Slovencev

«Le če dajemo manjšinam v Avstriji tiste pravice, ki jih zahtevajo in ki so jim zajamčene po pogodbi, imamo moralno podlago, da posredujemo za pravice avstrijske manjšine v Italiji,» je izjavil avstrijski podkancler

DUNAJ, 17. — Na volilnem zborovanju v Innsbrucku je podkancler Pittermann govoril o raznih vprašanjih notranje in zunanje politike in tudi o Južni Tirolski. Kakor poroča agencija «Sozialistische Korrespondenz», je Pittermann izjavil: «Nočemo se povezati z nikomer, pač pa hočemo ostati neodvisni in kot neodvisni imeti dobre odnose z drugimi državami, posebno s sosedi. To velja tudi za italijansko republiko.

Za Italijo je izvajanje pariške pogodbe mednarodno-pravna obveznost in ne tuja igra. Pritožba avstrijskega zunanjega ministra Kreiskega pred OZN je usmerjena predvsem proti taktiki, da se prepreči izvajanje sporazuma De Gasperi-Gruber z zavlačevalnimi pogajanji, ki ne dajejo nobenega rezultata.

Avstrijsko ljudstvo je soglasno z zakonito zahtevo, naj se ta pogajanja končajo v določenem času in, kakor mi upamo, z rezultatom, ki naj omogoči ohranitev prijateljskih odnosov z Italijo.

Dve skupini nimata pravice govoriti v imenu Avstrije o Južnem Tirolu: tisti, ki so leta 1933 kričali «Heil», ko se je Hitler, zato da ugodi Mussoliniju, odpovedal Južni Tirolski, in tisti, ki zaradi tako imenovanih narodnih interesov mislijo odklanjati manjšinam, ki živijo v Avstriji, to, kar Avstrija zahteva za južne Tirolce. Samo če dajemo manjšinam v Avstriji tiste pravice, ki jih zahtevajo in ki so jim zajamčene po pogodbi, imamo moralno podlago, da posredujemo za pravice avstrijske manjšine v Južni Tirolski. V vsakem primeru bi bilo želeti, da bi se južnotirolsko vprašanje enkrat uredilo, ker bi se s tem napravil nov korak na poti enotnosti Evrope, ki jo želijo vsi demokrati.»

Zares je bil že skrajni čas, da je avstrijski podkancler, ki je hkrati voditelj socialistične stranke, prav v Innsbrucku povedal jasno in pravilno besedo: Kako naj zahtevamo od drugih tisto, česar nočemo sami dati? Želeti je le, da bi takim izjavam sledila dejanja!

Podkanclerjeva izjava pa je hkrati lekcija glasilu južnih Tirolcev «Dolomiten», ki koroškim Slovencem noče priznati niti tega, da so manjšina, kaj še da bi jim priznali kake pravice. Opravka imamo torej z najnemoralnejšo dvojno mero ljudi, ki verjetno spadajo v prvo skupino, tistih — kot pravi podkancler — ki nimajo pravice govoriti v imenu Avstrije. Samo okoreli hitlerjanci nameč lahko odrekajo koroškim Slovencem tisto, kar je južnim Tirolcem Italija že dala in jim še daje na podlagi ustave in sporazuma Gruber De Gasperi. Daleč smo od tega, da bi jim zaradi takega nacističnega pisarjenja ne dali prav, ko zahtevajo tisto, do česar imajo pravico, ali pa da bi trdili, da Italija manjšinske pravice na Južnem Tirolskem v celoti izvaja. Poudarjamo le, da nimajo nobene pravice zahtevati manjšinskih pravic tisti, ki jih odrekajo drugim.

Podkanclerjeve besede pa ne bi smele biti izrečene v veter. Ves italijanski tisk ima danes kaj lahko nalogo in orožje: enostavno pokaže s prstom na avstrijsko početje s koroškimi Slovenci in se vpraša: In kljub vsemu si upate zahtevati še kaj za južne Tirolce?!

Le dejanja, ki bi morala slediti besedam, mu bodo to orožje izbila iz rok!

Maroško gospodarstvo

RABAT, 17. — Maroška vlada je včeraj sprejela vrsto gospodarskih in finančnih ukrepov. Sklenjeno je bilo, da se maroški frank razvrednoti in preimenuje v «Dirham» in njegova vrednost bo sto frankov. Nova vrednost maroške valute je določena kakor sledi: Tisoč maroških frankov velja 975,60 francoskih frankov, medtem ko bo tisoč francoskih frankov veljalo 1.025 maroških frankov. Izmenjava z ameriškim dolarjem je na podlagi 506 maroških frankov za en dolar. «Dirham» bo vreden 0.175610 grama čistega zlata. Ta pariteta pomeni 17-odstotno razvrednotenje starega maroškega franka.

Mednarodni denarni sklad je dovolil Maroku kredit 25 milijonov dolarjev, ki ga bo Maroko lahko uporabljal v primeru potrebe v času enega leta.

Uvedli so tudi nadzorstvo nad trgovinsko izmenjavo med Marokom in državami področja franka. Poleg tega so določili 5-odstotno zvišanje mezd delavcem in uvedli so premično lestvico za mezde.

Predsednik maroške vlade je izjavil, da bodo začeli s Francijo pogajanja za finančni in trgovinski sporazum.

—«»—

AMAN, 17. — Sodišče za varnost države je obsodilo danes na smrt dva častnika pod obtožbo, da sta delovala v zaroti proti varnosti države

Nadaljevanje posvetovanj za konferenco najvišjih

Selwyn Lloyd pride sredi novembra v Pariz
Pismo Hruščeva in Eisenhowerja Adenauerju

Mac Millan in S. Lloyd bosta skušala prepričati Adenauerja, naj ne nasprotuje pogajanjem s SZ - Eisenhower ne bo potoval v Evropo
Kancler govori o «dobri in pošteni» likvidaciji vojne

PARIZ, 17. — Francosko zunanje ministrstvo je javilo, da sta se angleška in francoska vlada sporazumeli, da bo britanski zunanji minister Selwyn Lloyd obiskal Pariz 11. in 12. novembra in se tam sestal s francoskim zunanjim ministrom de Murvillom.

«New York Times» piše danes, da daje nova britanska vlada največjo važnost izboljšanju odnosov z ostalimi državami v Evropi, zlasti pa z Zahodno Nemčijo. List ugotavlja, da je Adenauer, odkar je Mac Millan obiskal Moskvo, ostro kritiziral angleško zunanjo politiko, ter dodaja, da «povzroča ta kritika v Veliki Britaniji protinemška čustva, ki jih je del tiska posnemal in včasih spodbujal.

«Mac Millan in Selwyn Lloyd, nadaljuje list, želita prepričati Adenauerja, (ko bo prišel v London), da njuna politika nima namena zmanjšati vloge Zahodne Nemčije v zahodnem zavezništvu in da sta onadva naklonjena močni Nemčiji v okviru zahodne skupnosti.»

Tiskovni urad Bele hiše je danes objavil izjavo, s katero pravi, da nima nobene take informacije, ki bi potrdila novico iz Bonna, da bi bil predsednik Eisenhower pripravljen sestati se s predsedniki angleške, francoske in nemške vlade v Evropi konec oktobra.

V Washingtonu se je nedavno govorilo o zahodni konferenci na najvišji ravni, ki naj bi jo sklicali, da pripravijo pogajanja na najvišji ravni s Sovjetsko zvezo o Berlinu.

Omenjena novica iz Bonna je trdila, da je predsednik Eisenhower sporočil svoje stališče v pismih Mac Millanu, generalu de Gaullu in kancleriu Adenauerju. Namestnica tajnika tiskovnega urada Anne Wheaton je izjavila: «Ta tiskovni urad nima nobene informacije o tem.»

Iz Bonna pa javljajo, da je kancler Adenauer sprejel davi sovjetskega poslanika v Bonnu Smirnova, ki je izročil kanclerju odgovor Hruščeva na pismo, ki ga je kancler pisal avgusta. Za sedaj ne bo vsebina pisma objavljena.

Kancler Adenauer je demokristjanskim časnikarjem sporočil, da je dobil danes tudi pismo Eisenhowerja. Dodal je, da je ta izmenjava pisem uvod v nova pogajanja med Vzhodom in Zahodom. Ker pa gre za osebna pisma, ne more povedati njih vsebine. «Računati je treba na resna in dolga pogajanja, je izjavil kancler. Potrpljenje je potrebno na obeh straneh, če se hoče premagati težavni mednarodni položaj. Obiski ameriškega poslanika, britanskega poslanika in francoskega poslanika so v tesni zvezi s temi pogajanji.»

Kancler je tudi izjavil, da je zvezna vlada pripravljena «na vse žrtve», da pride do trdnega miru. Pri tem je omenil pokojnega generala Marshalla, o katerem je rekel, da je njegov načrt izbrisal preteklost. «Pozabiti je težko, je pripomnil kancler, in mi ne zahtevamo, naj se vse pozabi; toda pozabiti mora biti vodilo za prihodnja pogajanja.»

Kancler je dalje izjavil, da je treba pri prihodnjih pogajanjih rešiti vprašanje likvidacije hladne vojne ter doseči razdobje reda in miru. Pri tem je izjavil, da se je vojna, ki so jo začeli nacionalsocialisti, vodila proti vsemu svetu. «Nemčija je bila poražena. Vsako vojno je treba plačati. Kar se upa, pa je dobra in poštena likvidacija vojne. Neizbežno je, da pade likvidacija na breme Nemcev.»

Nato je kancler izjavil, da so po letu 1945 bila nesoglasja med zmagovalci in da so ta nesoglasja postala še hujša z razvojem modernega orožja. «V obstoju jedrskega orožja in izstrelkov je vedno nevarnost nenadne vojne, ki bi lahko imela strašne posledice. Eden prvih ukrepov, ki lahko služi okrepitvi miru, bi bil začetek splošne razorožitve in seveda nadzorovanje. Razorožitev je dokaz, ali Sovjetska zveza res hoče mir.»

—«»—

Dve članici himalajske odprave zgubili življenje

KATMANDU, 17. — Nepalsko zunanje ministrstvo je sporočilo, da sta dve članici ženske odprave na himalajsko goro Čo Oju skupno z dvema šerpama zgubili življenje med veliko nevihto. Ponesrečenki sta Francozinja Claude Kogan, stara 40 let, ki je vodila žensko odpravo, ter 26-letna Belgijka Claudine Van Der Stratten.

Obe planinki sta umrli v višini 7000 metrov na gori Čo Oju, ko ju je z njunima vodnikoma iznenadila silna nevihta prav v zadnji fazi plezanja na goro, ki je visoka 8.143 metrov ter je osma na svetu po višini in v nepalskem ozemlju.

Že 2. oktobra je eden šerp, ki je pripadal odpravi, zgubil življenje, ko ga je kril plaz, drugemu pa so nile roke. Dve planinki so prej odnesli v glavno taborišče zaradi motenj, ki sta jih imele zaradi velike višine, drugi pa so nadaljevale potovanje.

—«»—

Po atentatu na Mitterranda

(Nadaljevanje s 1. strani)

Parizu, da izsledi ekstremiste.»

Pariški dopisnik lista «Daily Chronicle» piše, da je vladna nostna služba sporočila javnosti, da neka politična organizacija, ki jo vodi bivši general, pripravlja vrsto umorov in državnih prevratov proti vladi, zato da bi preprečila sleherni sporazum z Alžirci. Organizacija ima baze v Alžiru, glavni štab v Alžiru. Nekaj predstavnike pa v Parizu. Nekaj den od ljudi, ki jih nameravajo umoriti, je baje pravosodni minister Edmond Michelet. Poleg teremu je notranje ministrstvo dalo na razpolago okleglega avtomobil. Vendar pa so morilci predvsem na obmorskem Francea. Dopisnik lista «Francoska informacijska agencija» je tudi potrdila, da je dveh skupin v Francoski vojski, ki naj bi specializirana pri uporabi nju eksplozivnih snovi, prišla iz Orana in Tangerja. Ti sestavljajo poklicni morilci.

Konservativni «Daily Telegraph» pa posveča svoj uvodnik odnosom med Francijo in Alžirijo in pravi, da se nedavnem razvoju, ki naj bi kazal dobro voljo Alžirijcev, de Gaulla, lahko vidi tudi tragične slepe ulice.

Danes bo še 38 pokrajinskih kongresov KD izvolilo 271 delegatov za kongres v Florenci

Nennijevo mnenje o krizi v krščanski demokraciji - Začetek priprav za kongres KPI - Tudi republikanci, monarhisti in fašisti so proti odlaganju občinskih volitev v občinah s komisarji

RIM, 17. — Še 271 delegatov manjka do števila 706, kolikor jih morajo izvoliti pokrajinski kongresi za vsedržavni kongres krščanske demokracije, ki se bo začel prihodnji petek v Florenci. To število delegatov bodo izvolili pokrajinski delegati jutri v 38 pokrajinah, ki bodo predstavljali 610.000 glasov. Tako bo šele v torek mogoče vsaj približno vedeti, kako bodo delegati razporejeni po strujah. Toda že sedaj z gotovostjo lahko trdimo, da bo kakor doslej, vsaka struja objavila drugačne podatke, pač take, ki ji prijajo. Zelo verjetno je tudi, da bodo številni delegati neopredeljeni, ker bodo čakali vse do tedaj, dokler ne bodo videli, kam na kongresu «veter piha».

V svojem običajnem nedeljskem uvodnem članku v «Avanti» obravnava Pietro Nenni krizo v krščanski demokraciji. Med drugim poudarja, da se je v večinski stranki v zadnjih časih opazila med množicami «politična volja», ki dobiva v demokristjanskih vrhovih in v smernicah vodstva «precej zmedene in protislovne» oblike. V tem novem okviru se spreminjajo tudi odnosi do socializma, ki se «premikajo z mitološkega terena da bi stopili na teren konkurence». Na ta način «vnašajo element spopada in srečanja, ki lahko deluje kot dinamična spodbuda v družbi kakršna je v Italiji, kjer še vedno prevladujejo zelo stare politične, gospodarske in socialne usedline». «To je v sedanjem trenutku demokristjanskem previranju mnogo bolj zanimivo od takojšnjih posledic političnega in parlamentarnega značaja, pa čeprav so zelo važne. To se pravi, da nas zanima proces nastajanja zavesti obstoja realnih vprašanj v državi in vprašanja načina njihove rešitve. V tem leži spopad stvarne ali potencialne levice z veljaki in s klerofašizmom, ki se ne more rešiti s kompromisom razen če se noče plačati cena z ogromnim nesporazumom in negotovostjo, ki bi omogočila povratek sumljive soglasnosti pri vrhu, toda prenesla bi krizo v bazo in jo zagrenila.»

Na svoj kongres se pripravlja tudi Komunistična partija. Datum bo določil centralni komite, ki se bo sestal prihodnji petek.

Veliko zanimanje vlada za torkovo razpravo v poslanski zbornici o datumu občinskih volitev v mestih in občinah s komisarskim režimom. Zvedelo se je, da bodo zahtevali volitve v decembru ne samo poslanci KPI in PSI, temvec tudi republikanci, monarhisti in fašisti. Segnijevi vladi bo torej odrekla podporo monarhistična in fašistična desnica, zvesti mu bodo ostali le liberalci, ki se jim bodo ob tej priliki pridružili — po nenavadno čudni logiki — še socialni demokratje. Segnijeva vlada tudi v torek ne bo imela prijetnega dneva kakor ga ni imela ob priliki glasovanja demokristjanske resolucije predvčerajšnjim, ko so ji odrekli glasove poslanci PRI in PSDI.

Vse tri sindikalne organizacije so tudi danes sporočile, da se bo nova stavka rudarjev začela v ponedeljek 19. oktobra. To je že tretja faza sindikalne akcije rudarjev. Predstavniki treh organizacij se bodo sestali v četrtek in sklepali o morebitnem nadaljevanju stavke. Kot je znano, je do stavke prišlo zaradi razbitja pogajanj za novo delovno pogodbo. Delegati vseh treh sindikatov so zaprosili za sprejem pri ministrih za industrijo, za državne udeležbe in za delo, ki jim ves spor nameravajo obrazložiti.

V ponedeljek se bodo nadaljevala pogajanja za obnovo delovne kolektivne pogodbe kovinarjev. Sindikalni voditelji so mnenja, da bodo ta pogajanja odločilna za dosego sporazuma glede tistih točk, ki so še sporne in ki se tičejo minimalnih mezd, dopustov in mezdne enakosti.

A. P.

—«»—

BUDIMPEŠTA, 17. — Predstavnik madžarske vlade je danes izjavil, da so nedavno usmrtili nekatere osebe zaradi zločinov izvršenih med uporom leta 1956. To je prva uradna potrditev, da so procesu proti številni skupini v Ujpestu blizu Budimpešte sledile usmrtitve.

Sodelovanje podjetij FLRJ z inozemstvom

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 17. — Jugoslovanska industrijska podjetja so sklenila letos številne pogodbe z inozemskimi podjetji o tehničnem sodelovanju. Po podatkih jugoslovanske industrijske zbornice je bilo sklenjenih med drugim okoli 20 licenčnih sporazumov z industrijskimi podjetji Avstrije, Nemčije, Francije, Velike Britanije, Poljske, Švedske, Italije, Holandije in drugih držav. Na osnovi teh sporazumov so jugoslovanska podjetja dobila tehnično dokumentacijo za proizvodnjo raznih strojev in opreme. Največje število pogodb za tehnično sodelovanje, ki so bile doslej sklenjene, je sklenila jugoslovanska motorna industrija, in to z nemškimi, avstrijskimi in italijanskimi podjetji. V sodelovanju z inozemskimi podjetji so nekatere jugoslovanske tovarne že zadovoljile potrebe domačega tržišča in uspešno plasirale svoje izdelke na inozemskem tržišču. Po podatkih iz istega vira bo jugoslovanska kemična industrija, ki je v prvih osmih mesecih letos povečala svojo proizvodnjo za 30 odstotkov v primerjavi z isto dobo lani, prihodnje leto povečala svojo proizvodnjo za nadaljnjih 30 odst., t. j. za okrog 143 milijard dinarjev. Največji del povečanja proizvodnje bo odpadel na proizvodnjo umetnih gnojil in zdravil.

* * *

Iz Beograda je danes odpotovala delegacija sindikatov kmetijskih delavcev Sovjetske zveze. Delegacija je kot gost jugoslovanskih sindikatov kmetijskih, prehrambenih in tobačnih delavcev obiskala številne kmetijske zadruge in kmetijska posestva v Srbiji, na Hrvaškem in v Sloveniji in se zanimala za izkušnje v razvoju kmetijske proizvodnje, za pogoje dela in nagrajevanja po učinku. Člani sovjetske delegacije so pred odhodom izrazili zadovoljstvo nad obojestranskim razumevanjem obeh sindikalnih organizacij in poudarili potrebo pogostejše izmenjave izkušenj.

B. B.

Dolg razgovor Hruščev-Del Bo

Sporazum o iskanju italijanskih pogrešanih vojakov
Pogajanja za kulturni sporazum

MOSKVA, 17. — Hruščev je davi sprejel v Kremlju italijanskega ministra za zunanjo trgovino Del Boja. Razgovor je trajal eno uro in en četrt. Navzoča sta bila tudi sovjetski minister za zunanjo trgovino Patoličev in italijanski poslanik v Moskvi Luca Pietromarchi.

Hruščev je odobril načelne sporazume med ministrom Del Bojem in Patoličevom, o katerih se bodo začela pogajanja 9. novembra v Rimu.

Hruščev in Del Bo sta izrekla željo za izboljšanje gospodarskih odnosov med obema državama. Del Bo je tudi sporočil, da bi italijanska vlada želela urediti vprašanje pogrešanih italijanskih vojakov, ki so se udeležili vojne proti Sovjetski zvezi. Sinoči sta se o tem razgovarjala Del Bo in pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Zorina.

V kratkem se pričakuje skupna italijansko-sovjetska izjava. Del Bo se je danes popoldne ponovno sestal z Zorinom. Kakor poroča agencija ANSA, je pokazal Hruščev posebno občutljivost za to zadevo.

Na podlagi sporazuma se bodo začeli zbirati podatki s pomočjo italijanskega in sovjetskega Rdečega križa. Del Bo je bil tudi pooblaščen, da začne pogajanja za kulturni sporazum med obema državama. V ta namen se je danes popoldne razgovarjal s predsednikom sovjetskega državnega odbora za kulturne odnose s tujino Žukovom. Pogajanja se bodo nadaljevala po diplomatski poti.

Ugotavlja se, da bodo vprašanje pogrešanih vojakov uredili na enaki podlagi, na kakršni je bil sklenjen sporazum med Moskvo in Bonnom in s katerim je Zahodna Nemčija zadovoljna.

Hruščev je izrekel zadovoljstvo zaradi splošnega razvoja odnosov med SZ in Italijo in je poudaril, da med obema državama ni nerešenih političnih vprašanj, ter je poudaril načelo nevmešavanja v notranjepolitična vprašanja drugih držav.

—«»—

Lunik danes najbliže Zemlji

MOSKVA, 17. — Agencija TASS javlja, da bo Lunik III. jutri ob 17.50 po srednjeevropskem času letel najbliže Zemlji, in sicer 47.500 kilometrov od središča Zemlje. Tedaj bo Lunik nad področjem Salomonskih otokov ter se bo premikal od severozahoda proti jugovzhodu s hitrostjo 3,91 km na sekundo.

Nocoj ob 18. uri je bil Lunik oddaljen 166.500 kilometrov od Zemlje in je nadaljeval pot s hitrostjo 1,7 km na sekundo. Rezultati merjenj, ki jih je oddal telemetrični sistem, potrjujejo dobro delovanje aparatov in oddajnikov. Lunik bo ponovno «izprašan» jutri med 9 in 10. uro po srednjeevropskem času.

—«»—

SPLIT, 17. — Danes je prispel na obisk jugoslovanski vojni mornarici v Split na križarki «Des Moines» poveljnik VI. ameriške flote admiral Anderson.

(Nadaljevanje z 2. strani)

vlade je s tem v zvezi izjavil, da je za sklenitev miru nujno potrebno navezati stike med francosko in alžirsko vlado. Na ta in, na kakršen se stvari loteva Debre, pa bo težko pripeljal do tega cilja. Francoski zunanji minister de Murville je sicer nedavno prvič uradno opozoril, da se je treba pogajati z alžirsko vlado. Toda to je izjavil v ZDA in ta izjava je bila v glavnem prilagojena glede na OZN. Zato ji alžirska vlada ni pripisovala posebnega pomena. Sploh ugotavljajo v krogih alžirske vlade dejstvo, da v Parizu nadaljujejo prakso, po kateri de Gaulle podaja izjave, ki jih nato Debre na svoj način prikroji. Na tak način se ne bo stvar premaknila naprej.

Debre je v svoji izjavi ponovil tudi zahtevo za večjo solidarnost zahodnih držav z njeno afriško politiko. Kar se tiče konference najvišjih, je Debre izjavil, da se Francija zavzema zanjo. Glede Nemčije je izjavil, da je v sedanjih pogojih najvažneje, da ostane tam sedanje stanje, in nato naj bi se prizadevali za sporazum o vprašanjih, o katerih je sporazum mogoč.

Predsednik alžirske vlade pa je bil te dni v Maroku, kjer se je v prestolnici Rabatu razgovarjal s kraljem Mohamedom in z drugimi maroškimi voditelji. Posvetoval se je tudi s poslaniki Libanona, Iraka, ZAR, Saudove Arabije in Jugoslavije. Verjetno bo alžirska vlada v odgovoru na Debrejevo izjavo ponovila to, kar je že izjavila, in sicer da je pripravljena začeti pogajanja na podlagi de Gaullove izjave, ki priznava pravico do samoodločanja, kar pomeni začetek vojaških in političnih pogajanj. V nasprotnem primeru bodo Alžirci nadaljevali borbo za neodvisnost.

Atentat na Mitterranda

Takoj po zaključku razprave o alžirski politiki v francoski narodni skupščini je vso francosko javnost razburila vest, da je bil v noči od četrtka na petek izvršen na opozicijskega voditelja senatorja Mitterranda atentat, ki pa se je ponesrečil. Napadalci so izstrelili proti Mitterrandovemu avtomobilu sedem strelov, ki pa Mitterranda niso zadeli, ker se je ta še pravočasno skril v grmovje v nekem parku.

Nobenega dvoma ni, da gre za dejanje organizacije «rdeča roka», ki je organizirala že več atentatov in umorov proti tistim, ki kakor koli podpirajo Alžirce ali pa zavzemajo bolj spravljivo stališče« Mitterrand spada med tiste, ki je vedno zavzemal bolj spravljivo stališče glede Alžirije. Zato je nedavno dobil tudi grozilna pisma, prav tako kakor Mendes France in drugi politiki. Značilno je, da je med razpravo v skupščini poslanec Neuwirth, ki je eden od organizatorjev lanskega vojaškega upora v Alžiriji, izjavil, da mu je znano, da so najeti morilci že prekoračili špansko mejo in da imajo nalogo umoriti več osebnosti. Govori se, da so na seznamu štirje politiki, štirje časnikarji in dva visoka funkcionarja. Med temi je tudi Mendes France. Baje je na seznamu tudi sam general de Gaulle, s katerim alžirski fašisti in kolonisti niso zadovoljni, ker si je upal izreči besedo «samoodločanje».

7 dni v svetu

Znano je, da je francoska vlada do sedaj bolj ali manj podpirala tako imenovano protiteroristično delovanje «rdeče roke», ki je bilo usmerjeno predvsem proti Alžircem in tistim, ki so jim kakor koli pomagali tako v Franciji kakor v tujini. Toda sedaj, ko so se francoski fašisti in desničarski kolonisti postavili odkrito proti politiki vlade, so dvignili glas tudi tisti, ki so doslej to delovanje na tiho odobravali. V Franciji se je dvignil val ogorčenja predvsem med naprednimi silami, ki azhtevajo, naj se vlada končno zgane in zatre enkrat za vselej fašistično in teroristično delovanje.

Novi člani Varnostnega sveta

V Varnostnem svetu so prejšnji teden glasovali za tri nove nestalne člane Varnostnega sveta, katerih mandat traja dve leti. Za prva dva sta bila izvoljena Ekvador in Cejlon. Za tretje mesto pa se potegujeta Turčija in Poljska. Ker je bil sporazum nemogoč, so se lotili cele vrste zaporednih glasovanj. Do sedaj so glasovali že petindvajsetkrat, toda nobena od obeh držav ni dobila potrebne dvotretjinske večine. Vsakikrat pa je Poljska dobila večje število glasov kakor Turčija. Novo glasovanje bo v ponedeljek. Spričo stepe ulice, v katero je zadeva zašla, se je že govorilo o možnosti, da bi kandidirala Jugoslavija, ki bi lahko dobila dvotretjinsko večino. Toda jugoslovanska delegacija je uradno sporočila, da sploh ni postavila kandidature in je v sedanjem stanju niti ne misli postaviti.

Razorožitev

V političnem odboru OZN so v tem tednu nadaljevali razpravo o razorožitvi. Kakor znano, je na prvem mestu sovjetski načrt o razorožitvi. Ameriški delegat Cabot Lodge je v zvezi s tem načrtom izjavil, da so ZDA pripravljene «napraviti velike korake in tudi majhne korake, če bodo vsi prizadeti skupno napravili enake korake». Pri tem pa je postavil tri vprašanja v zvezi z načrtom Hruščeva, in sicer: 1. Kakšna vrsta mednarodnih policijskih sil se mora ustanoviti za vzdrževanje mednarodnega miru in varnosti. 2. Na podlagi katerih načel mednarodnega prava bi se morale uporabljati te sile. 3. Kakšne notranje varnostne sile bodo potrebne državam, če bi sedanje orožje ukinili.

Cabot Lodge je izjavil tudi, da ZDA brez pridržkov podpirajo čim obsežnejšo razorožitev. Toda vsak program razorožitve mora imeti primeren sistem nadzorstva.

V New Yorku se zatrjuje, da nameravajo ZDA predložiti svoj načrt o razorožitvi, ki bi zajel celotno razorožitveno vprašanje. Predložile ga bodo pododboru desetih, ki bo začel delovati prihodnje leto.

Italija

Višek političnega dogajanja je bila prejšnji teden razprava v poslanski zbornici o zunanji politiki. Rezultat je bil za Segnijevo in Pellovo vlado kaj neugoden: prvič se je zgodilo, da za njuno zunanjo politiko niso glasovali socialni demokrati in republikanci, ki so se vzdržali. In ne more se reči, da niso več privrženci zahodnega bloka ali pa da so se ohladili. Nikakor ne! Nič drugega ni pri tem, kot to, da so pošteno priznali, da se ne more voditi politika mednarodne pomiritve in v isti sapi pa poudarjati, da se ni nič zgodilo kljub sestanku med Hruščevom in Eisenhowerjem, ter zahtevati krepitev atlantizma in evropeizma. Zato niso mogli glasovati za demokristjanski izjavo v zbornici, v kateri je rečeno, naj vlada nadaljuje svojo zunanjo politiko po dosedanjih smernicah.

Kot poudarjamo že v današnjem uvodnem članku, ne more biti Pellov govor, ki je prepoln trditev, kako je Italija za pomiritev, iskren. Zato je iz četrtkove in petkove razprave izšla Segnijeva vlada dejansko oslabljena. Negativna postavka pa je zanjo tudi razprava, ki bo v poslanski zbornici že v torek o občinskih volitvah v Neaplju Florenci in Benetkah in v drugih večjih mestih, kjer vladajo komisarski režimi. V torek bo namreč parlament lahko sklenil, naj bodo volitve v decembru in ne šele v maju, kakor bi hotela vlada, ki bi hotela v tej zadevi razpravljati šele po florentinskem kongresu, ko se bo vedelo, kdo bo Segnijev naslednik. Toda ne glede na to, kdo bo na kongresu zmagal, bo morala vsaka vlada nujno voditi politiko pomiritve in se iskreno vključiti v novi kurz mednarodnega dogajanja.

Na področju sindikalnih borb sta važna dva dogodka: stavka rudarjev in stavka znanstvenikov, ki so zaposleni v raziskovalnih ustanovah. Zlasti ta stavka je imela in ima še vedno velik odmev v vsej državi. Delegacijo znanstvenikov je moral sprejeti sam predsednik vlade in ji obljubiti, da bo za sredstva poskrbel. Tako je prišla na dan nova vladna sramotna malomarnost, ki je vsega obsojanja vredna, saj tako velika država, kot je Italija, ne bi smela zaostajati za drugimi, manjšimi državami. Izgovora, da sredstev ni, pač ne more biti, ko se ve, da jih je vedno dovolj in preveč, ko gre za desetine in stotine milijard, potrebnih, baje za «obrambo».

Važna je tudi resolucija naprednega sindikata CGIL, ki se je prejšnji teden sestal. V resoluciji je rečeno, da bo pozitivni razvoj gospodarskega miroljubnega delovanja med državami prisilil delodajalce, da bodo naložili na ramena delavcev vse breme konkurence in protislovij kapitalizma. CGIL bo podpirala stalno napredovanje popustitve mednarodne napetosti in poskrbela, da se uveljavijo novi sindikalni in socialni odnosi. Pri tem bo sklepala sporazume z drugimi konfederacijami za koordinacijo pobud v mednarodnem merilu zlasti na področju evropskega skupnega tržišča. CGIL, se bo nadalje zavzemala za program intervencije državne industrije, za pravico sindikatov do aktivnega sodelovanja v nameščanju, pri kvalificiranju in pri ponovni zaposlitvi delovne sile, za izvajanje obvezne zaposlitve delovne sile v kmetijstvu. CGIL bo še nadalje izvajala enotne akcije z drugimi sindikati in se bo zavzemala tudi za sklenitev trajnejših sindikalnih sporazumov, ki bi bili širši in sistematični.

PARILLA 99 kub. 4 takti - 4 prestave Lir 145.000
MELILLO ALFREDO TRST Ulica A. Cecco
tudi ODPOSILJA DARILNE PAKETE

Tvrdka Beltram
Ul. Trento 10. zraven glavne pošte. TRST, Ul. Valdirivo Telef. 33-991, skladišče darilne pošiljke. Vse vrste koles, vespe, lambrete, motorna kolesa, avtomobile, šivalne stroje, radio aparate polovne in nove po tovarniških cenah ter tekstil, dežne plašče, odeje in gospodinjske predmete.

ABRANDOLIN s.r.l. METALLI E ARTICOLI SANITARI

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
LA GORIZIANA
GORICA · Ul. Duca D'Aosta 88 · Tel. 28-45
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

RIBARIČ IVAN
IMPORT - EXPORT
TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-983
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510
VSEH VRST LESA ZA TRDNJAVE GORIVO

Tvrdka LORENZI
TRST, Ul. S. Lazzaro tel. 24-245 in mehanična delavnica v Ul. S. Francesco kjer dobite vse vrste mestne dele za motorje in skuterje in popravila tekom dneva. Izvaža: KOLESA, motorje in ženska, znamka RENZI z vsemi priponami 18.000 LAMBRETE, VESPE, MOTORJE in AVTOMOBILE in pelje čez mejo v Sežano.